

Stanovanje a la carte

Pleić, Stjepan

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

University of Split, Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy / Sveučilište u Splitu, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:123:873599>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-19**

Repository / Repozitorij:

[FCEAG Repository - Repository of the Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy, University of Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

FGAG SPLIT-AK.GOD. 2019./20._Diplomski rad-ljetni rok

diplomski rad

STANOVANJE À LA CARTE

komentorski rad

Komunikacija kao socijalizacija

Mentor: izv.prof.art. Nikola Popić dipl.ing.arh.

Komentor: prof.art. Hrvoje Njirić dipl.ing.arh.

Konzultant za konstrukciju: prof.dr.sc. Boris Trogrlić dipl.ing.građ.

Student: Stjepan Pleić

KOMUNIKACIJA KAO SOCIJALIZACIJA

Learning from Mejaši
Nove mobilnosti
Komunikacija kao socijalizacija_galerije

STANOVANJE À LA CARTE

Analize

parcela-širi kontekst
analiza_promet - Mejaši
analiza_javni gradski prijevoz
analiza_2 identiteta

Konceptualni dijagrami

Mejaši 21.st
Isplanirana divlja gradnja
Analize odnosa s ulicom
Odnos prema ulici

Tekstualni opis

Stanovanje à la carte

Situacija_garaža/-5,80 M 1:500
Situacija_garaža/-3,00 M 1:500
Situacija_prizemlje/+0,00 M 1:500
Situacija_krov M 1:500
Ekonomski aspekt-ulaz preko lođe
Tlocrti M 1:200
Presjeci M 1:200
Studija mjerila_Mejaši
Pročelja M 1:200
Detalj M 1:25
Prostorni prikazi

A black and white photograph of a large, multi-story building with a complex facade of arched windows and doorways, possibly a historical or institutional structure. The building is the central focus, with a dark, solid wall on the right side. The text "KOMUNIKACIJA KAO SOCIJALIZACIJA" is overlaid in the center of the image.

KOMUNIKACIJA KAO SOCIJALIZACIJA

LEARNING FROM MEJAŠI

ŠTO JE IDENTITET, PROSTOR I REGIONALIZAM I KAKO IH ODREDITI?

Marko Apollonio u jednom intervjuu kaže da je formalno tumačenje identiteta zavodljivo i površno. Ne identitet kao forma i pojavnost, nego identitet kao način rješavanja problema ili misaoni proces koji uzimajući u obzir sve lokalne značajke nudi najkvalitetnije rješenje. Forma nije osnova na kojoj bi se zasnivalo očuvanje identiteta prostora, nego je samo posljedica. Suvremena arhitektura od tradicijske može prije svega naučiti procese, a formalno pritom biti potpuno neovisna.

Glenn Murcutt (o Australiji): "Zgrade nemaju neposrednog arhitektonskog nasljeđa stoga odgovaraju na pitanje prirodnih zadatosti bez prethodnih formalnih utjecaja. Naglašava se duboko razumijevanje lokacije i kontekstualnih parametara."

Može li suvremena arhitektura jednako tako učiti procese i iz vernakularne arhitekture kakva dominira u splitskom predgrađu i Kaštelima?

Stanovnici koji u prošlom stoljeću nisu dobili stanove u Splitu, a dobili su mogućnost da područje splitskog polja sami urbaniziraju, odgovarali su na isti kontekst, ali bez onih podsvijesnih "ograničenja" koja arhitekt u sebi ima, utoliko je i njihova sloboda bila veća. Isti taj nedostatak arhitektonske izobrazbe uvjetovao je i limitiranje te slobode s neke druge strane, one tehničke i tehnološke. Stanovnici su se snalazili po tradicijskom principu "radi s onim čega imaš i s čime znaš". Kuće su postale uniformne osim po pitanju crvenog kosog krova i po pitanju promišljanja presjeka. U prizemljima su najčešće javnosti dostupne radionice i obrti, a danas su to uglavnom apartmani. Na katovima se prostori stanovanja dugim balkonima otvaraju prema jugu. Sjeverna fasada je po otvorima uvijek suzdržanija, a stubišta su kao parazit nalijepljena negdje na fasadu. Razlog takvog stubišta je vjerojatno faznost u kojoj je prvo nastalo prizemlje, pa onda katovi. Ekonomski, ali i tehnički razlozi govore da je jednostavnije izbaciti stubište van nego raditi rupu u ploči. Drugi razlog takvog stubišta je činjenica da ljudi ne žele gubiti kvadrate na komunikaciju, uvijek se traži dodatni stambeni kvadrat i najbezbolnije rješenje je stubište kao dodatni element na kući.

Gledajući takva predgrađa iz različitih mjerila zaključujemo da u širem sustavu postoji red. Gledajući iz zraka, to su kockice približno istih katnosti sa dominantnom crvenom bojom kosih krovova. Svako približavanje tim kućama, sve do razine detalja, otkriva nam njihovu raznolikost i sve veći kaos vernakularnosti, sve više do izražaja dolazi za suvremeni arhitektonski dizajn neprihvatljiva strana one slobode. Vernakularnost u naponu snage često nudi šaljiva i domišljata rješenja, a na takvim kućama možemo vidjeti i dosjetke kao ulaz preko lođe ili terase, nastale u trenutku i bez dubokog arhitektonskog promišljanja. Možda je ta doza tradicionalnosti izvučena negdje iz dubine kolektivne memorije, a možda je samo nesvjesni odgovor na kontekst u kojem se nalazi.

ZASJENJENJE TERASE
S ROŠTILJOM

ZASJENJENJE TERASE

ZELENILO U PITARIMA

ROŠTILJ PREMA ULICI
(POLUJAVNO)

SUŠENJE ODJEĆE
(SOCIJALIZACIJA)

SUŠENJE ODJEĆE
+STOL I STOLICE

NOVE MOBILNOSTI

UTJECAJ TEHNOLOGIJE NA PROMJENE DRUŠTVA _KOLIKO SU DRUŠTVENE DRUŠTVENE MREŽE

Kakva je socijalna dimenzija života u gradu kad istraživanja pokazuju da je usamljenost najzastupljenija među studentskom populacijom? Pravidaju to činjenicom da je student pojedinac u novom gradu, ima mnogo poznanika, ali nema pravih prijatelja s kojima može dijeliti svoje osjećaje i važnije teme. Društvene mreže su najzastupljenije među studentskom populacijom, pa se postavlja pitanje koliko su društvene društvene mreže? Mladi više preferiraju komunikaciju korištenjem tehnologije, a pritom postaju otuđeni od stvarnosti bez da su svjesni svoje otuđenosti.

Komunikacija putem društvenih mreža nudi i jednu 'komfort zonu' unutar koje se skrivamo jedni od drugih. Izostankom 'face to face' komunikacije gubi se bogatstvo neverbalne komunikacije i aktivnog slušanja. Komunikacija se svodi na poruke, slike, gifove, emoji-e što može postati iskrivljena slika stvarne poruke pojedinca. Pojedinac tako stvara virtualni identitet koji je jedna vrsta anonimnog i lažnog identiteta iza kojeg skriva svoje pravo lice, gubi vlastiti izričaj i osobnost. Virtualna stvarnost dovodi čovjeka do otuđenja u kojem se može zapitati tko on uopće jest. Postaje li čovjek stranac sam sebi pa time i društvu?

Osim otuđenja, predoziranost tehnologijom dovodi i do depresije, pada koncentracije, povećanje agresije, smanjenja fizičke aktivnosti i neproduktivnosti.

Suvremeni čovjek dnevno provede u prosjeku 8 sati i 41 minutu na nekoj tehnologiji, dok 20 minuta manje spava. U istraživanju Microsofta iz 2015. utvrđeno je kako je naša pozornost u posljednjih 15 godina pala sa 12 sekundi na samo 8. Kakav je to suvremeni stan za takvog čovjeka? Treba li se taj stan prilagoditi tome ili treba nuditi rješenje za prethodno nabrojane probleme?

Internet-globalno selo omogućuje stupanje u kontakt s ljudima iz cijelog svijeta, prisutna je stalna ažurnost informacija o svim događajima u svijetu, a pojedinac se osjeća uključenim u suvremeno društvo. To dovodi do gubitka individualizacije u korist kolektivnog. Pojedinac se lako priklanja razmišljanjima većine, pod utjecajem je masmedija u skladu s kojima stvara taj univerzalni identitet.

Tehnologija povlači za sobom i brojne prednosti koje je teško zanemariti. Čovjek je koristi za informiranje, zabavu i obrazovanje. Razvoj tehnologije omogućuje čovjeku i neke nove mobilnosti pa je tako dio svakodnevnice postala i mogućnost da ostvari virtualnu prisutnost na više mjesta u isto vrijeme. Te nove mobilnosti utječu i na suvremeno stanovanje. Ono što je nekad bila samo blagovaonica, danas je ujutro radna soba i soba za sastanke, poslijepodne blagovaonica, a navečer igraonica. Dnevni boravak, izvorno najdruštvenija prostorija, postao je najnedruštveniji. Dnevni boravak u današnjoj kulturi postao je wifi kutak, obitelj je na okupu, ali dominiraju laptopi, tv, mobiteli, tableti,... Kuhinja u tim promjenama ima najveću konstantu, one je mentalna čvrsta točka stana.

Kako iskoristiti prednosti koje nam nudi tehnologija, a vratiti čovjeka u društveni život i osvijestiti mu njegovu otuđenost od stvarnog svijeta? Ako govorimo o kolektivnom stanovanju, od svih stambenih tipologija galerijski tip ima najizraženiju mogućnost da tretira komunikaciju kao nešto više od same komunikacije, što je ujedno i tržišno orijentirano, a ne samo socijalno. Moguće je čak povući paralelu između načina funkcioniranja medija galerije i društvenih mreža. U oba slučaja prema van se iznosi dio života koji, ovisno o karakteru, korisnik više ili manje dorađuje, više ili manje je aktivan.

SOCIJALIZACIJA ILI IZOLACIJA?

NEUSPJEH ČOVJEKA ILI TEHNOLOGIJE?

STAN = URED

STAN = ŠKOLA

YouTube HR Pretraživanje

YouTube HR Pretraživanje

STAN = CRKVA

STAN = TERETANA

21.3.2020. (subota), - Sveta misa LIVE

7.547 pregleda • Datum strujanja uživo: 21. ožu 2020.

386 5 PODIJELI SPREMI

Nova Eva
16 tis. pretplatnika

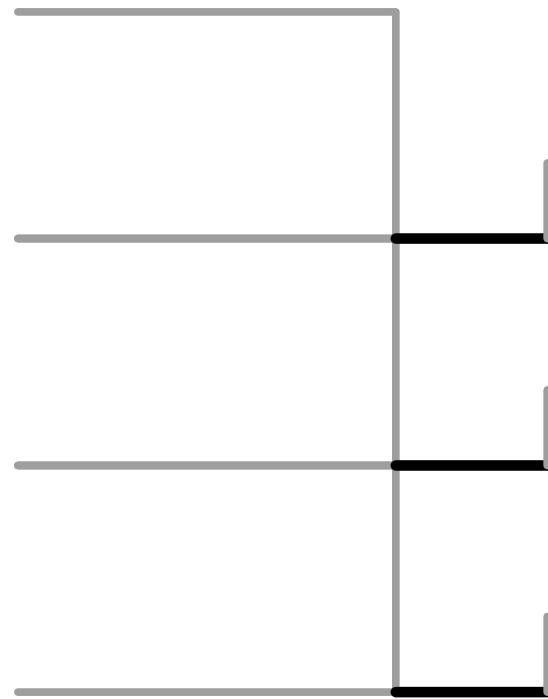
PRETPLATI ME

20 MIN BOOTY WORKOUT // No Equipment | Pamela Reif

5.050.633 pregleda • 16. lip 2019.

87 TIS. 819 PODIJELI

KOMUNIKACIJA KAO SOCIJALIZACIJA_GALERIJE

ŠIRINA GALERIJE

Allianz Allianz Allianz

> 300 km/h

< 5 km/h

*Kitagata apartment building
Kazuyo Sejima
Kitagata, Japan_1994.-2000.*

*Housing Dolgi most
Bevk perović arhitekti
Ljubljana, Slovenija_2014.-2016.*

ŠIRINA GALERIJE
samo komunikacija

Galerija koja je isključivo prostor kretanja, a ne i prostor zadržavanja nema potrebu za većom širinom od najracionalnije. Najčešće je to širina dovoljna za mimoilaženje dvoje ljudi. U tom slučaju galerija nije u svrsi komuniciranja stana prema vanjskom prostoru već je njena funkcija isključivo utilitarne prirode.

*Stambena zgrada u Laginjinoj ulici
Ivo Vitić
Zagreb, Hrvatska_1958.*

*26 passive apartments
Benjamin Fleury
Montreuil, Francuska_2019.*

*Terrace house
NL architects
Frankfurt, Njemačka_2019. (1.nagrada natječaj)*

*Fælledhaven
DOMUS arkitekter
Kopenhagen, Danska_2006.*

ŠIRINA GALERIJE

s polujavnim/poluprivatnim nišama

Galerija kao kolektivni balkon.

Proširenja galerije suptilno pomiču granice iz javnog u privatno, a samim time nude prostor za socijalizaciju.

Pružaju korisniku mogućnost da zaposjedne galeriju.

Niše korisnik koristi na razne načine- klupa za sjedenje, pitari zelenila ili kao prostor gdje odlaže stvari dok traži ključ od stana. Takav prostor, osim socijalnog aspekta, važan je i zbog aspekta individualizacije. To je prostor u kojem svaka obitelj, ovisno o afinitetima, iznosi dio sebe i svog identiteta prema van.

*Robin Hood Gardens
Alison i Peter Smithson
London, UK_1972.*

*MLK 1101 supportive housing
LOHA
Los Angeles, CA, US_2019.*

*Nemausus
Jean Nouvel
Nimes, Francuska_1985.-1987.*

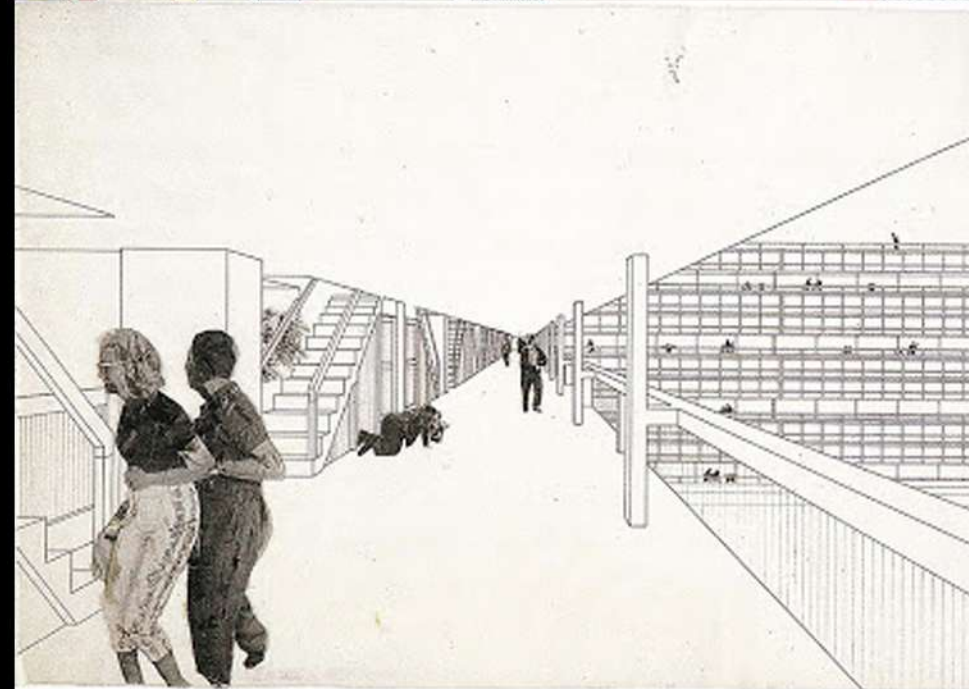
*8 House
BIG
Kopenhagen, Danska_2010.*

ŠIRINA GALERIJE

street in the air_širina ulice

Galerija kao ulična paluba.
Predimenzionirana širina galerije otvara razne mogućnosti za korištenje tog prostora osim samog pristupa do stanova. Ležernost atmosfere proporcionalno raste sa širinom galerije zbog činjenice da korisnik nije prisiljen proći neposredno uz prozor stana. Također, uvođenjem dodatnog sadržaja na proširenu galeriju, ne ometa se kretanje galerijom, niti se ne ugrožava intima i mir u stambenom prostoru. Karakter galerije ovisi i o promjeni popločanja na granici između polujavnog i poluprivatnog. Ponekad je ta granica dodatno naglašena pragom (ARTEC), a ponekad je ona potpuno izostavljena (BIG).

*Golden Lane
Alison i Peter Smithson
London, UK_1952.*

*Maximilianstraße- apartment building
ARTEC Architekten
Sankt Pölten, Donja Austrija_2017.*

OPNA PREMA STANU

*De Drie Hoven elderly housing
Herman Hertzberger
Amsterdam, Nizozemska_1964.-1974.*

*Housing Dolgi most
Bevk perović arhitekti
Ljubljana, Slovenija_2014.-2016.*

OPNA PREMA STANU suzdržano

Hertzbergerovska opna u staračkom domu prilagodljiva je volji korisnika da se u određenom trenutku i do određene mjere otvori prema zajedničkom prostoru. Takav pristup primjeren je staračkom domu kod kojeg galerija, najčešće predimenzionirana, postaje centar zbivanja.

S druge strane, stanovanje galeriju često tretira na suprotan način i suzdržanost manifestira na različite načine, od prozora s visokim parapetima do potpunog ograđivanja otvora. Iza ovakvih opni najčešće dolaze kuhinje i servisni prostori jer na taj način galerije ne ugrožavaju intimu korisnika i ne smanjuju kvalitetu glavnih prostorija stana.

*Romeo and Juliet apartment building
Hans Scharoun
Stuttgart, Njemačka_1954.-1959.*

*Social Housing in Bouça
Alvaro Siza
Porto, Portugal_1974.1979.*

*Gallaratese
Aldo Rossi
Milano, Italija_1969.-1974.*

*Nemausus
Jean Nouvel
Nimes, Francuska_1985.-1987.*

OPNA PREMA STANU otvoreno-komunikativno

Opna stana komunicira prema van preko otvora,
transparentnih dijelova opne.

Prozori su na visini čovjeka- vizualni kontakt s prolaznikom.
Prozori su bez parapeta-vizualni i mogućnost fizičkog kontakta.

Prednost stanara je dvostruka orijentacija stana, a mana
ugožavanje intime zbog pogleda prolaznika.

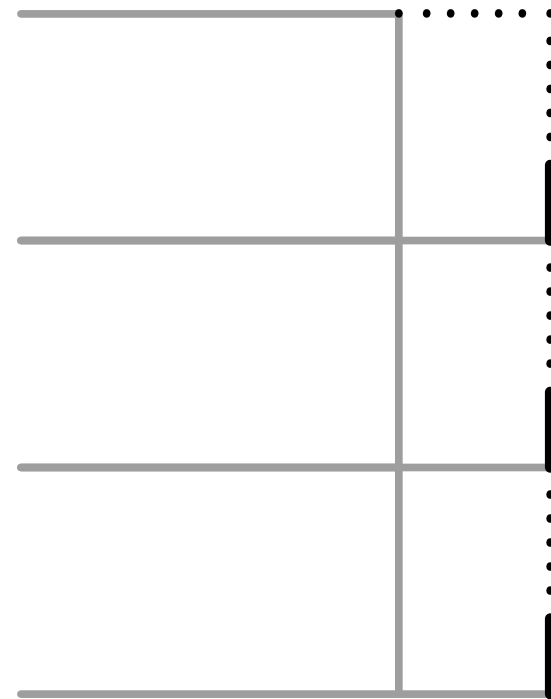
Prednost prolaznika je potencijalna socijalizacija sa stanarima i
sigurnost (vidi i viđen je), a mana je osjećaj da ugrožava intimu i
osobni prostor stanara.

Galerije imaju značenje životnog stila.

*De Kameleon
NL Architects
Amsterdam, Nizozemska_2011,*

*Green City Residential Building
Adrian Streich Architekten
Zurich, Švicarska_2017.*

OPNA PREMA VAN

*Justus van Effen Complex- Spangen
Michiel Brinkman
Rotterdam, Nizozemska_1919.-1922.*

*Park Hill
Jack Lynn i Ivor Smith
Sheffield, UK_1961.*

**OPNA PREMA VAN
parapeti**

*_visina, debljina, materijal, transparentnost, perforacija_
U knjizi "10 stories of collective housing" (E+T research group) govori se o važnosti ovih čimbenika koji bitno utječu na zasjenjenje, odnos prema javnom prostoru i osjećaj sigurnosti. Nekomunikativnost prema van kod Robin Hood Gardensa možemo povezati i sa činjenicom da je galerija duboko urezana u volumen zgrade uz visinu parapeta od 120cm. Kod Nemaususa zakošenjem ograde ostvaruje se dojam veće površine, a uz to J.Nouvel kombinira i klupe za sjedenje. Dodatna vrijednost tog prostora je u visini galerijskog prostora jer galerija nije urezana nego je izbačena, što doprinosi i boljem osvjetljenju.*

*Robin Hood Gardens
Alison i Peter Smithson
London, UK_1972.*

*Nemausus
Jean Nouvel
Nimes, Francuska_1985.-1987.*

*Preston housing
James Stirling and James Gowan
Preston, UK_1957.-1961.*

*Homes for Senior Citizens
Peter Zumthor
Chur, Švicarska_1989.-1993.*

OPNA PREMA VAN intimnije

Dojam intimnog, zaštićenog prostora na galeriji postignut je drvarnicama (Preston), kliznom staklenom stijenom (Chur), postavljanjem poluprivatnih galerija u drugi plan (Ljubljana) i konstrukcijom (Nantes).

Otvorenost opne ovisi o prostoru s kojim galerija komunicira. Ako je to cesta onda opna nema potrebu komunicirati, a ako je to javni ili ozelenjeni prostor, opna komunicira.

Osim pogleda, važni su i klimatski utjecaji te način na koji se prostor galerije koristi.

Zumthorova galerija u staračkom domu je interijer koji postaje eksterijer. Promjenjivi režim korištenja je važan jer je to najfrekventniji prostor u staračkom domu.

*Housing Dolgi most
Bevk perović arhitekti
Ljubljana, Slovenija_2014.-2016.*

*Bottière Chénaie
KAAN Architecten
Nantes, Francuska_2019.*

*Pedregulho Housing Complex
Affonso Edoardo Reidy
Rio de Janeiro_1951.*

*Stambena zgrada u Vukovarskoj
Ivo Geršić
Zagreb, Hrvatska_1953.-1956.*

OPNA PREMA VAN ambijent interijera

Ovisno o klimatskom kontekstu i orijentaciji vanjske ovojnice su tretirane drugačije:

Rio de Janeiro_saćasti brisoleji - zaštita od sunca

Zagreb_ostakljenje s punim parapetom - zaštita od padalina

Milano_konstrukcija kao brisoleji - djelomično puštanje sunca

Amsterdam_potpuna transparentnost, a djelomično ostakljenje -
-zaštita od padalina uz omogućeno provjetravanje i osunčanje.

Kvalitetna interpretacija kontekstualnih parametara korisniku nudi mogućnost zaposjedanja vanjskog prostora uz stvaranje interijerske atmosfere.

Galerija postaje zajednička lođa u kojoj svaki stanar može pokazati dio svog identiteta.

*Gallaratese
Aldo Rossi
Milano, Italija_1969.-1974.*

*WoZoCo housing
MVRDV
Amsterdam, Nizozemska_1997,*

*Social Housing Apartments
Estudi D'Arquitectura Toni Gironès
Salou, Španjolska_2009.*

*44-units social housing in Pardinyes
Coll-Leclerc Arquitectos
Lleida, Španjolska_2010.*

OPNA PREMA VAN
maksimalna transparentnost

Razlikuju se primjeri iz Španjolske od primjera iz Austrije i Danske. Vruća španjolska klima uvjetuje barem djelomičnu zaštitu od sunca kako bi se na prostoru galerije moglo boraviti, dok u druga dva primjera nema nikakve zaštite i otvorenost prema suncu je poželjna.

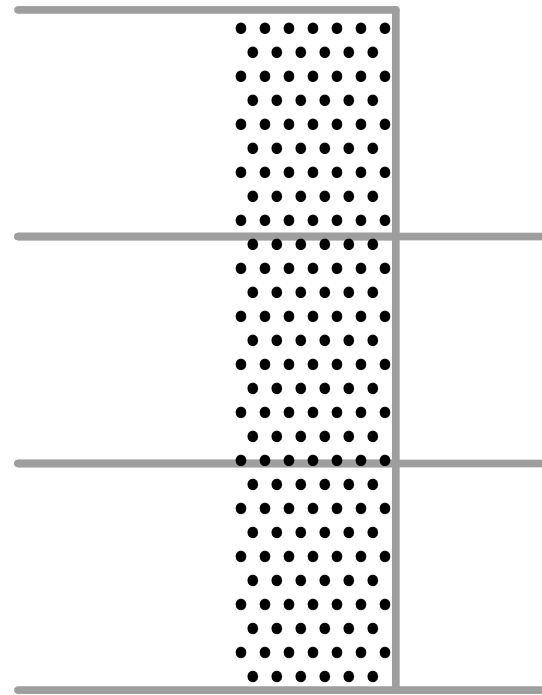
Unatoč zaštiti od sunca svi primjeri imaju jednu zajedničku karakteristiku, a to je maksimalna komunikativnost prema javnom prostoru zbog transparentnih parapeta.

Jedna od glavnih kritika galerija je da su premračne, nekomunikativne i hladne. Tendencija ovih galerija je potpuno suprotna. To su mjesta susreta, druženja i igre, a potencijalni kriminal je spriječen prevelikom izloženšću.

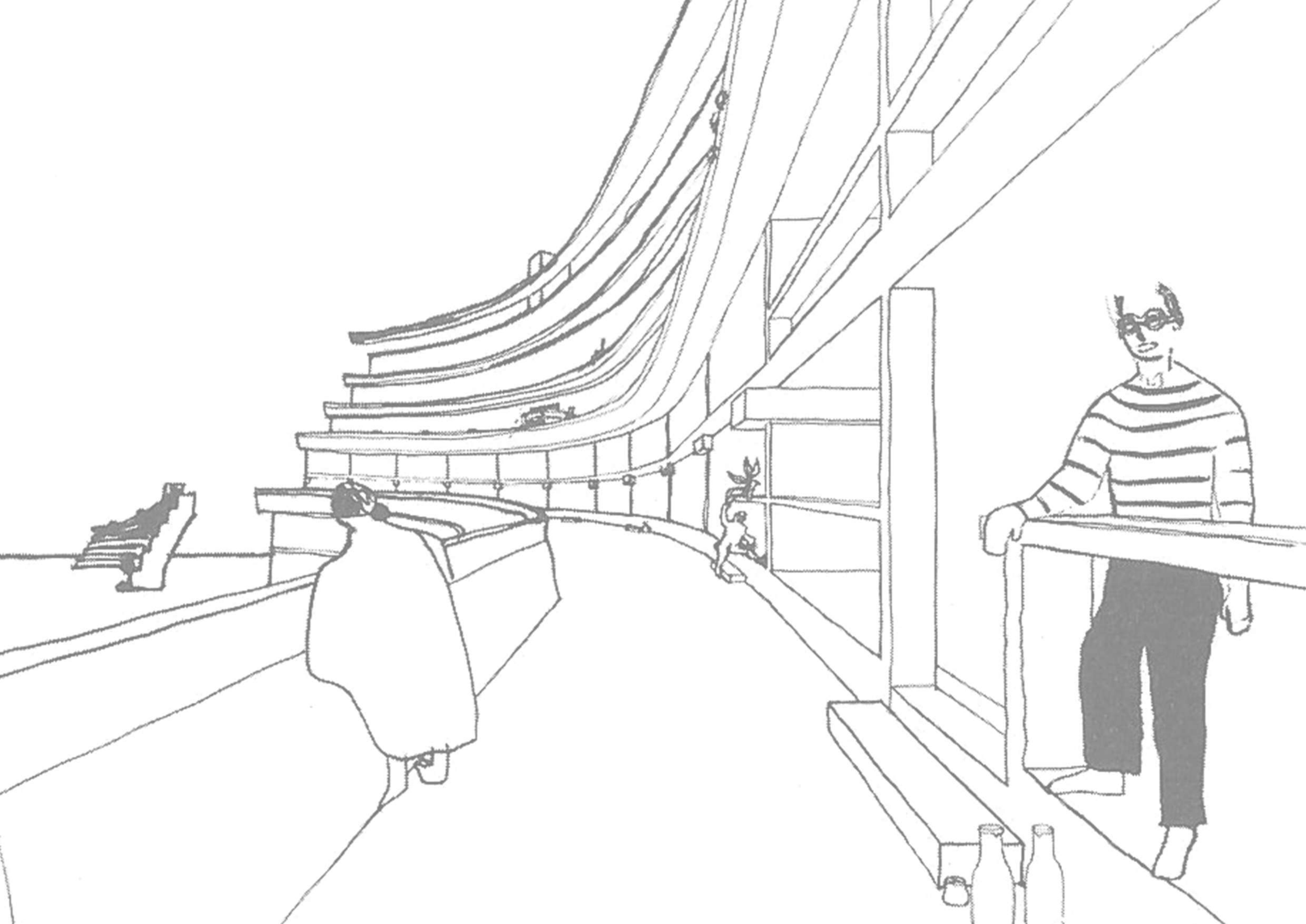
*8 House
BIG
Kopenhagen, Danska_2010.*

*Maximilianstraße- apartment building
ARTEC Architekten
Sankt Pölten, Donja Austrija_2017.*

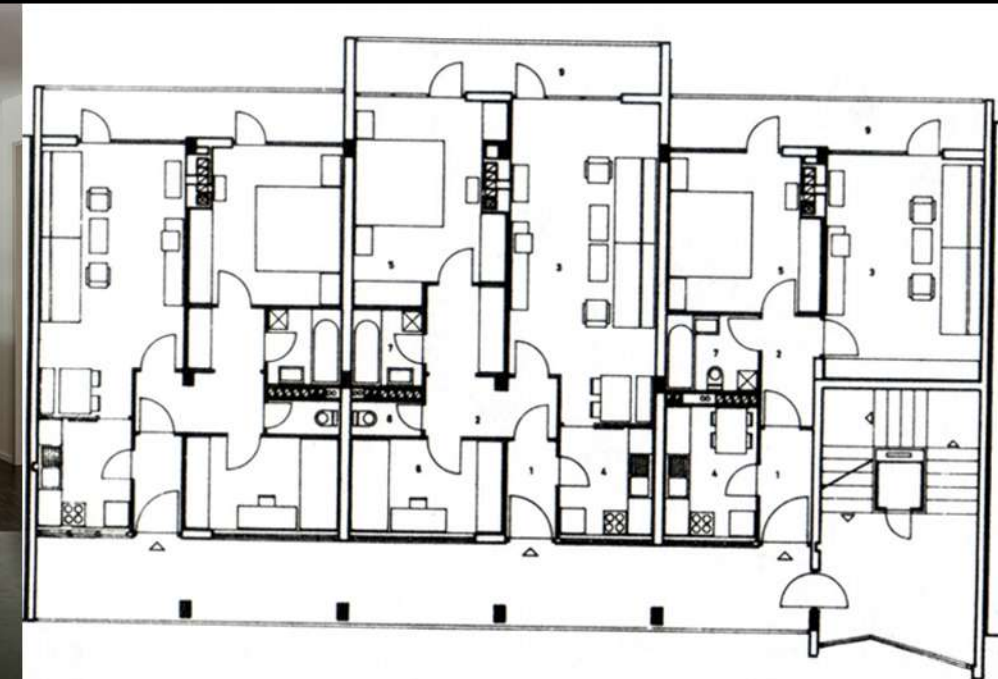
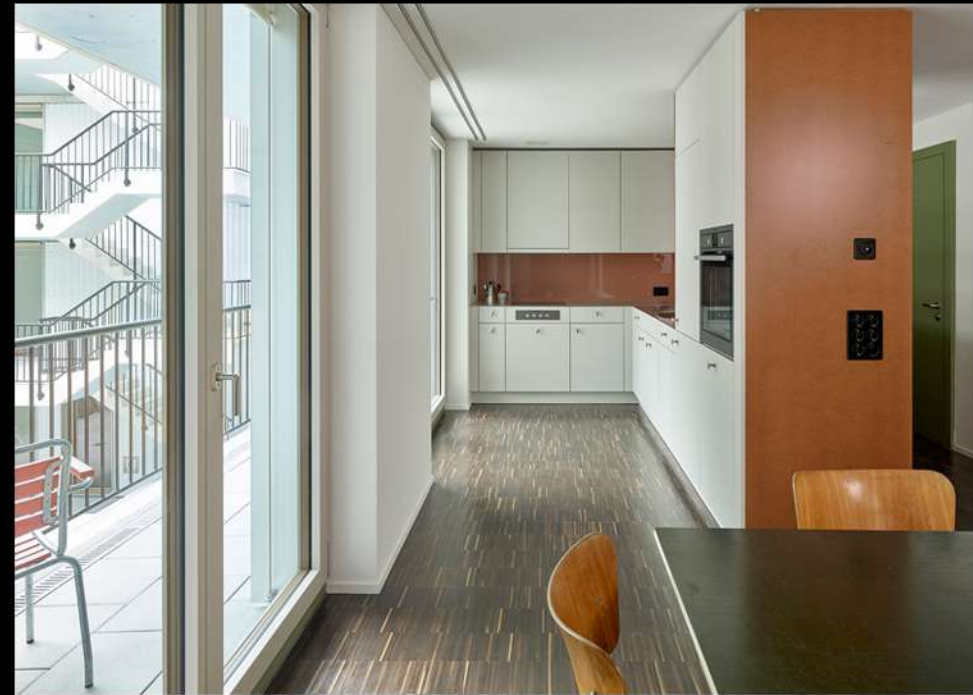
FILTER

*Green City Residential Building
Adrian Streich Architekten
Zurich, Švicarska_2017.*

*Stambena zgrada u Tratinskoj ulici
Slavko Jelinek
Zagreb, Hrvatska_1964.*

FILTER

prostori stana kao filter

Kuhinja kao spona socijalnog života galerije i stana funkcioniše jer je dovoljno uska kao razdjelnik prema dnevnim prostorima, a zbog tehničkih i ekonomskih razloga treba prirodnu ventilaciju (Njirić+).

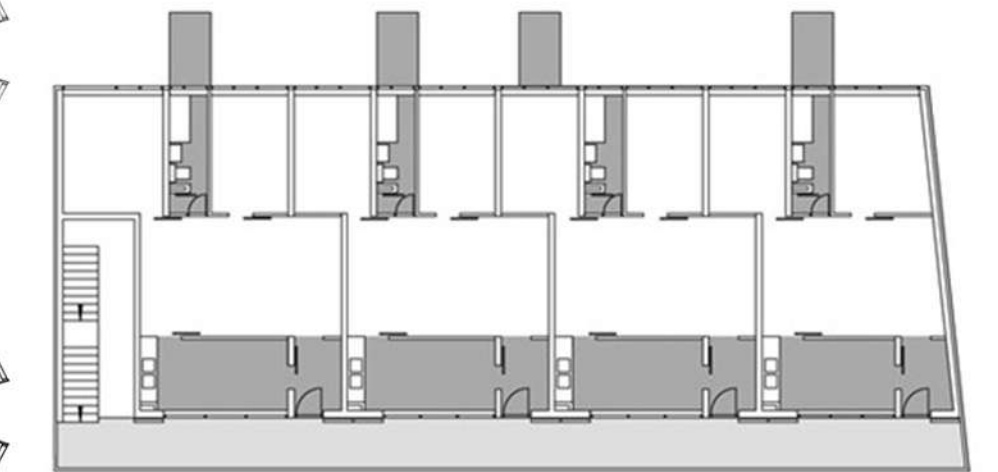
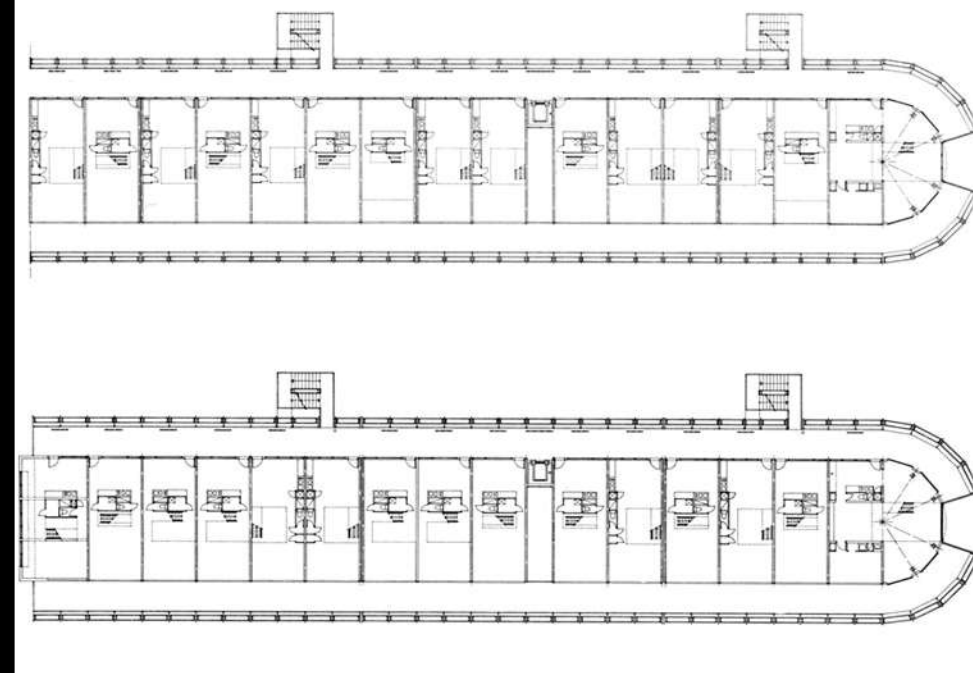
Socijalno, ali i tržišno orijentirani pristup (Nemausus) uklanja hodnike, a fleksibilnošću omogućava da svaki korisnik iznese prema galeriji ono što želi.

Tretiranje prostora orijentiranog na galeriju doživljava promjene kroz vrijeme:

1964. Jelinek - sobe i kuhinja

1997.- Njirić+ - kuhinja i wc

2017.-Adrian Streich - kuhinja i blagovanje (fleksibilno)

*Nemausus
Jean Nouvel
Nîmes, Francuska_1985.-1987.*

*Law court + Housing
njirić+njirić arhitekti
Slunj, Hrvatska_1997.*

*De Drie Hoven elderly housing
Herman Hertzberger
Amsterdam, Nizozemska_1964.-1974.*

*Kitagata apartment building
Kazuyo Sejima
Kitagata, Japan_1994.-2000.*

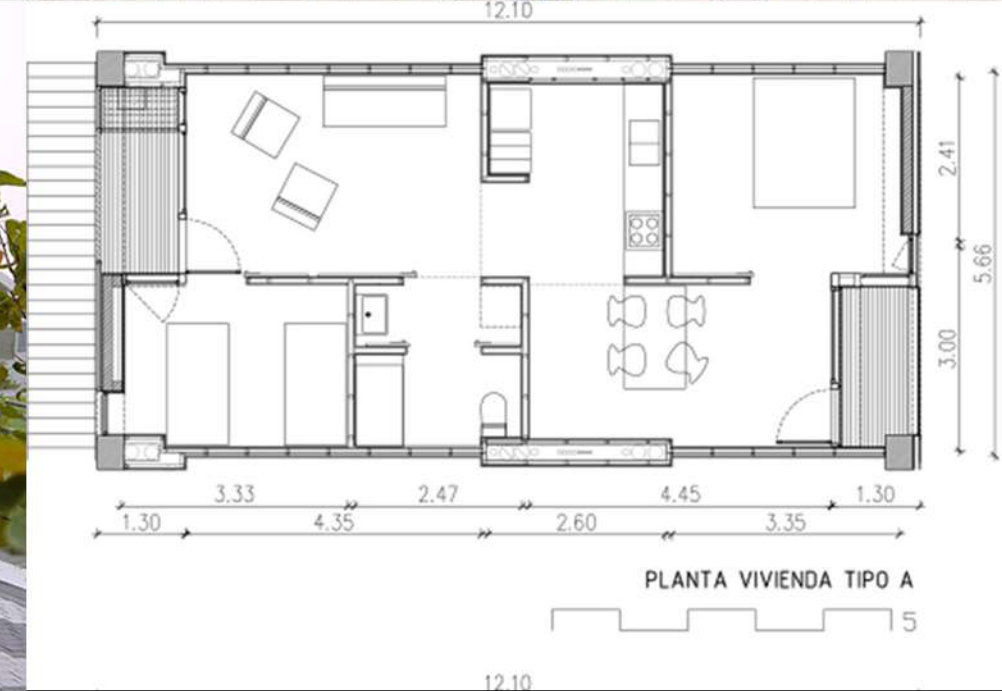
FILTER

lođa/dvor kao prijelaz

stubište i galerija_polujavno
lođa_poluprivatno
stan_privatno

Distanciranje stana od galerije povećava kvalitetu stanovanja, potiče socijalizaciju, a galerija prestaje biti samo komunikacija. Život iz stana se prenosi na lođu, a iz lođe na galeriju. Režim korištenja je promjenjiv na dnevnoj, ali i na sezonskoj razini. Glavni, dnevni prostori mogu biti orijentirani na galeriju, a galerija, ovisno o dimenziji, može primiti različite scenarije korištenja.

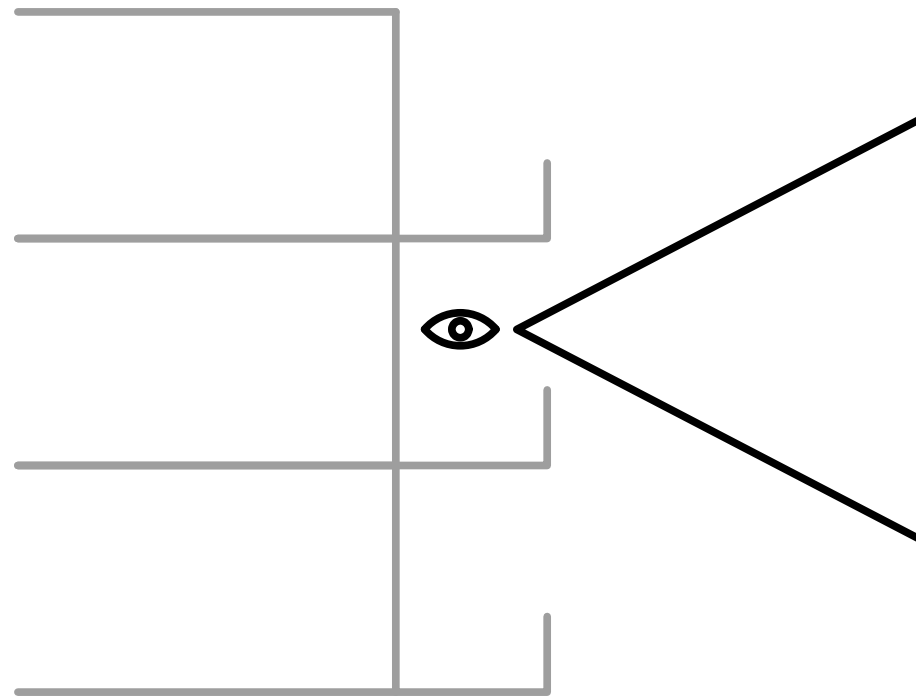
Galerija u staračkom domu kao platforma maksimalne socijalizacije.

*8 House
BIG
Kopenhagen, Danska_2010.*

*44-units social housing in Pardinyes
Coll-Leclerc Arquitectos
Lleida, Španjolska_2010.*

POGLED S GALERIJE

Ti ljudi dolje na jugu, pomislit ćete, jamačno žive isti taj život i kad mi odemo: mudruju u sjeni verande, podvečer odlaze loviti ribu i doručkuju uz čašu vina, tamne opaljene puti, kose pošprucane sjedinama. U njihovu mjestu nema naših strahova, oni ne strahuju od iduće tromjesečne bilance, vala otkaza ili povrata PDV-a. Je li baš tako? Tko su ti ljudi koji se vide kroz prozor s pogledom, maleni poput mrava u podnožju vlastitih, velebnih katedrala, tvrđalja i piramida? Postoje li oni i izvan kadra našeg prozora s pogledom, postoje li oni i kad prvog rujna Bog Turizma upali povećerje i zgasne lampione u luci? Imaju li oni života i izvan turizma ili su tek lelujava pričina, statisti u velikoj teatarskoj produkciji koja se zove "turistička destinacija"?

J.Pavičić:Knjiga o jugu

Musée de la Castre, Cannes

*Stambena zgrada u Vukovarskoj ulici
Drago Galić
Zagreb, Hrvatska_1953.*

*Pedregulho Housing Complex + Gavea housing(desno)
Affonso Edoardo Reidy
Rio de Janeiro_1951. (1952.)*

POGLED S GALERIJE
prema širem okolišu

Prednosti

_kvalitetno osunčanje i provjetravanje, prostor galerije diše,
intima neugrožena zbog pogleda sa susjednih zgrada,
odnos sa zelenilom, mir

Mane

_smanjena socijalizacija (nema nasuprotnih
susjeda), nedostatak parternih mikroambijenata, ugrožen
osjećaj sigurnosti korisnika (ne vidi i nije viđen), upitan je osjećaj
susjedstva

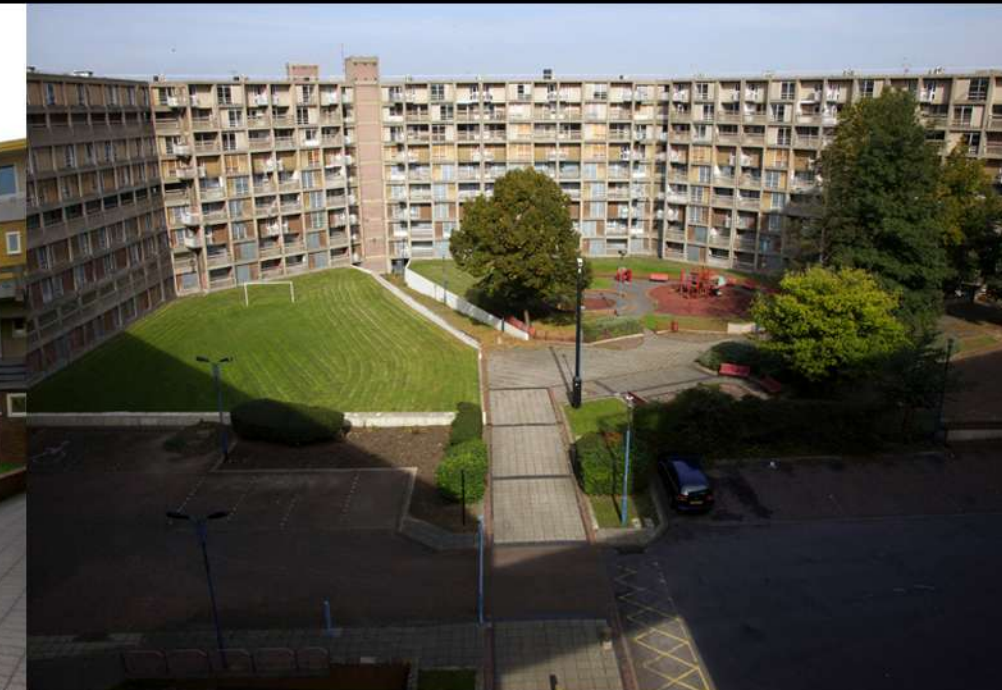
*Kitagata apartment building
Kazuyo Sejima
Kitagata, Japan_1994.-2000.*

*Terrace house
NL architects
Frankfurt, Njemačka_2019. (1.nagrada natječaj)*

*Justus van Effen Complex- Spangen
Michiel Brinkman
Rotterdam, Nizozemska_1919.-1922.*

*Park Hill
Jack Lynn i Ivor Smith
Sheffield, UK_1961.*

POGLED S GALERIJE
prema dvorištu_zelenilo

Prednosti

_odnos kuće i prirode, boravak na otvorenom i zaštićenom prostoru, osjećaj susjedstva, zaštita od buke i pogleda za prizemne stanove

Mane

_ograničene mogućnosti korištenja partera, potrebno održavanje, neartikulirane površine "slučajnog zelenila"

Parkovna atmosfera smiruje i kontrolira živahnost urbanog interijera, sugerira putanje kretanja i na zasjenjenim ili nezasjenjenim dijelovima predviđa točke zadržavanja.

Dvorište postaje oaza susjedstva.

*De Kameleon
NL Architects
Amsterdam, Nizozemska_2011,*

*Bottière Chénaie
KAAN Architecten
Nantes, Francuska_2019.*

*Social Housing in Bouça
Alvaro Siza
Porto, Portugal_1974.1979.*

*Nemausus
Jean Nouvel
Nimes, Francuska_1985.-1987.*

POGLED S GALERIJE

prema dvorištu_zajednički plato

Prednosti

_ maksimalna socijalizacija, boravak na otvorenom, osjećaj sigurnosti, fleksibilno korištenje partera

Mane

_ugrožena kvaliteta prizemnih stanova, buka

Plato postaje centar života susjedstva, mini trg sa nizom različitih scenarija korištenja. Osim zbog socijalizacije, odnos platoa i galerije važan je i zbog sigurnosnih razloga.

Način korištenja tog prostora ovisi o položaju galerije, orijentaciji stanova, količini upada svjetla, distanci od sljedeće galerije, ali i o lokalnoj kulturi i mentalitetu ljudi.

*Stambeni kompleks za stradalnike Domovinskog rata
Ante Kuzmanić
Split, Hrvatska_1998.-2002.*

*Maximilianstraße- apartment building
ARTEC Architekten
Sankt Pölten,Donja Austrija_2017.*

*Celosia
MVRDV
Madrid, Spain_2009.*

*8 House
BIG
Kopenhagen, Danska_2010.*

POGLED S GALERIJE
okoliš + dvorište

Kombinacija intime susjedstva i odnosa prema širem kontekstu.

Intima susjedstva uvjetovana je sadržajima, ali i mjerilom.

_Tko su korisnici?

Veće mjerilo i bogatsvo sadržaja povlače za sobom i više korisnika koji nisu stanovnici susjedstva.

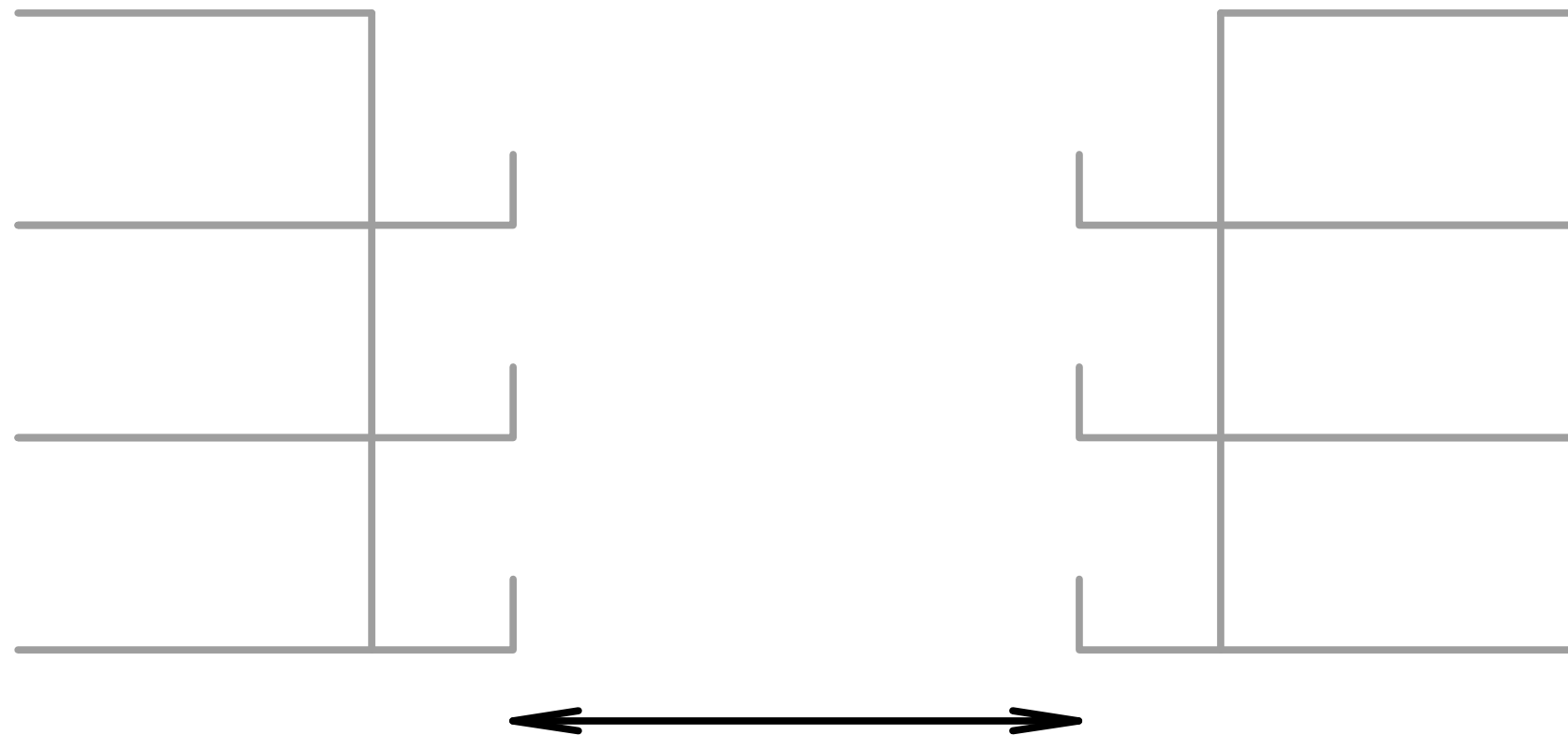
Plato postaje glavni doprinos kuće prema javnom prostoru.

Osim pitanja organizacije platoa, postavlja se niz drugih važnih pitanja_ što je u prizemlju?_kolika je distanca između volumena?_kolika je visina volumena?_kakvo je osvjetljenje?_

*44-units social housing in Pardinyes
Coll-Leclerc Arquitectos
Lleida, Španjolska_2010.*

*MLK 1101 supportive housing
LOHA
Los Angeles, CA, US_2019.*

UDALJENOST NASUPROTNIH GALERIJA

10-20m

*Keeling House
Denys Lasdun
London, UK_1955.-1957.*

*Social Housing in Bouça
Alvaro Siza
Porto, Portugal_1974.1979.*

UDALJENOST NASUPROTHNIH GALERIJA utjecaj orijentacije stanova

Galerija gleda na galeriju= moguća manja udaljenost
Galerija gleda na lođu=potrebna veća udaljenost
*Udaljenost između galerije i nasuprotne lođe bi
trebala biti takva da korisnici ne moraju vikati
da bi se mogli čuti, ali i da ne mogu vidjeti
što se nalazi u tanjuru jedan drugome._*

Kakav je odnos udaljenosti i korištenja platoa?
Ugodna udaljenost propušta dovoljno sunca i stvara dovoljno
zasjenjenja, stvara intimne i ljudskom mjerilu pitome prostore.
Zbog toga osim komponenti x,y, važnost ima i komponenta z -
visina praznine.

*Nemausus
Jean Nouvel
Nimes, Francuska_1985.-1987.*

*Maximilianstraße- apartment building
ARTEC Architekten
Sankt Pölten, Donja Austrija_2017.*

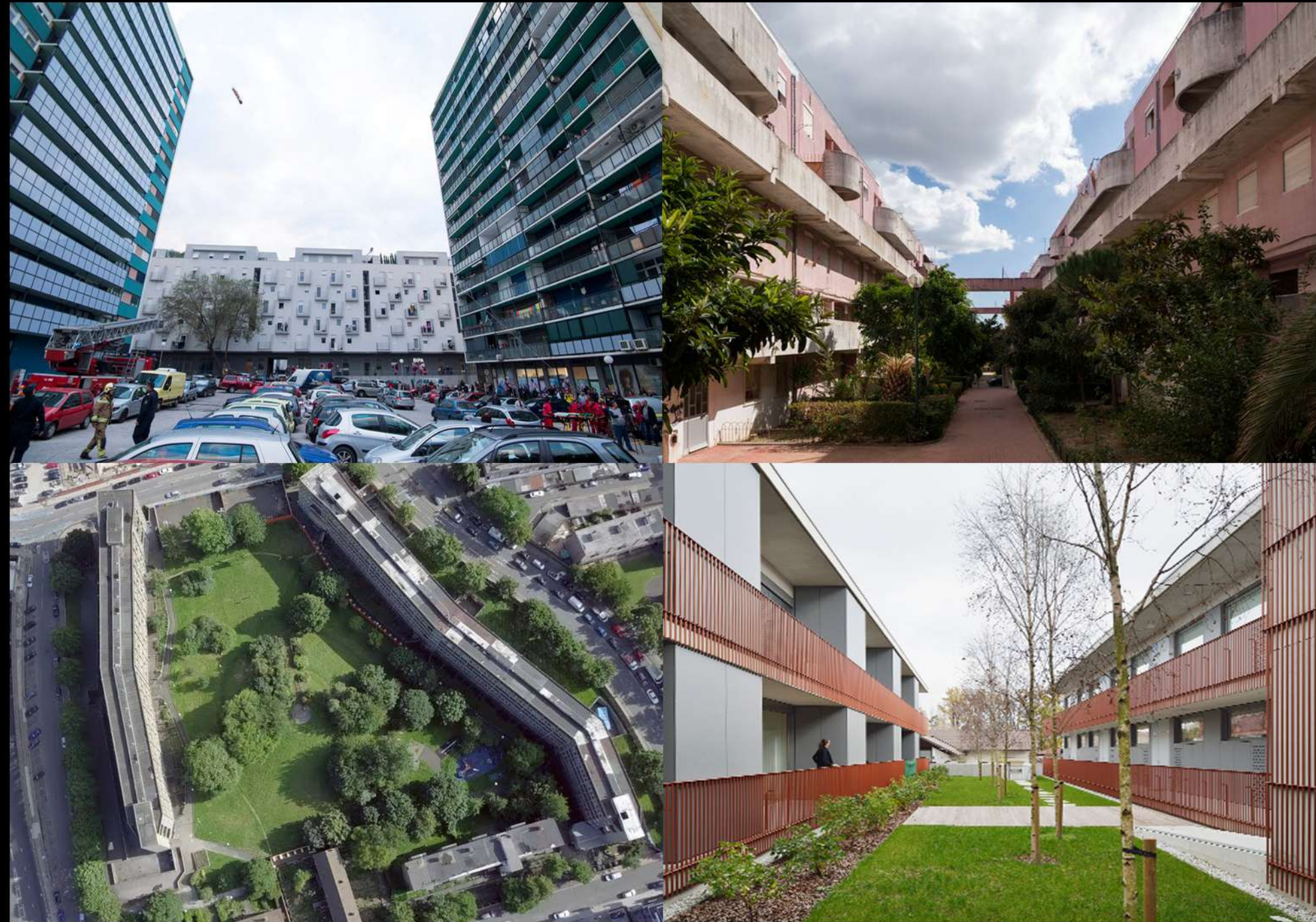

*Stambeni neboderi na Spinutu
Ivo Vitić
Split, Hrvatska_1965.*

*The Pink Panther Social Housing
Gonçalo Byrne Arquitectos
Lisabon, Portugal_1972.-1979.*

UDALJENOST NASUPROTHNIH GALERIJA proporcija praznine

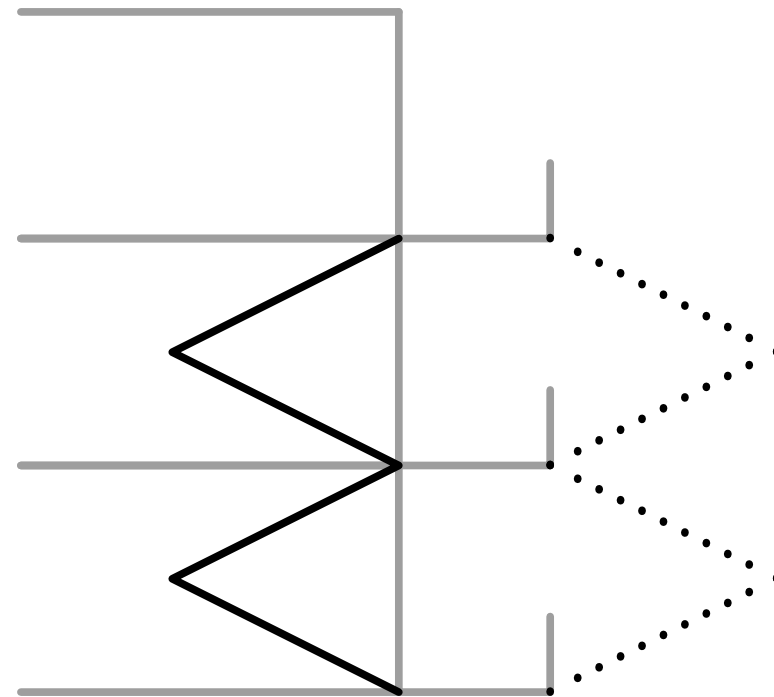
Proporcija praznine može stvoriti prostore različitih napetosti. Ugodne ili neugodne napetosti ili atmosferu bez napetosti. Knjiga "10 stories of collective housing" osvrće se na udaljenost volumena u projektu Robin Hood Gardens. Udaljenost je maksimalna kako bi prostor između postao projektirani krajolik. To za sobom povlači i problem, a to je doprinos kriminalu zbog činjenice da potencijalni kriminal nije izložen što dovodi do smanjenja osjećaja sigurnosti. Volumen praznine je velik, a visina objekata ga ne prati. Potpuno drugačiji omjer volumena praznine i visine objekata je u projektu Dolgi most. Svaki susjed "kontrolira" prazninu, a intima je ostvarena promišljenim orijentiranjem glavnih prostora nasuprotnih stanova.

*Robin Hood Gardens
Alison i Peter Smithson
London, UK_1972.*

*Housing Dolgi most
Bevk perović arhitekti
Ljubljana, Slovenija_2014.-2016.*

PRISTUP GALERIJI

*Nemausus
Jean Nouvel
Nimes, Francuska_1985.-1987.*

*De Kameleon
NL Architects
Amsterdam, Nizozemska_2011,*

**PRISTUP GALERIJ
stubište na licu galerije**

Vanjska stubišta ostvaruju odnos prema vanjskom prostoru, a vanjska stubišta na licu galerije postaju dio života između galerije i vanjskog svijeta.

Izrežirana je cijela ceremonija ulaska u kuću.

Osim izrazite socijalizacije, jednako je važna psihologija ovakvog stubišta jer spuštanje na plato djeluje kao 'špalir naturalne zabave' na kojem je svaki korisnik svjestan da ga netko vidi, važno mu je kako izgleda i kako se ponaša.

Problem ovakvih stubišta je što su u potencijalnom sukobu s intimom stanova. Odmicanje stubišta, rotiranje, vizualne pregrade ili položaj otvora neki su od odgovora na taj problem.

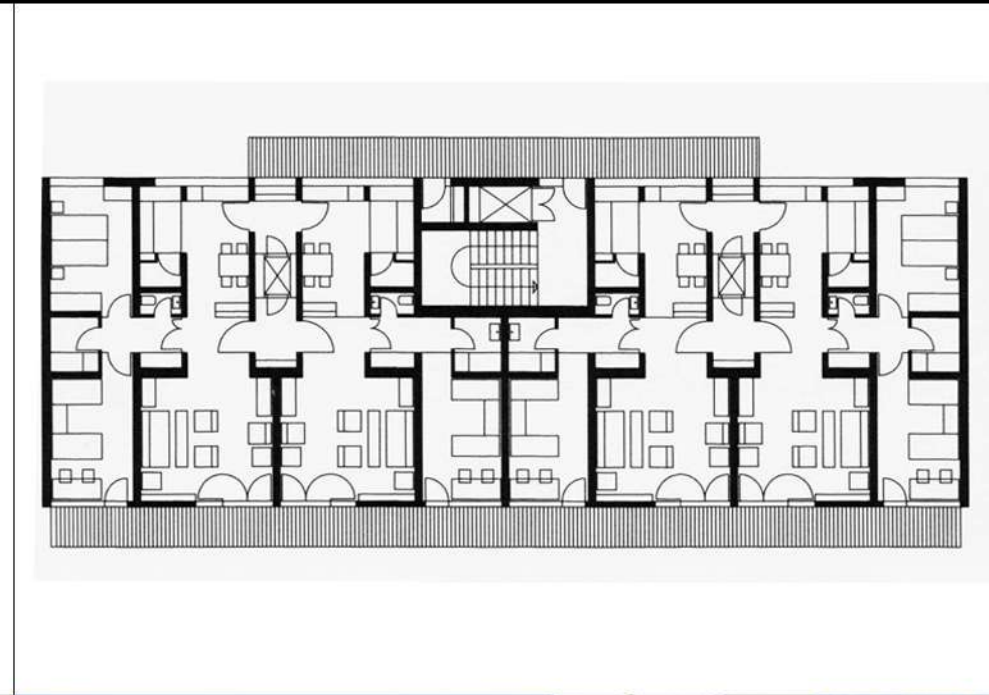
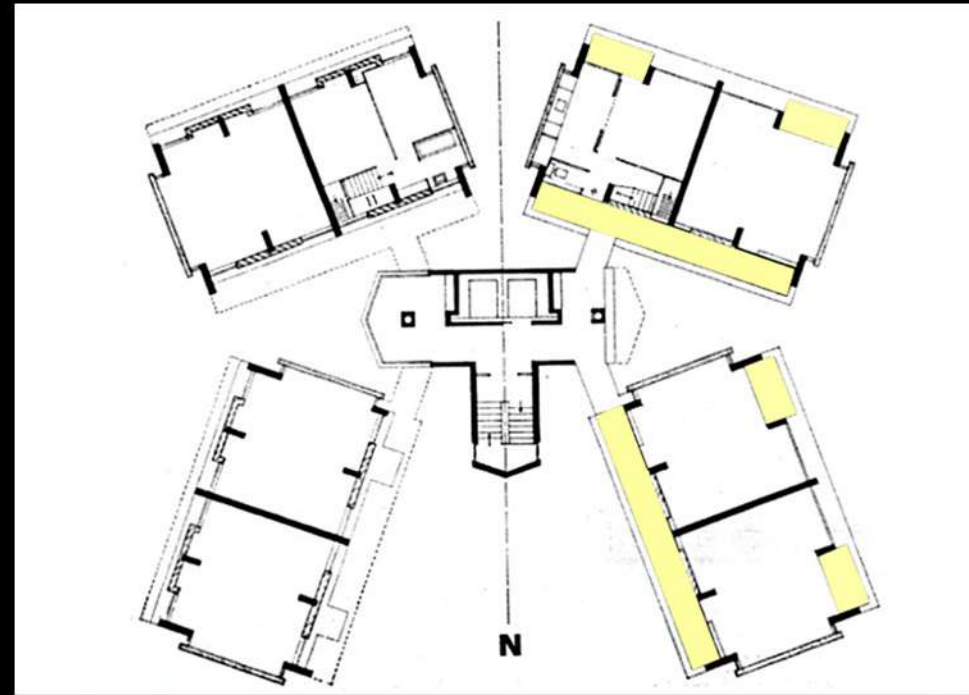
*69 Housing units, 1 gymnasium
Vincent Parreira Atelier Architecture
Pariz, Francuska_2016.*

*Bottière Chénaie
KAAN Architecten
Nantes, Francuska_2019.*

*Keeling House
Denys Lasdun
London, UK_1955.-1957.*

*Stambeni neboderi na Spinutu
Ivo Vitić
Split, Hrvatska_1965.*

**PRISTUP GALERIJ
odvojena stubišta**

Lasdunovo stubište je utilitarno, to je lobby zajedničkih prostora u kojima se događa socijalizacija.

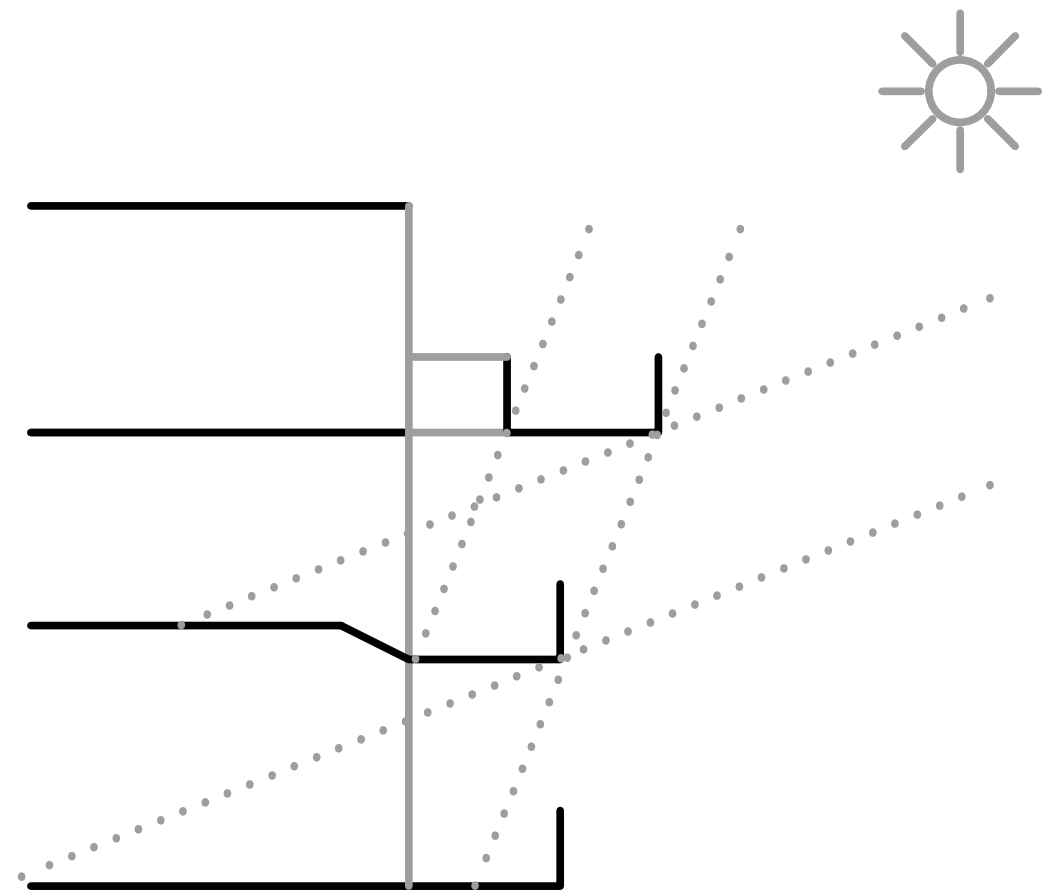
Siza stubište tretira kao filter i pripremu za ono što slijedi iza. Kontroliranim upadom svjetla ambijent stubišta postaje odgovor na klimatske uvjete.

Nouvel i Vitić komunikaciju rade tako da dio nje postaje poluprivatan. U Saint-Ouenu svaka pristupna galerija vodi do jednog stana što je doprinos individualizaciji, ali i tržišnim potrebama smanjenja zajedničkih komunikacija. Socijalizacija nije ugrožena. Vitić socijalizaciju stavlja u drugi plan, a kvalitetu stanova podiže na drugi način. Već sami lift postaje poluprivatan, a galerija je sporedna i služi samo za slučaj kvara ili požara.

*Social Housing in Bouça
Alvaro Siza
Porto, Portugal_1974.1979.*

*Anselme-l'Hermet housing
Jean Nouvel
Saint-Ouen, Francuska_1983.-1987*

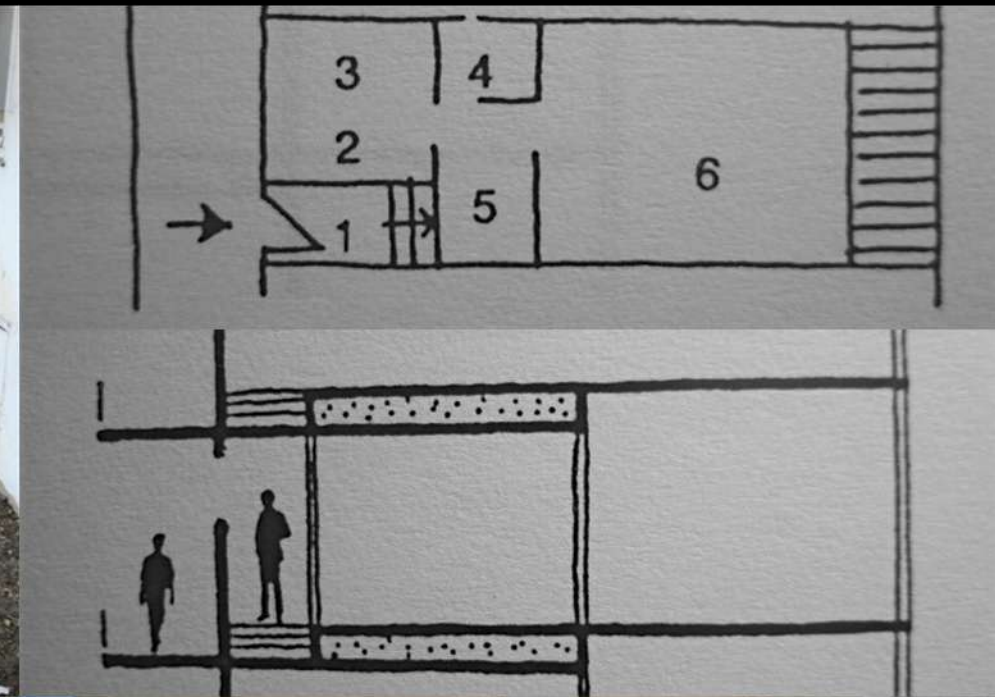
PRISTUP STANOVIMA

Stambena zgrada u Vukovarskoj ulici
Drago Galić
Zagreb, Hrvatska_1953.

Stambena zgrada u Laginjinoj ulici
Ivo Vitić
Zagreb, Hrvatska_1958.

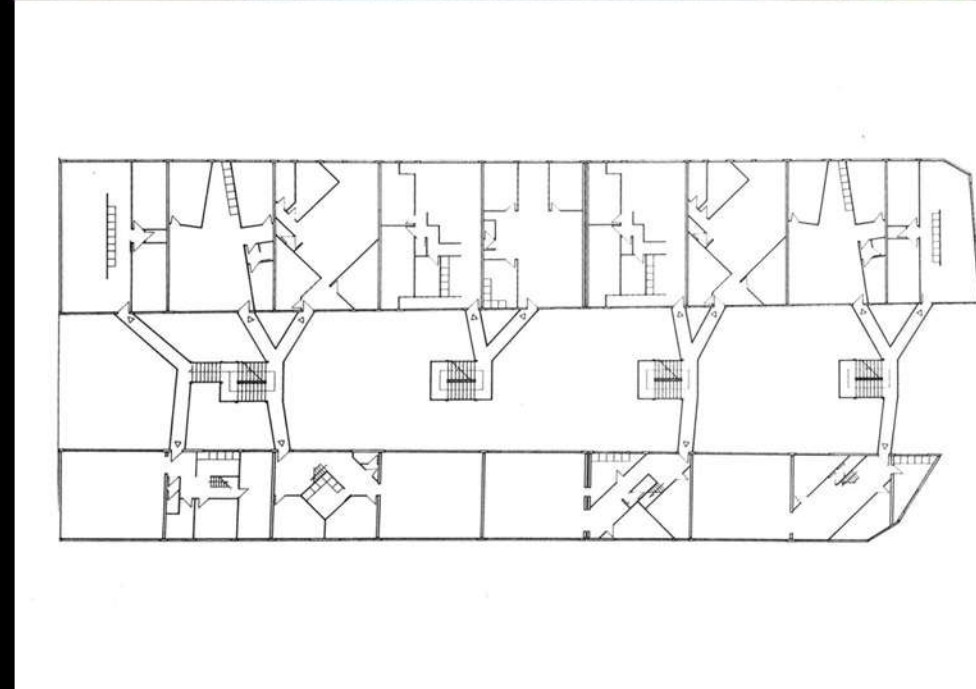

PRISTUP STANOVIMA odvajanje u presjeku

Stanari Justus van Effen-a su rekli da je najveća mana galerija to što čine zasjenjenje prema stanu ispod, a osim toga problem je i u privatosti. Galić stvara distancu zelenilom, a Vitić skokom u ploči i to su opravdana rješenja za sjevernu galeriju bez sunca.

Na nekoj drugoj strani svijeta to bi predstavljalo problem za osunčanje stanova jer zeleni bazen traži veću širinu galerije, a podizanje razine stana također smanjuje kut upada sunca.

Jedno od rješenja je distanciranje stubišta ili cijele galerije od volumena zgrade. Perforacije koje se događaju između bi trebale biti takve da osiguraju privatnost i osvjetljenje stanova na galeriji i ispod nje. Te Hertzbergerovske situacije gdje se susreću pogledi različitih etaža dodatno podižu i razinu socijalizacije.

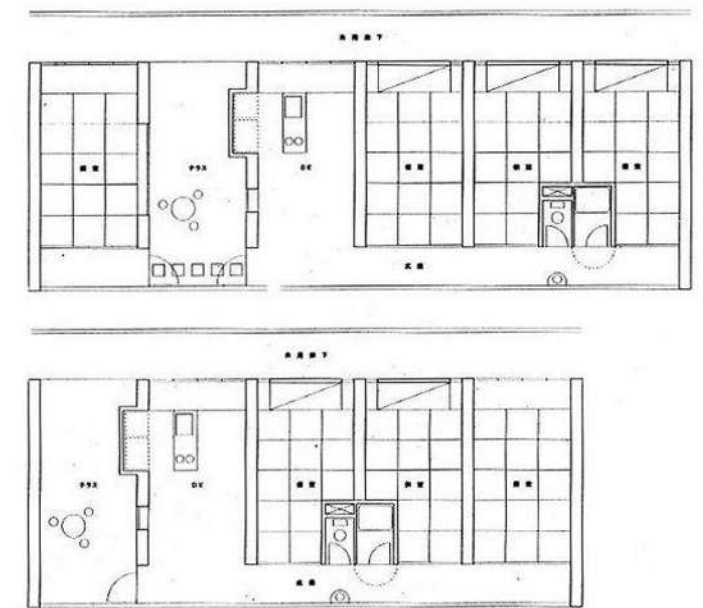
Anselme-l'Hermet housing
Jean Nouvel
Saint-Ouen, Francuska_1983.-1987

Fælledhaven
DOMUS arkitekter
Kopenhagen, Danska_2006.

*Stambeni blok 9-Bili Brig
Nikola Bašić
Zadar, Hrvatska_1989.*

*Kitagata apartment building
Kazuyo Sejima
Kitagata, Japan_1994.-2000.*

PRISTUP STANOVIMA ulaz preko lođe

Privatna lođa-dvor_Bili Brig
Lođa-jednakovrijedni modul stana_Kitagata
Poluprivatna lođa-suptilni prijelaz iz galerije u stan_8 house
Polujavna lođa-šupljina koja okuplja više stanova_Celosia

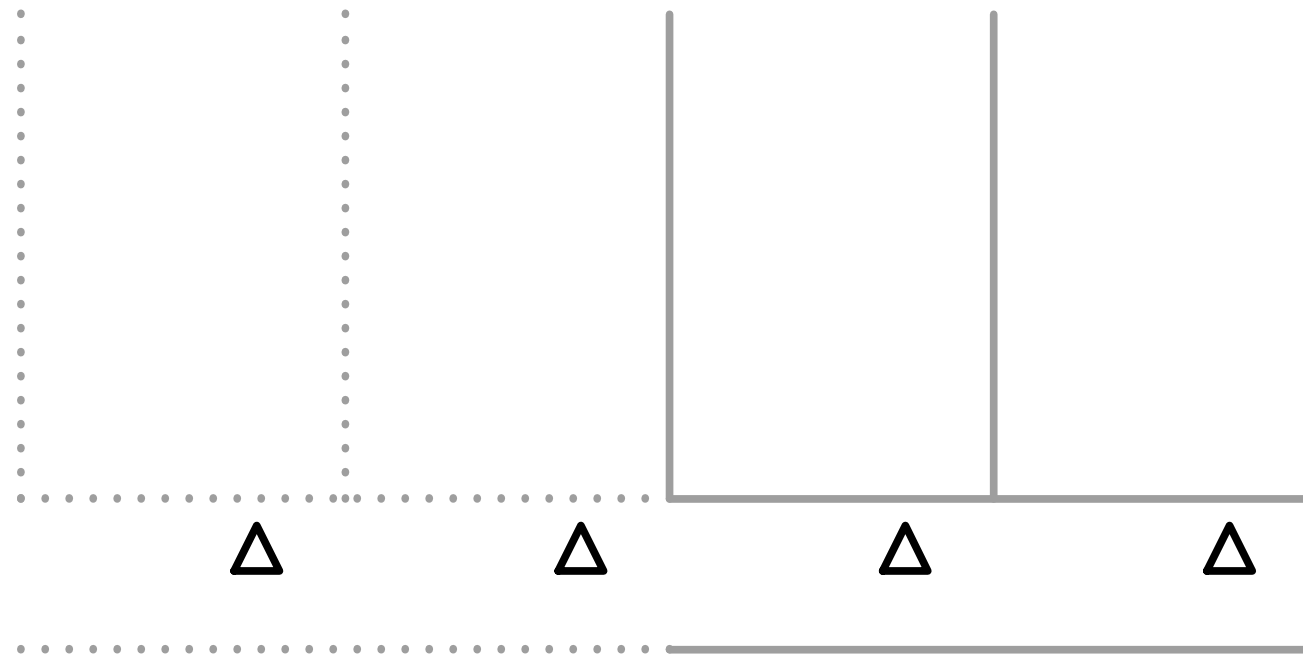
Ulaz preko lođe kao socijalna i tržišna vrijednost:
Brisanje hodnika; lođa postaje vrijedan dio stana_Bili Brig
Participacija korisnika; izlaže se dio stana prema van_Kitagata
Aktivno zaposjedanje galerije_8 house
Dodatna orijentacija, bolje osvjtljenje i provjetravanje_Celosia

Tema tradicionalnosti_ulaz preko dvora (npr. Varoš, Split)

*8 House
BIG
Kopenhagen, Danska_2010.*

*Celosia
MVRDV
Madrid, Spain_2009.*

BROJ STANOVA NA GALERIJI

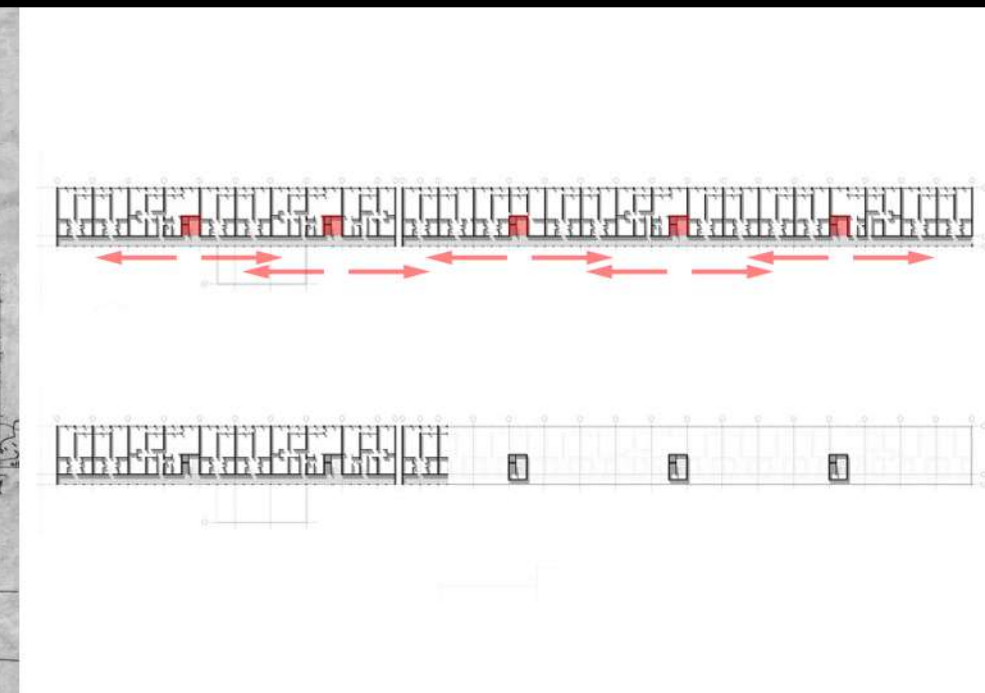
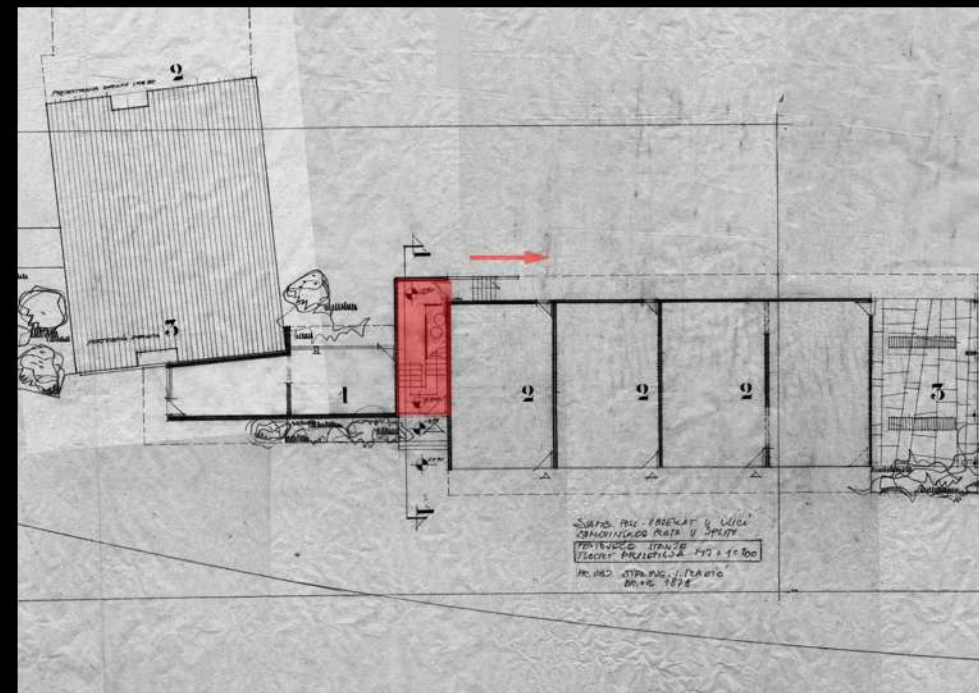

ALARME
INCENDIE
←

Stambena zgrada u Ulici Dom. rata
Ivo Radić
Split, Hrvatska_1962.

Gallaratese
Aldo Rossi
Milano, Italija_1969.-1974.

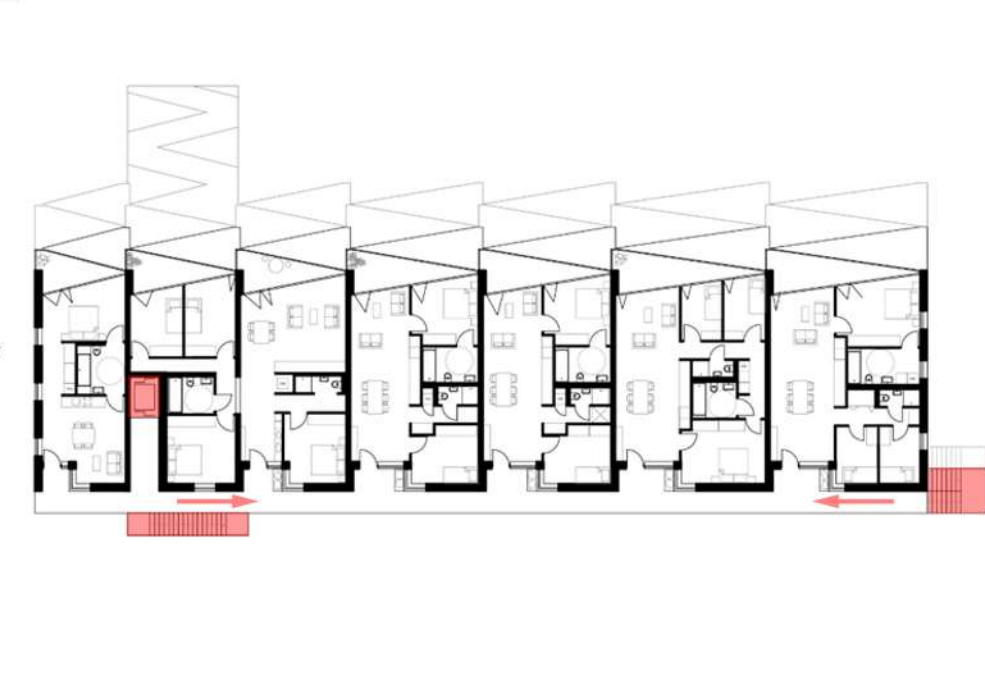
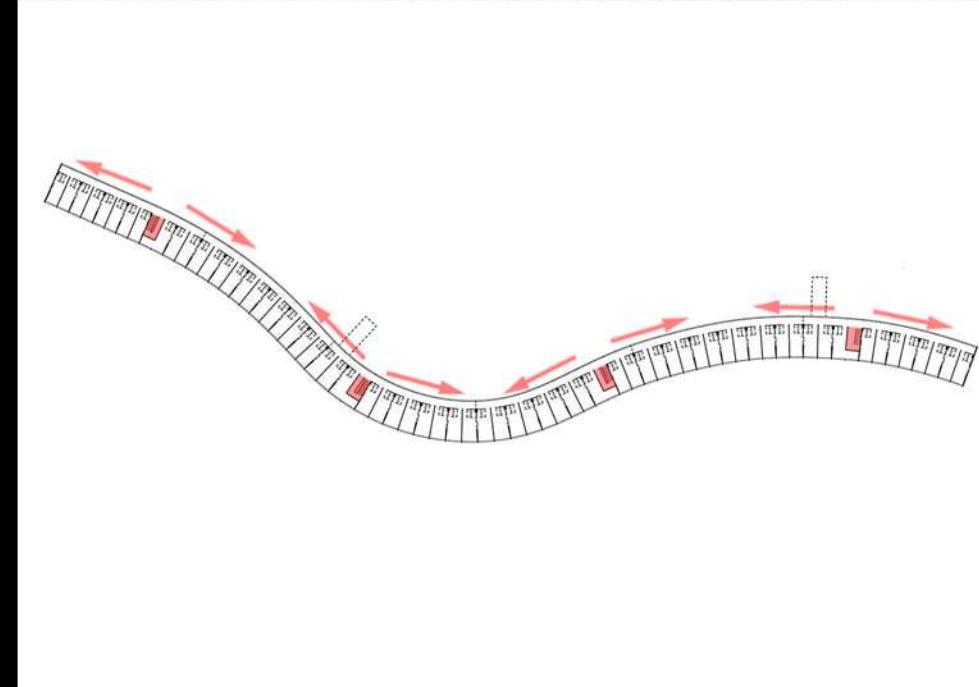

BROJ STANOVA NA GALERIJИ pravocrtno nizanje

stubišta na kraju galerije_veći broj stanova smanjuje kvalitetu prvih stanova uz stubište pored kojih svi drugi korisnici moraju proći. Najkvalitetniji stan je na suprotnom kraju od stubišta.

stubište na sredini galerije_podijela korisnika u dva dijela doprinosi privatnosti, ali i dalje omogućuje cirkulaciju i ometanje privatnosti. Najkvalitetniji stanovi na su krajevima.

više stubišta na galeriji_nizanjem većeg broja stanova, osim zahtjeva privatnosti potrebno je zadovoljiti i požarne uvjete.

Pedregulho Housing Complex
Affonso Edoardo Reidy
Rio de Janeiro_1951.

Terrace house
NL architects
Frankfurt, Njemačka_2019. (1.nagrada natječaj)

Stambena zgrada u Vukovarskoj ulici
Drago Galić
Zagreb, Hrvatska_1953.

Stambena zgrada u Laginjinoj ulici
Ivo Vitić
Zagreb, Hrvatska_1958.

BROJ STANOVA NA GALERIJII razdjeljenje

_Povećanje broja stanova na stubište bez da se izgubi kvaliteta moguće je ako se stanove podijeli u nekoliko sektora stubištima koji dijele ravnu galeriju (Galić).

_Razdjeljenje lomom i postavljanjem stubišta na lom zadržava se privatnost, a dodatno povećava socijalizacija jer su izlomljene galerije u vizualnom odnosu (Vitić i Coll-Leclerc).

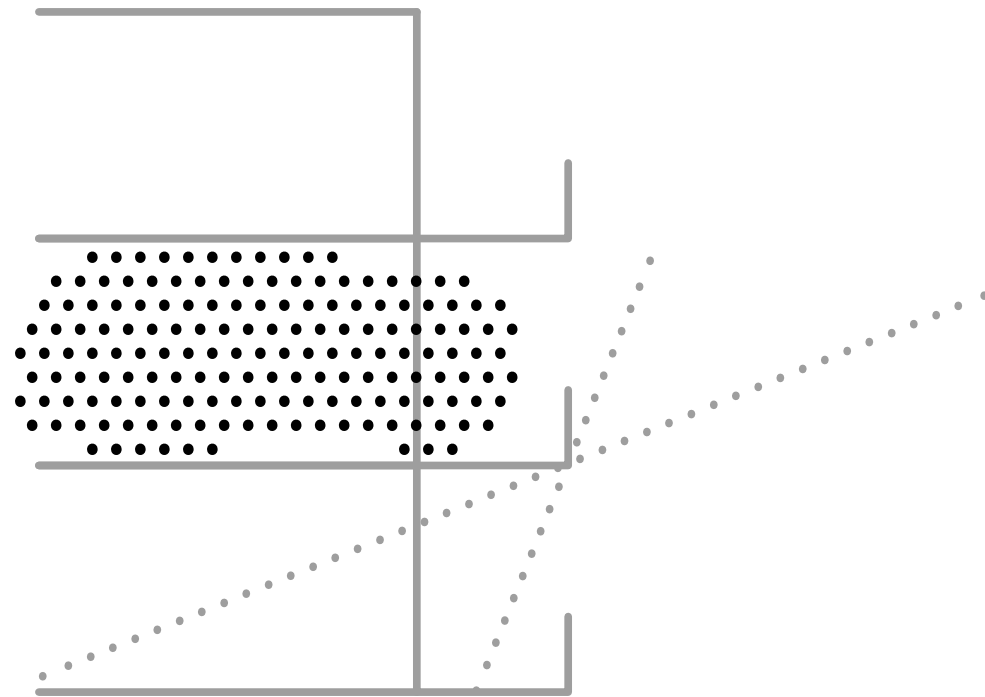
_BIG radi dvije rampe kao galerije koje spajanjem i razdvajanjem, lomovima i promjenom orijentacije (prema unutra ili prema van) stvaraju različite mikroambijente unutar jednog sustava. Privatnost nije narušena jer su rampe široke kao ulica i ne ponavljaju po katovima već se do stanova dolazi stubištima, a tamo gdje se pojavljuju distancirane su predvrtovima.

8 House
BIG
Kopenhagen, Danska_2010.

44-units social housing in Pardinyes
Coll-Leclerc Arquitectos
Lleida, Španjolska_2010.

ZAPOSJEDANJE GALERIJE_LJETO/ZIMA

ZABRANJENO

KLOŠARENJE

U JAVNIM PROSTORIMA ZGRADE

(klošar- dangubi najčešće s još par klošara uz konzumaciju pića, hrane,
cigareta i lakih droga;
klošar početnik- piše po zidovima, ostavlja nered)

*Gallaratese
Aldo Rossi
Milano, Italija_1969.-1974.*

*Byker Wall
Ralph Erskine
Newcastle, UK_1969.1982.*

ZAPOSJEDANJE GALERIJE korištenje i intervencije

Način korištenja prostora galerije trebao bi se predvidjeti u skladu sa svim prethodno istraženim parametrima galerija, kontekstom u kojem se gradi i mentalitetom korisnika. U nekim kontekstima i mentalitetima korisnik će se prije ili kasnije izraziti intervencijom pa je poželjna kontrolirana fleksibilnost koja će držati red prema nadolazećem "kaosu" ("Aravena princip"). Zaposjedanje galerije dolazi kao logično rješenje u traženju dodatnih kvadrata. Tako galerija postane niz personaliziranih fragmenata izraženih otiračem za noge, raznim pitarima, dječjim kolicima i sl. Nekad postane i privatni dio stana. Ovisno o dimenziji različita je dinamika korištenja_samo prostor sjedenja (Erskine)_ prostor dječjih utrka na romobilima (BIG).

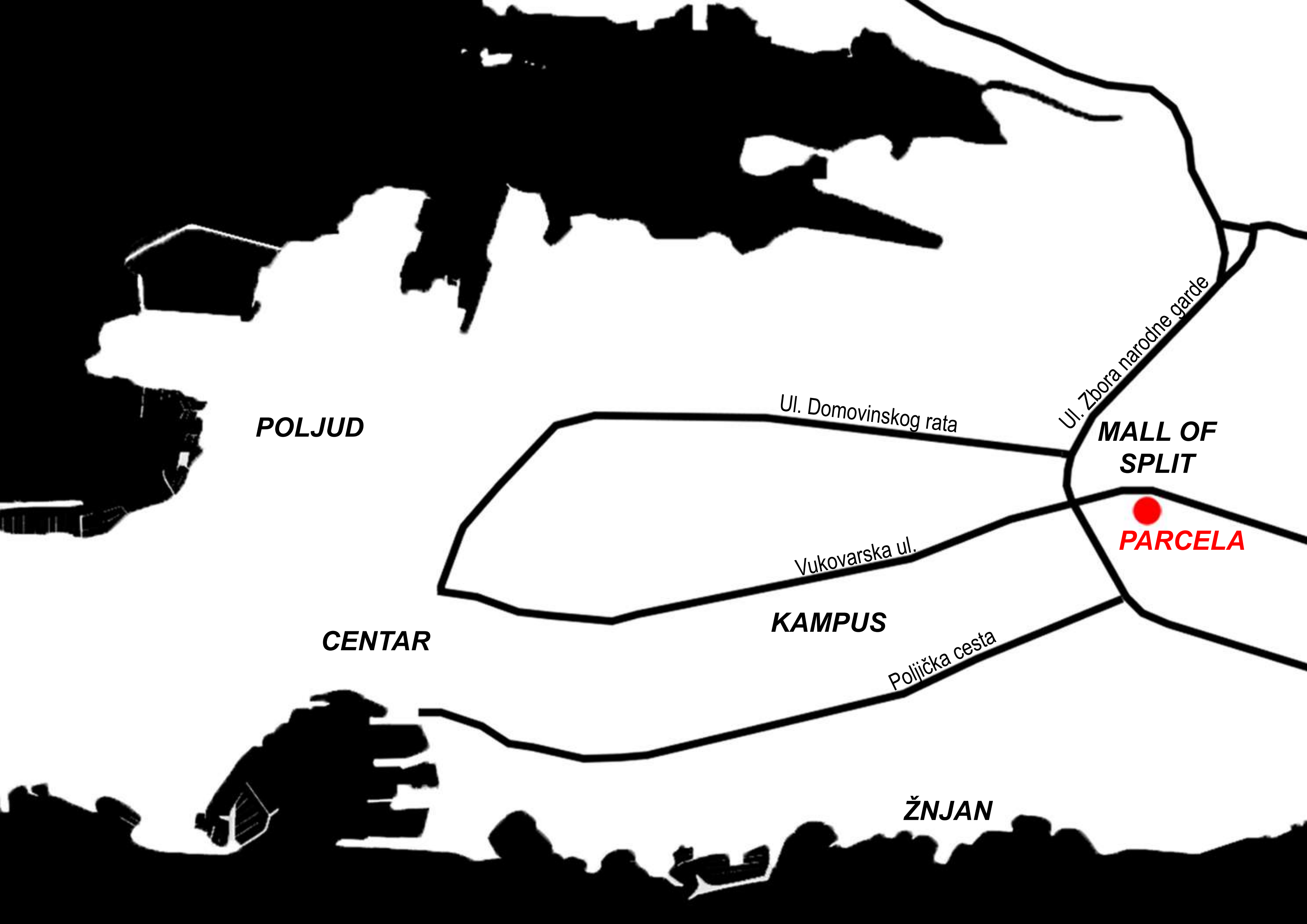

*Stambena zgrada na Dobrome
Berislav Kalogjera
Split, Hrvatska_1955.*

*8 House
BIG
Kopenhagen, Danska_2010.*

STANOVANJE À LA CARTE

POLJUD

CENTAR

KAMPUS

ŽNJAN

Ul. Domovinskog rata

Vukovarska ul.

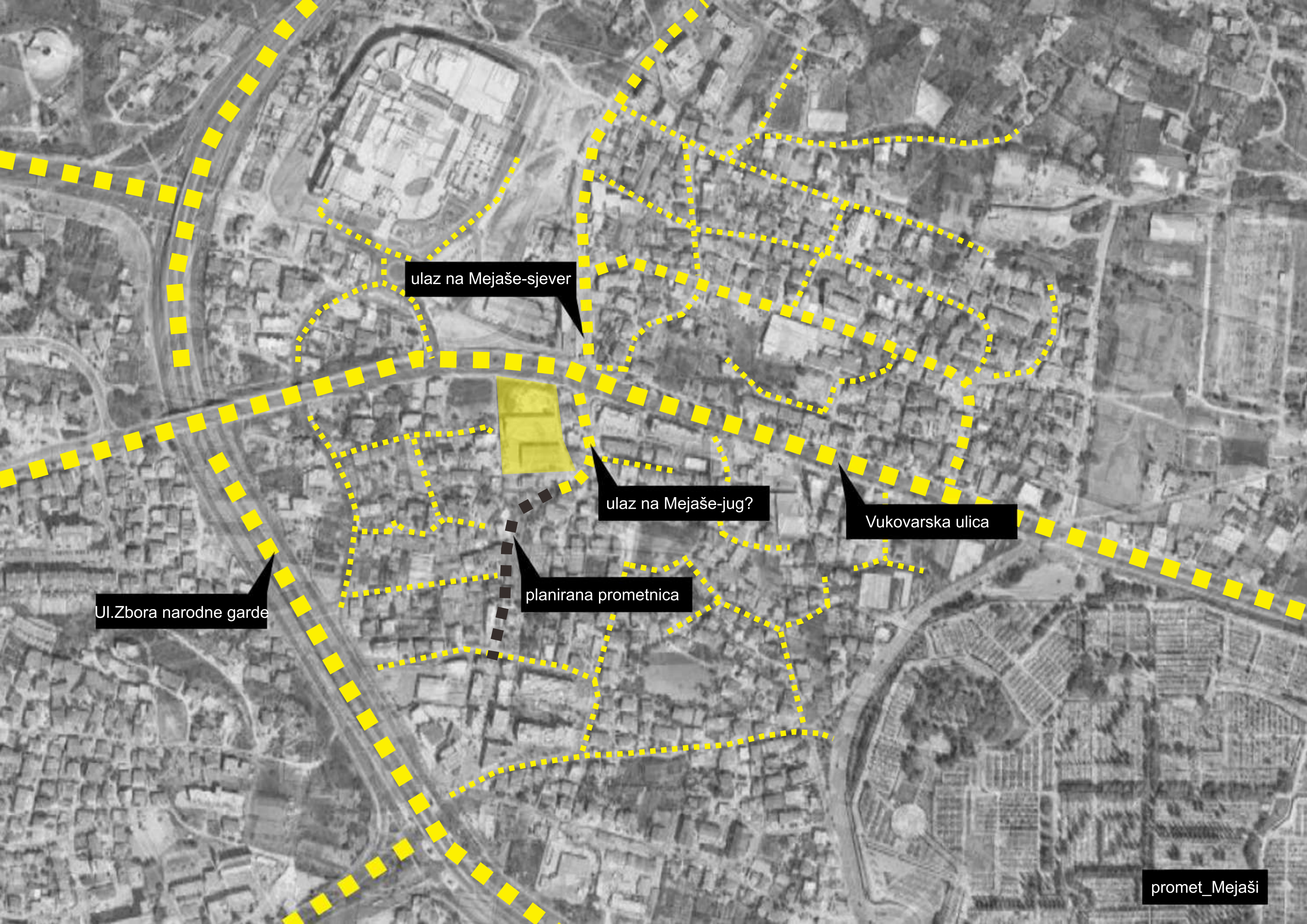
Poljička cesta

Ul. Zbora narodne garde

**MALL OF
SPLIT**

PARCELA

ulaz na Mejaše-sjever

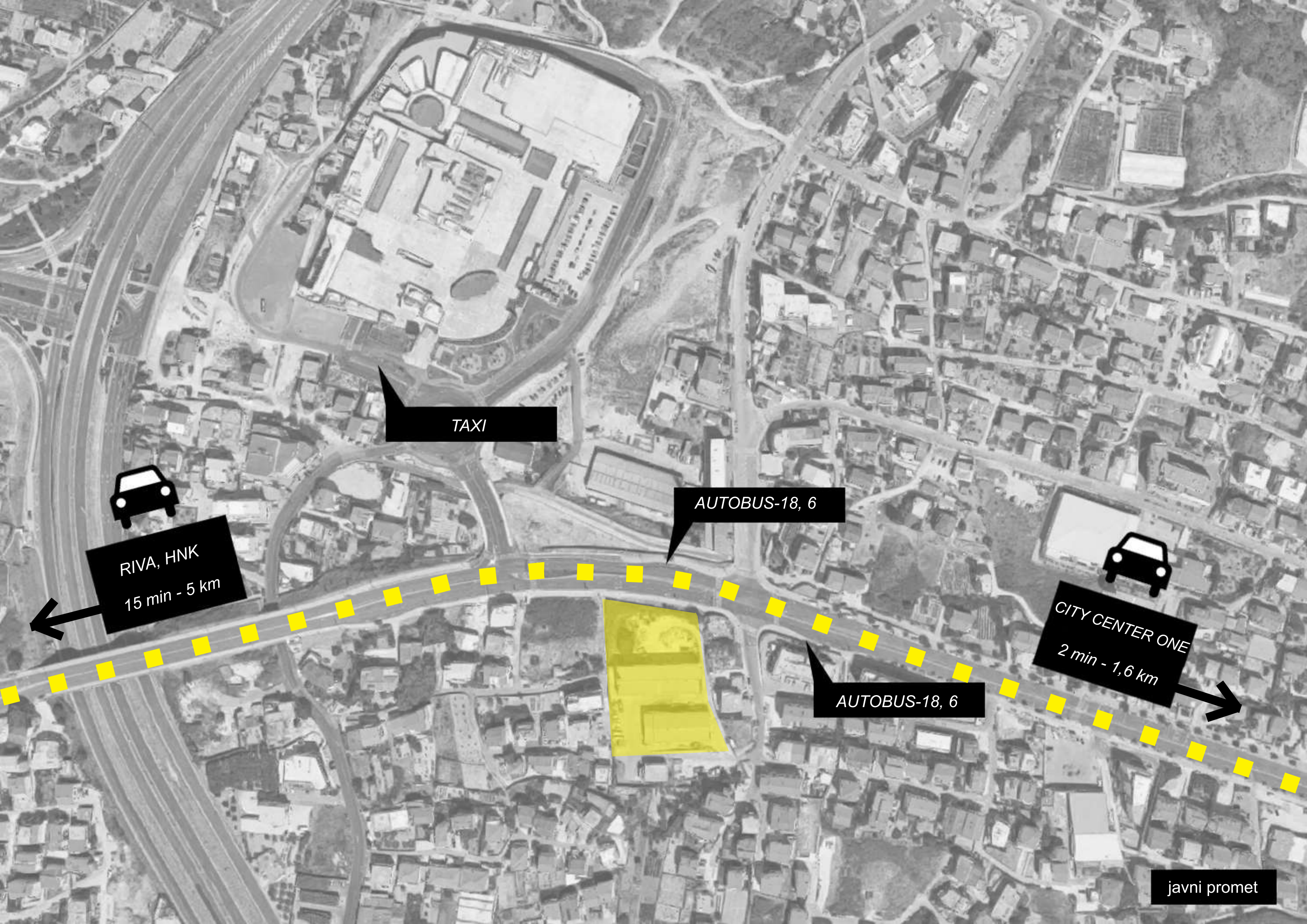
ulaz na Mejaše-jug?

Vukovarska ulica

Ul. Zbora narodne garde

planirana prometnica

TAXI

AUTOBUS-18, 6

RIVA, HNK
15 min - 5 km

CITY CENTER ONE
2 min - 1,6 km

AUTOBUS-18, 6

javni promet

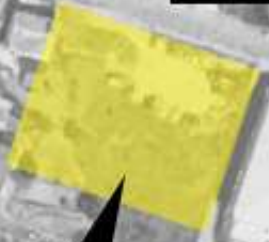

MALL OF SPLIT

CRKVA

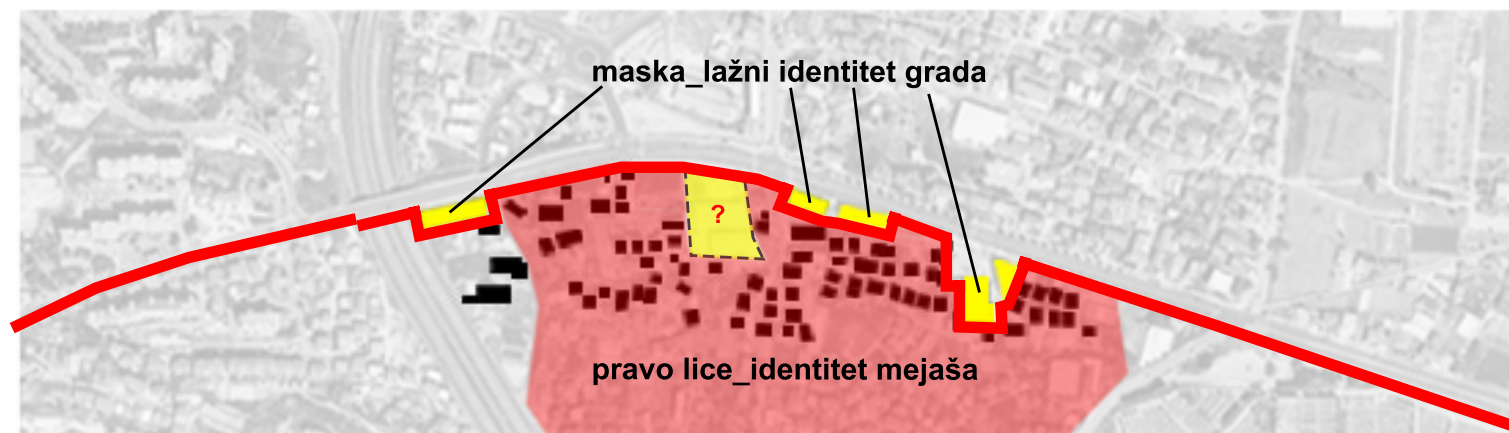

IGRALIŠTE

PARCELA

2 SVIJETA-2 PRAVILA U GUP-u

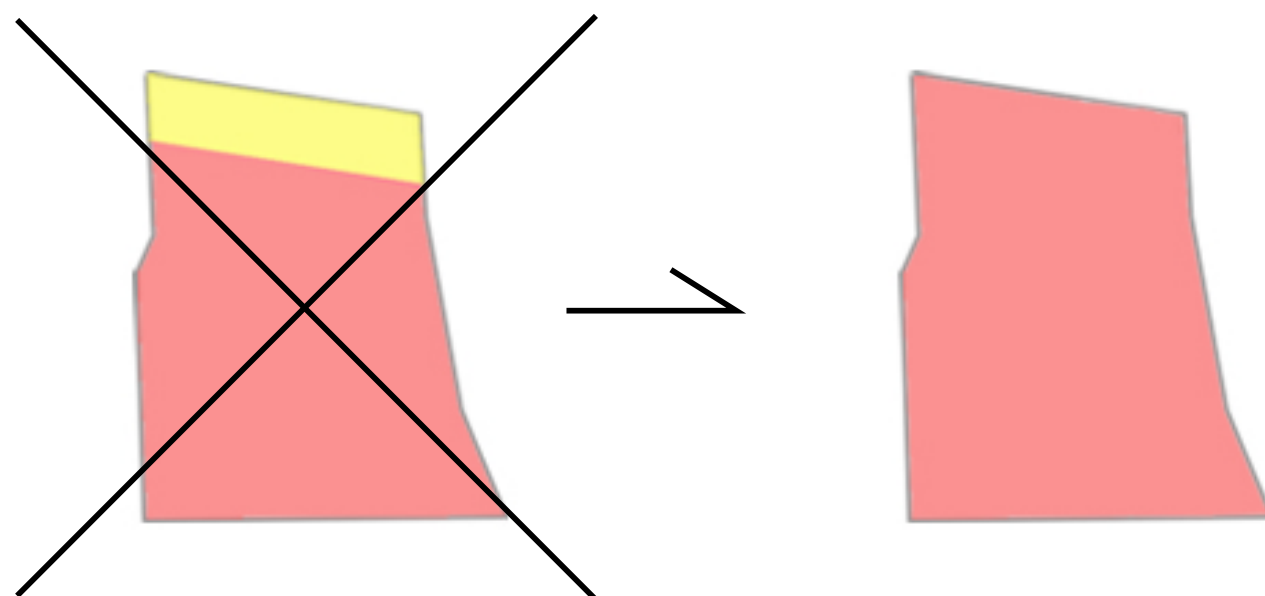
Nisko konsolidirana područja – uvjeti za izgrađene dijelove

Za stambene, stambeno poslovne i gospodarske građevine u nisko konsolidiranim područjima, u zonama mješovite namjene M1 i M2 i zoni gospodarske, proizvodne namjene I (Mejaši, zapadni dio, sjeverno od Težačkog puta a istočno od Zbora narodne garde) i zonama gospodarske, poslovne namjene K, unutar izgrađenog dijela građevinskog područja naselja i evidentirane u zračnim snimcima (čiji digitalni zapis je prilog ovom Planu), uz uvjet da se usklade sa zahtjevima iz posebnih propisa, omogućava se primjena slijedećih uvjeta kroz izradu propisanog detaljnijeg plana ili na drugi način utvrđen ovom Odlukom:

- minimalna površina građevne čestice je do 40% manja od propisane za odgovarajuće zone,
- k_{g} građevine, ukoliko je veći od propisanog, ne smije se povećavati,
- maksimalna katnost $E=P_0+P+3$,
- maksimalna visina $V=13,0$ m mjereno od najniže kote uređenog terena uz građevinu do vijenca građevine,
- minimalna udaljenost od mede 1,0 m.

U cilju formiranja poteza kvalitetnije izgradnje uz važnije ulice (npr. Vukovarska, Kamen sjever) omogućava se kroz izradu UPU-a (u granicama obuhvata utvrđenim ovim Planom):

- izgradnja neizgrađenih dijelova kao i zamjena postojeće neuvjetne izgradnje srednjom i visokom izgradnjom mješovite namjene visine do 5 nadzemnih etaža od čega maksimalno 4 etaže stambene namjene te uz obvezu javnog prizemlja (poslovni, ugostiteljsko turistički ili javni i društveni sadržaji), maksimalne visine do vijenca 19 m mjereno od mjerodavne kote, obvezna izvedba ravnog krova (maksimalnog nagiba 8% ili bačvastog krova).
- za novu izgradnju slobodnostojećih građevina $Pp_{min}=1500$ m²; minimalna širina građevne čestice na regulacijskom pravcu 40 m, maksimalna 80 m, bočne granice građevnih čestica moraju biti približno okomite na regulacijski pravac ulice (osim ukoliko je susjedna čestica formirana kao građevna čestica ili je trasa ulice u krivini), maksimalni $k_{gP}=0,30$, $k_{gP}=0,60$, $k_{gN}=3,50$, $k_{gN}=1,7$, minimalna udaljenost građevine od granica susjedne čestice $V/2$ (V je visina građevine do vijenca), omogućava se formiranje manjih građevnih čestica ukoliko je to nužno zbog lokalnih uvjeta (postojeća izgrađenost), omogućava se izgradnja prislonjenih građevina uz iste pokazatelje kao i za slobodnostojeće građevine, maksimalna dužina pojedinačne građevine ili dvije prislonjene građevine prema ulici 60 m (projekcija horizontalnog gabarita karakteristične etaže građevine na regulacijski pravac),
- kolni pristup građevnoj čestici je potrebno ostvariti sa sekundarne prometnice, obvezno je planiranje drvoreda i zelenog pojasa uz kolnik glavne ulice, udaljenost građevinskog pravca od regulacijskog pravca ulice 10-20 m.

IDENTITET MEJAŠA I LAŽNI IDENTITET

Podjela na dva svijeta, stvarni i lažni, predviđa poštivanje stvarnog identiteta Mejaša (crveno) i pretjerano naglašavanje lažnog identiteta (žuto). Prenaglašavanjem se osuđuje i odbacuje težnja grada da uz Vukovarsku ulicu stvori masku reda prema pravom licu kaosa Mejaša, pa time i taj prenatlaženi lažni identitet postaje stvarni identitet (crveno). Način života, procesi i promišljanja Mejaša su ne samo gradska realnost nego i realnost šireg, regionalnog područja. Kaos vernakularnosti je tretiran kao najnegativniji aspekt toga, a postavljanje maski je samo linija manjeg otpora koja gradu ne dopušta da bude ono što on jest.

Kako taj "najnegativniji" aspekt pretvoriti u nešto vrijedno?

Može li projekt predvidjeti i uključiti te kaotične procese i intervencije, a istovremeno zadržati red?

*Koolhaas o Manhattanu_osi x i y su fiksne, os z ima visinsko divljanje; grid drži red

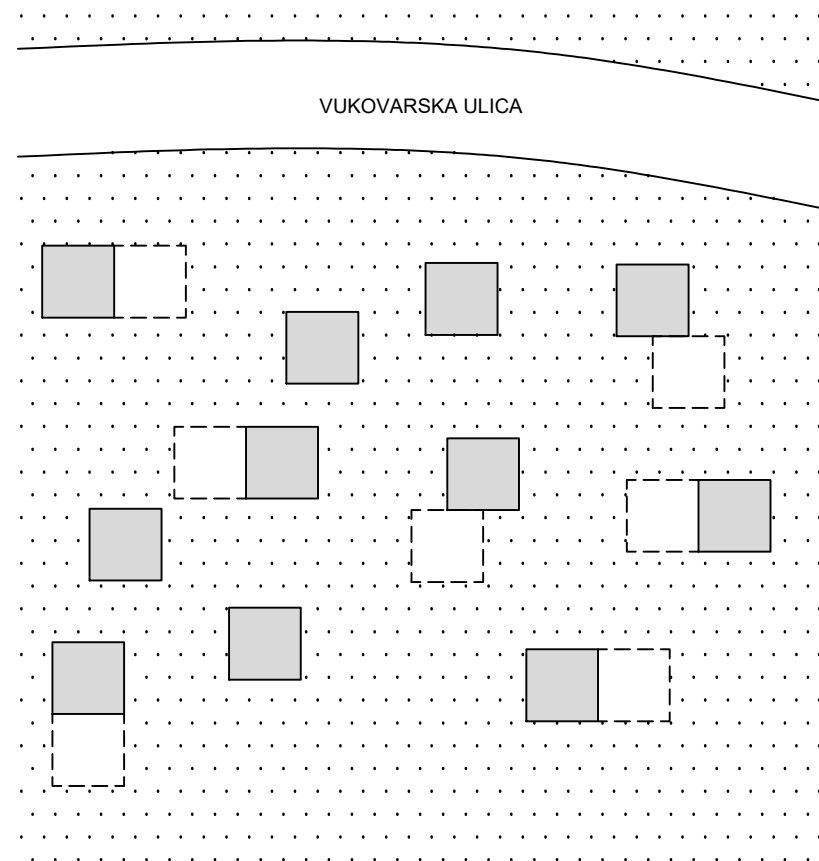

*Quinta Monroy-Aravena _predviđa se praznina za intervenciju

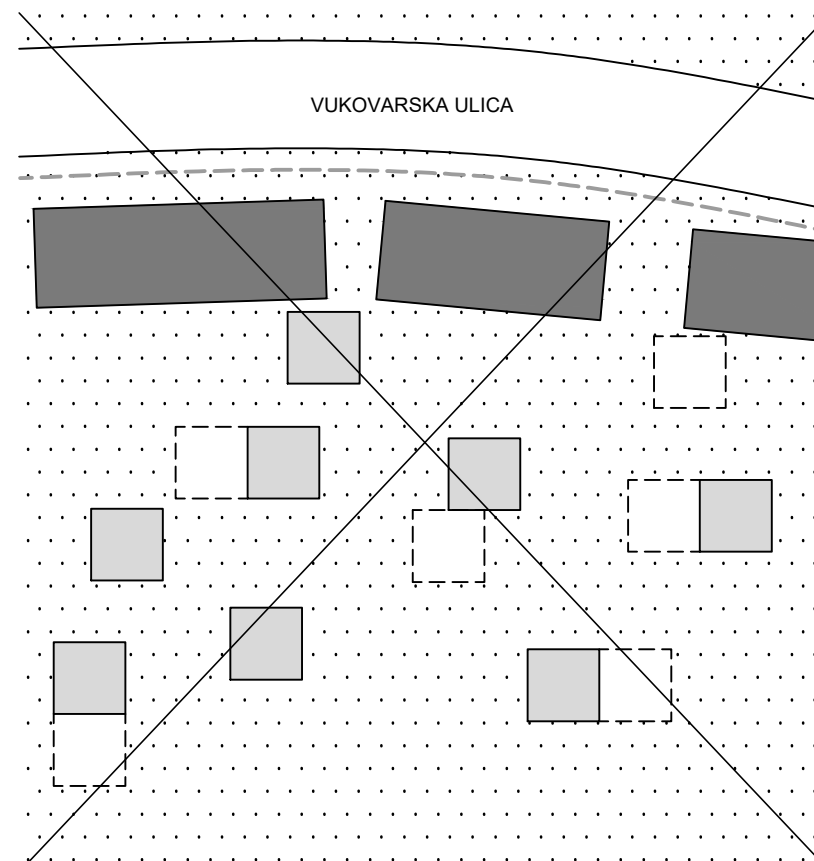

MEJAŠI 20.st.

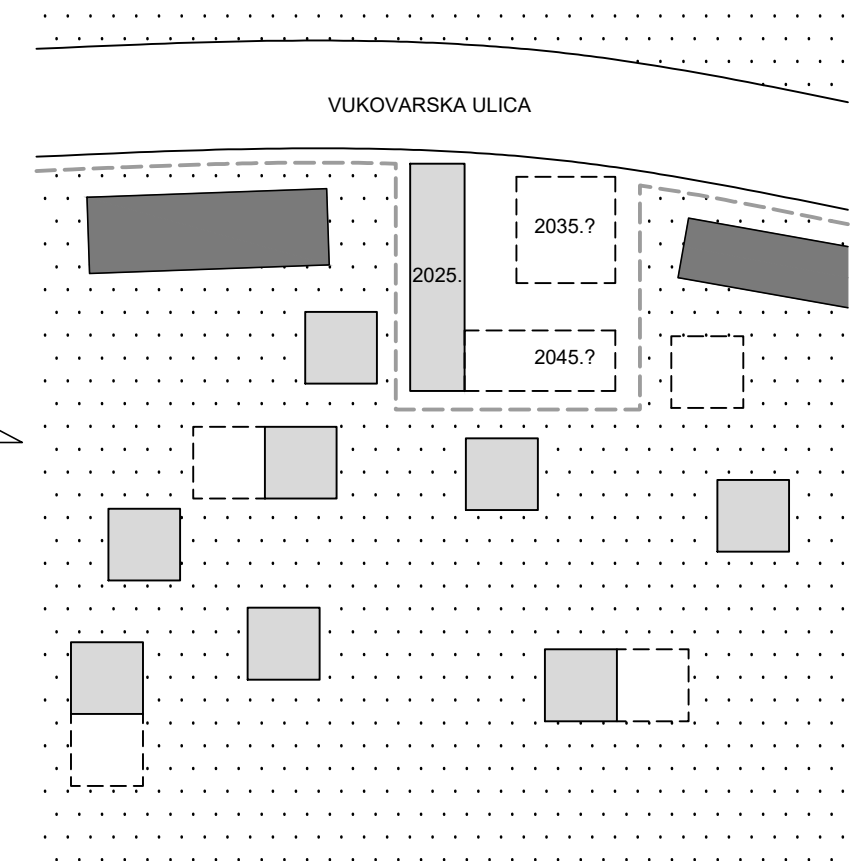
_pravo lice Mejaša
_polje ilegalnih izgradnji i dogradnji

MEJAŠI 21.st.

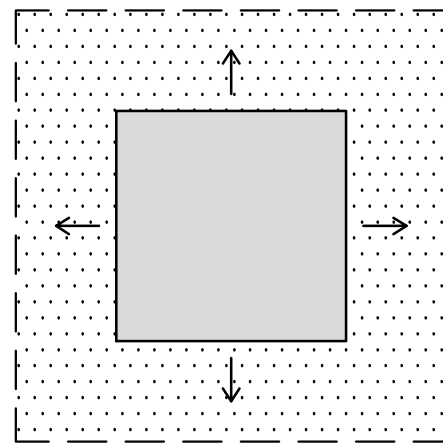
_prema Vukovarskoj ulici maska
_stvaranje lažnog identiteta

MEJAŠI 21.st.

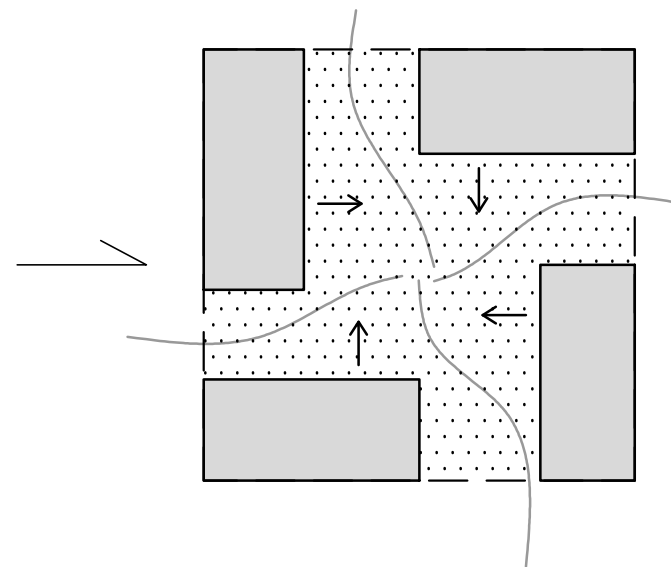
_pravi identitet izlazi na ulicu
_pauza za buduće dogradnje
_doprinos javnom prostoru

MEJAŠI
_individualno stanovanje

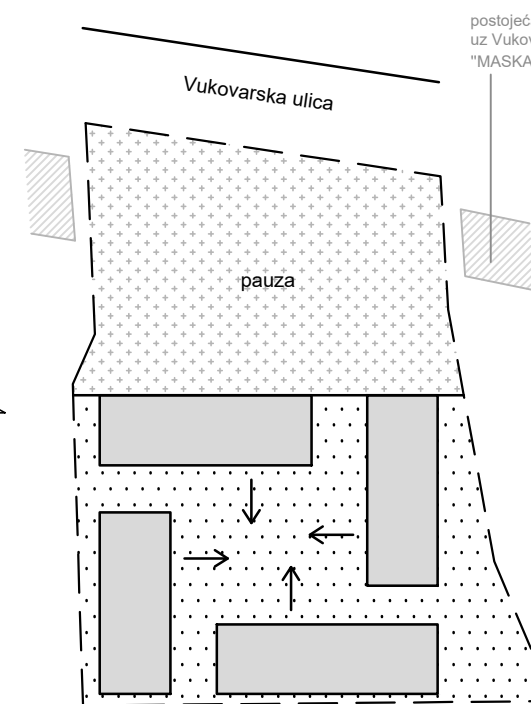
_privatna kuća
okružena okućnicom

INVERZNO MEJAŠI
_kolektivno stanovanje

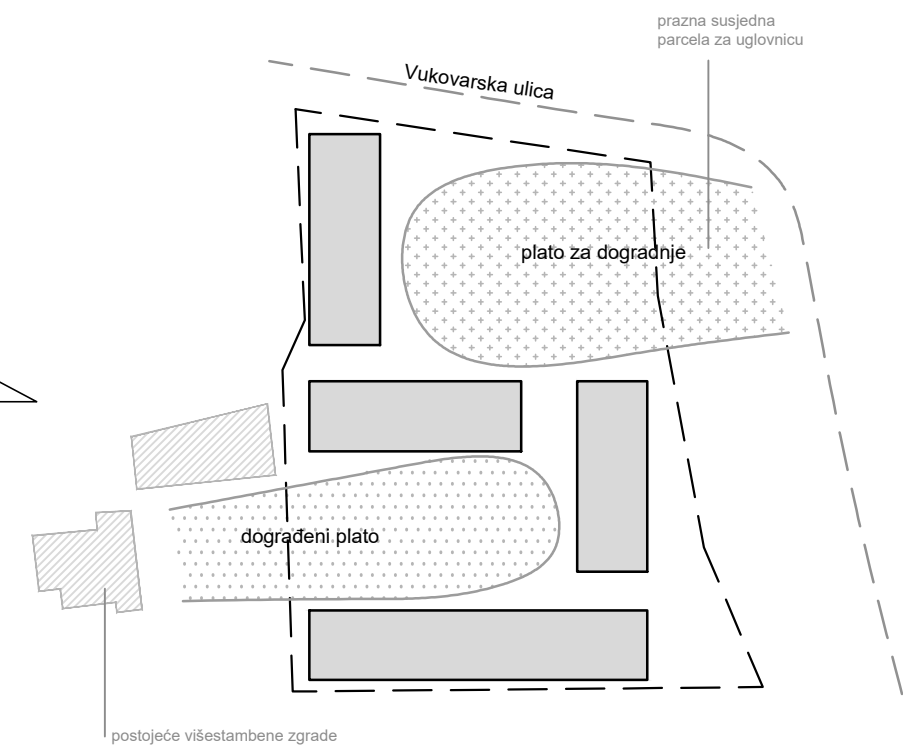
_zajedničko dvorište
okruženo kućama

GRADENJE UZ VUKOVARSKU UL.
_odbijanje stvaranja lažnog identiteta

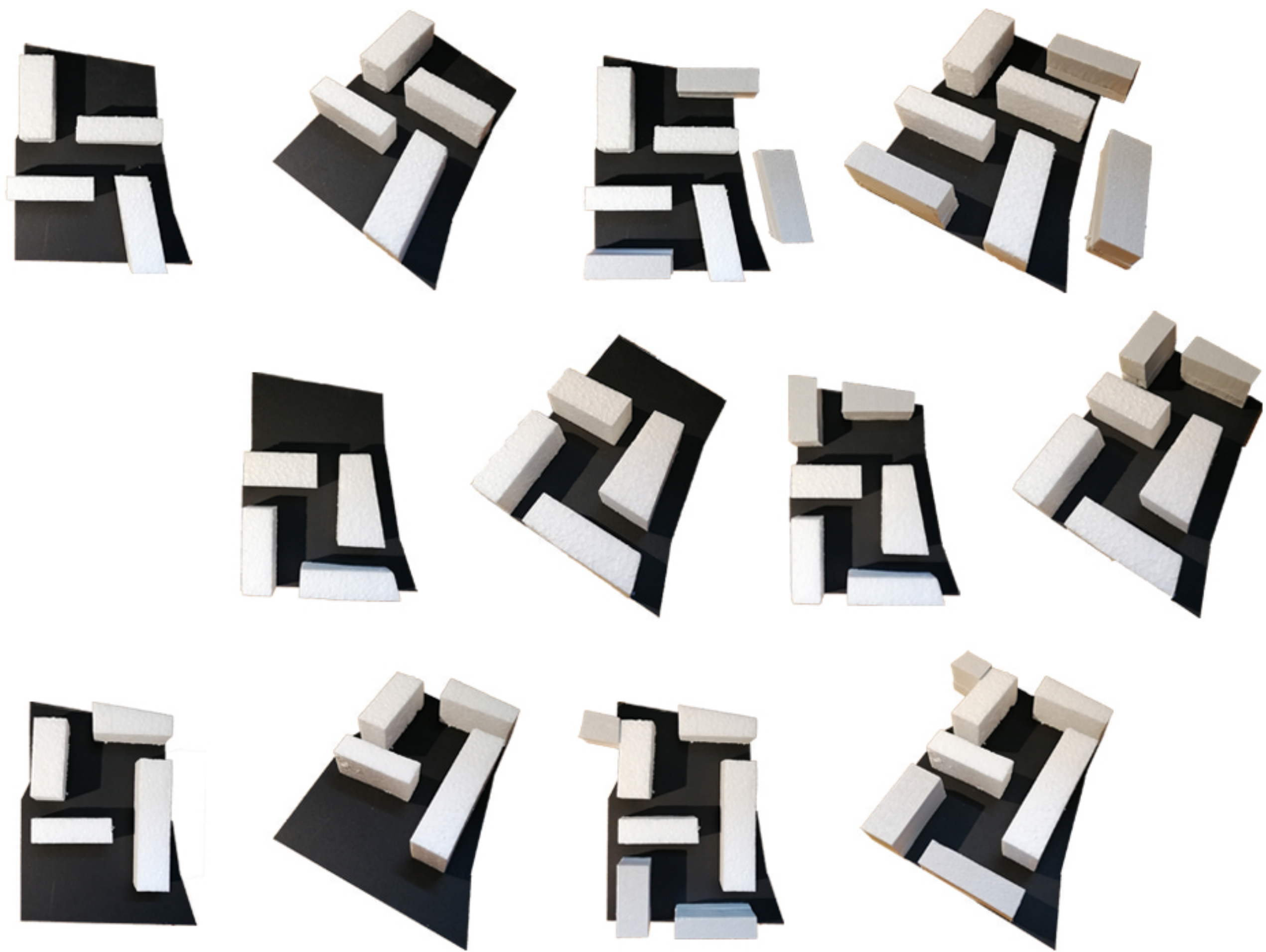
_pauza na frekventnoj ulici
_plato za buduće dogradnje

"ISPLANIRANA DIVLJA GRADNJA"
_skidanje maske

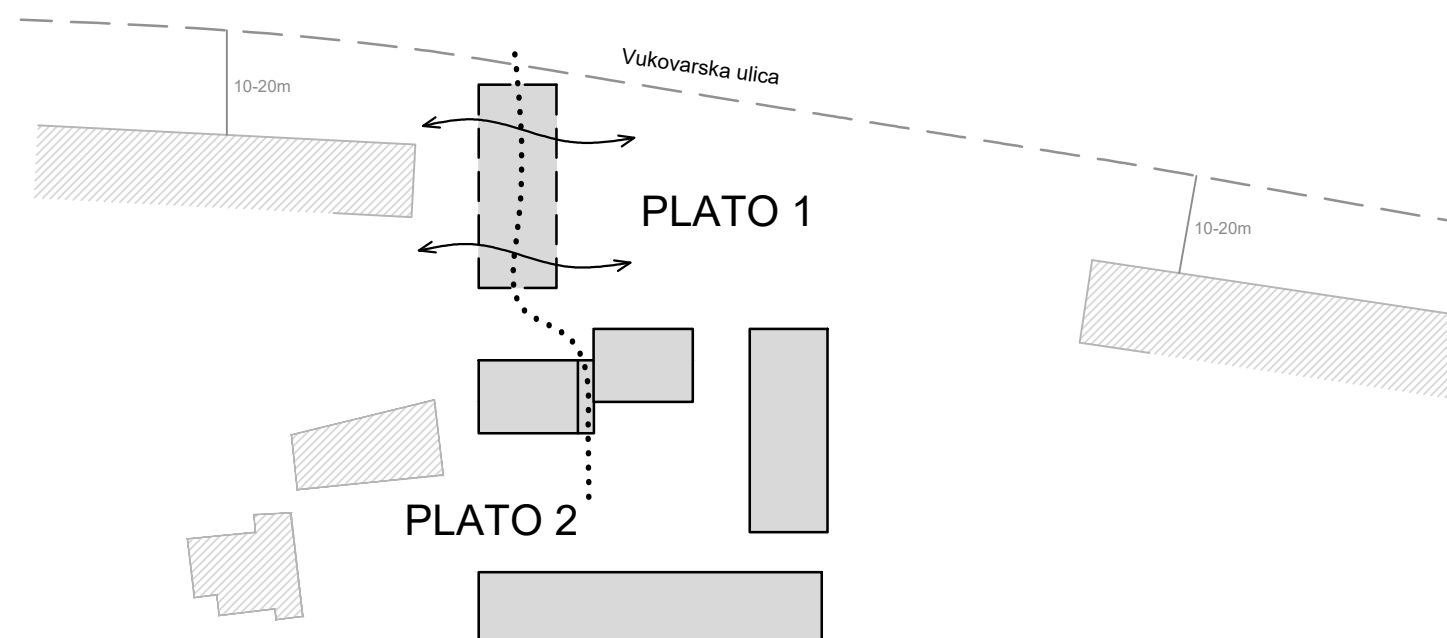

2 platoa
_ za buduće dogradnje
_ uz postojeće izgradnje

DISTANCIRANJE OD ULICE / plato 1=park=kontrolirana praznina za dogradnju
 MEJAŠI=ISPLANIRANA DIVLJA GRADNJA

PLATO 1_ kuća okrenuta kraćom stranicom na ulicu ne prati GUP nego pomiče granicu potencijalne buduće izgradnje maksimalno do ulice=javni sadržaj *komunicira s ulicom*
 _kuća drži leđa platou koji postaje pauza na frekventnoj ulici
 _prenaglašavanje odnosa prema Vukovarskoj ul.=ceremonija ulaska_kuća podignuta na stupove

PLATO 2_kuće distancirane od ulice formiraju intimno dvorište koje uključuje i postojeće višestambene objekte

LOKACIJA - ŠIRI KONTEKST

Ulica Zbora narodne garde odvaja splitski poluotok od istočnog dijela grada, prostora koji je nekad bio polje obradivih površina, a sada je to polje nelegalne izgradnje. Od tri najveće gradske ulice koje povezuju zglob poluotoka sa gradskim centrom, jedino Vukovarska ulica prodire u prostor istočnog dijela grada preko "splitske zaobilaznice". Zbog toga je usporen proces protjecanja grada prema istoku i on još uvijek djeluje dosta odsječeno. Parcela se nalazi na prostoru Mejaša, na samom prijelazu iz jednog od najgušće naseljenih kvartova-Pujanki u zonu kaosa unatoč znatno manjoj gustoći naseljenosti. Parcela se po GUP-u nalazi u zoni mješovite namjene M1.

parcela= 6609m²   kig= 0,3   kis= 3,5   kigP= 0,6   kisN= 1,7

LOKACIJA - UŽI KONTEKST

S obzirom da postoji jasna poprečna veza s Vukovarske ulice prema sjevernom dijelu Mejaša, kvart se dominantno razvija u tom dijelu. Svi magneti kvarta su u tom sjevernom dijelu- škola, sportska dvorana, crkva. Južni dio od Vukovarske ulice nema jasnih poprečnih veza, a samim time nema ni nikakvih javnih magneta. Prostor ove parcele nalazi se u neposrednoj blizini križanja na kojem je ostvarena poprečna veza na sjeveru i na kojem se planira ostvariti poprečna veza prema jugu. Između parcele i tog križanja nalazi se jedna manja parcela širine 20 m. Tu se otvara potencijal promišljanja tog prostora kao budućeg generatora razvoja južnog dijela Mejaša kojem kronično nedostaje javnih prostora i sadržaja. Postavlja se pitanje koji je potencijalni doprinos kuće prema javnom prostoru?

STVARNI I LAŽNI IDENTITET

Dva pravila u GUP-u, jedno za prostor Mejaša, a drugo za prostor Mejaša prema Vukovarskoj ulici jasno govore o želji grada da stvori Potemkinovo selo, odnosno lažno lice prema ulici, a u pozadini ostavi stvarni identitet vernakularnog kaosa. Tim prikrivanjem gubi se autentičnost tog prostora. Prostor koji je namjerno pušten da se sam 'urbanizira' s obzirom da u periodu višestambenog razvoja grada ipak nisu svi dobili stambene kvadrate, sada se pokušava zakrpati urbanizmom koji nema jasan stav. Zgrade se nižu uz ulicu bez da ostvaruju odnos sa njom ili da se odmiču od nje, gotovo da je jedino važno prikriti onaj nered u pozadini. Doprinos javnom prostoru i ostvarivanje barem mentalne veze s kvartom su potpuno zanemareni, a procesi koji su dio identiteta Mejaša - dogradnje kroz vrijeme, su potpuno onemogućeni. Zaključak je da taj princip stvaranja lažnog reda i lažnog lica prema ulici nema jasan argument i postavlja se pitanje zašto grad ima potrebu sakrivati procese i identitet koji su stalno prisutna gradska realnost. Dva svijeta su različito tretirana - Mejaši kao procesi i identitet koji se poštuje i teži se njegovom implementiranju u projekt, i grad kao uvođenje lažnog reda čijim se prenamaglašavanjem ponovno ostvaruje pravo lice Mejaša.

"ISPLANIRANA DIVLJA GRADNJA"

Kao kritika postojećem krpanju na Vukovarskoj ulici, ovaj urbanizam teži ostvarivanju odnosa s Vukovarskom ulicom i izgradnjom na Mejašima. Osnovna postavka je doprinos javnom prostoru. Prema ulici se kuća okreće svojim zabatom i na taj način otvara prostor za ostvarivanje pješačke pauze na frekventnoj ulici koja je sada park, a promišljeno je postavljena u odnosu na susjedne točke utjecaja. Park u budućnosti može biti proširen prema drugoj parceli, a može i primiti dogradnje javnih sadržaja koji će kvartu nedostajati i uključiti i praznu susjednu parcelu na spomenutom uglu. Mejaši su kvart u razvoju i za očekivati je da će paralelno sa širenjem grada prema istoku, nedostajati i javnih sadržaja pa će taj prostor možda ostati park, a možda postane knjižnica, tržnica, škola ili nešto drugo što kvartu bude potrebno. Time se procesi Mejaša iznose na ulicu i ne gubi se autentičnost identiteta. Kuća nema potrebu da sakrije nego da pokaže pravi identitet kvarta. Odnos prema Mejašima ostvaren je uključivanjem postojećih susjednih višestambenih objekata u formiranje zajedničkog platoa-dvora. Pravna osnova za širenje prema spomenute dvije parcele može biti ostvarena pogodnom u kojoj se stanarima pružaju parking mjesta i spremišta u novoizgrađenoj garaži, a oni oslobađaju plato za artikuliranje javnog prostora. Planirana izgradnja je POS, a time je moguće ostvariti i urbanistički bonus od 25%.

kig=2046m²   kis =10230m²   br. stanova= 20 - 1s , 48 - 2s , 4 - 3s , 8 - 4s = 80 stanova
GPM= 2x47 = 94

INVERZNA GALERIJA

Što galerija na jugu, istoku ili zapadu može ponuditi stanarima bolje od sjeverne galerije? Galerija kao tema inspirirana mentalitetom Dalmacije da dio života iznese prema ulici. Korištenje ulice na prostorima Radunice i Varoša pokazuje kolika je u ovoj klimi važnost boravka na vanjskom prostoru. Inverzna galerija kao potencijal ostvarivanja maksimalne koristi od prostora komunikacije. Jako prisutna proširenja stana kroz dograđivanje lođe pokazuju da ljudi uvijek trebaju koji kvadrat više, ali kao posljedicu tog uzimanja kvadrata gube vanjski prostor. Galerija na osunčanoj strani postaje kolektivni balkon, a dvostrana orijentacija stana omogućuje da svaki stanar bira želi li socijalizaciju ili ne. Participacija korisnika kroz vrijeme je omogućena bez da stanar ostane bez adekvatnog vanjskog prostora 'ispred kuće'. Tema kontekstualnosti Mejaša s ulazima preko dvora ili vrta u ovom slučaju je artikulirana kroz ulaz preko lođe koja može postati zimski vrt ili neka druga prostorija stana ili dio galerije. To je prostor koji referentno na projekte ureda Lacaton Vassal služi kao proširenje stana u prostor koji je samo zaštićen od atmosferskih utjecaja. Kolektivno stanovanje se približava individualnom. Iz želje da taj prostor proširenja bude što veći, rekonceptualizira se tema Nikole Bašiće i Ive Radića s ulaskom u stan preko lođe. To osim tradicionalnog aspekta ulaska preko dvora, ima i ekonomsku važnost jer kvadrati ulaznog prostora pomnoženi s 0,75 omogućuju uštedu od 1,25m²/prosječnom stanu. Proširenjem prostora lođe preko koje se ulazi, ostvaruje se veća mogućnost u participaciji korisnika i režimima korištenja. Nema prisilne socijalizacije, svaki stanar iznosi na galeriju dio identiteta po želji, stvarnog ili lažnog. Kroz različite interpretacije opni, prema stanu i prema van, ostvaruje se mogućnost balansiranja intime, puštanja sunca, zauzimanja prostora galerije ili puštanja galerije u prostor stana.

POJAVNOST (mjerilo,proporcija; konstrukcija, materijali)

Sve zgrade imaju podjelu po presjeku na 3 različite skupine stanova koja izlazi i na pročelja. Prizemlja su kuće u nizu sa zasebnim ulazima i interpretirane su kroz AB konstrukciju koja je vidljiva prema van- beton s otiskom oplata. 1. i 2. kat su kombinacija jednoetažnih i dvoetažnih stanova koji se nižu na galeriji, a 3. i 4. kat su dvoetažne atrijske kuće. Ova dva volumena su također od AB konstrukcije zidovi-ploče, a fasade su im valoviti lim i valoviti polikarbonat. Podjela na 2 različite strukture naglašena je izbacivanjem konstrukcije između 2. i 3. kata. Volumen galerija je betonski s otiskom oplata i dvovisinskom platnenom zaštitom od sunca. Tretiranjem dvije etaže kao jedne kuća se prilagođava mjerilu Mejaša, ali istovremeno doprinosi i borbi protiv segregacije društva po ekonomskoj osnovi jer dvovisinski prostori daju velikodušnost prostoru, gubi se jeftina pojava jeftinih materijala. Fasade od lima su predgotovljene s predviđenim otvorima čime se omogućuje brža i ekonomičnija izvedba slaganja na gradilištu.

Zaštita od sunca su tekstilni brisoleji+konzola galerije, a na prozorima pročelja bez galerije zaštita je dvostruka fasada sa staklenim otvorima i harmo polikarbonatnim brisolejima između kojih su u ventiliranom sloju termo zavjese. Termo zavjese su zaštita od sunca na krovu atrija i na zabatnim otvorima lođe.

Polikarbonat omogućuje kontroliranje translucenog vizualnog kontakta što je za galerije poželjno.

Stubišta galerije su betonska s pojavnošću prema van u obliku ispranog betona s dodatkom većeg agregata.

Ovakvim tretiranjem fasade, volumen zgrade se demonumentalizira i dijeli na volumen stubišta, volumen stanova, volumen lođa i volumen galerije.

Garaža je predviđena u postojećoj prirodno ventiliranoj niši s minimalnim dodatnim iskopima čime se ostvaruje maksimalna ekonomizacija.

TRANSFORMACIJA STANOVA

Zgrade A i A2 s dvoetažnim stanovima i galerijom na jugu predviđaju transformaciju stana unutar gabarita dvovisinske lođe čime korisnik ima pravo na izbor što će biti na jugu i hoće li to biti u odnosu s galerijom ili podignuto od galerije.

Zgrade B i B2 s galerijama na istoku i zapadu imaju više izražen balans kvalitete dvostrane orijentacije.

Širenje stana se predviđa na prostor lođe ili na prostor susjednog stana, što opet omogućuje izbor o socijalizaciji i odnosu prema galeriji.

Prostorni raspored stanova je jednim dijelom definiran činjenicama osviještenim u vrijeme karantene zbog Corona virusa koja nam je pokazala da postoje prostori stana koji imaju veću ili manju fleksibilnost korištenja. Nova fleksibilnost prostora nije više samo raspon 6-7 m nego i fleksibilnost koju za sobom povlači tehnološka inovativnost. Prostori ' stan+ ' koji nisu samo stan, nego su u istom danu škola, teretana, crkva ili ured stvaraju jedan novi, virtualni identitet kućanstva. Takvu participaciju, s promjenama ne samo na godišnjoj i sezonskoj nego na tjednoj i dnevnoj bazi ,omogućuje tehnologija i nove mobilnosti koje ona pruža. Kuhinja u tom konceptu ostaje čvrsta točka stana sa najnefleksibilnijim režimima korištenja. ' Stan + ' je najizraženiji kroz blagovaonicu koja je u jednom dijelu dana ured, u drugom dijelu dana škola, i dnevni boravak koji je u nekim danima tjedna teretana(online trening), a u nekim crkva(online misa).

VUKOVARSKA UL. -4.20

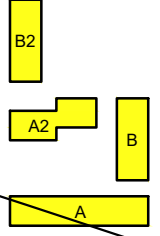
PARK -4.0

BASKET -4.0

GARAŽA (POLUETAŽE) -5.80

SERVIS

47 GPM

BUS

C

C

A

B

A

B

VUKOVARSKA UL. -4.20

SERVIS

GARAŽA (POLUETAŽE)
-3.00

PARK
-4.0

BASKET
-4.0

47 GPM

B2

A2

B

A

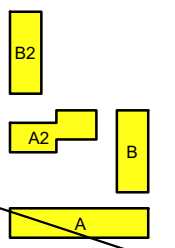
BUS

C

C

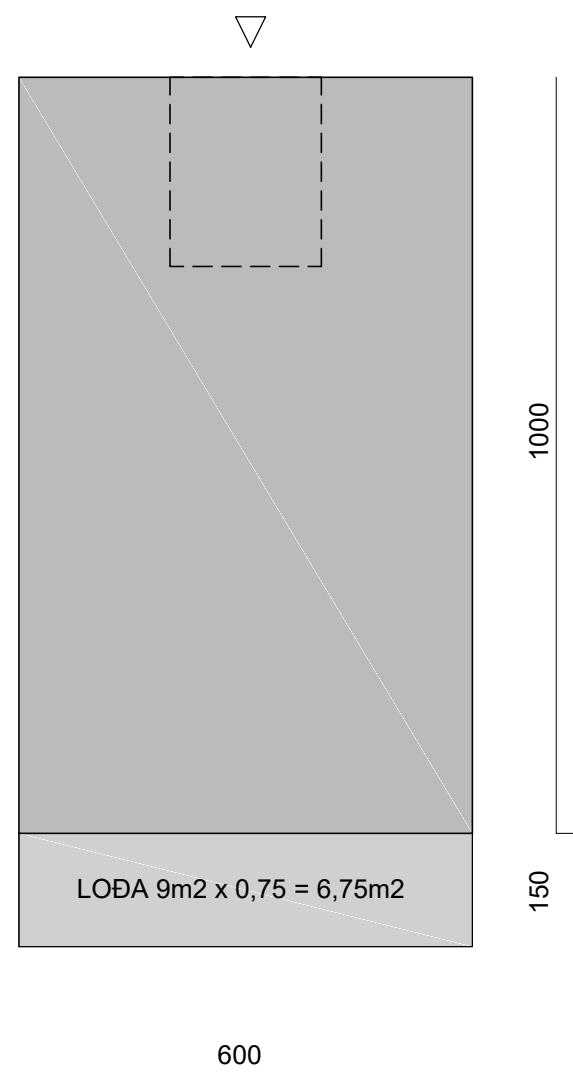
A

B

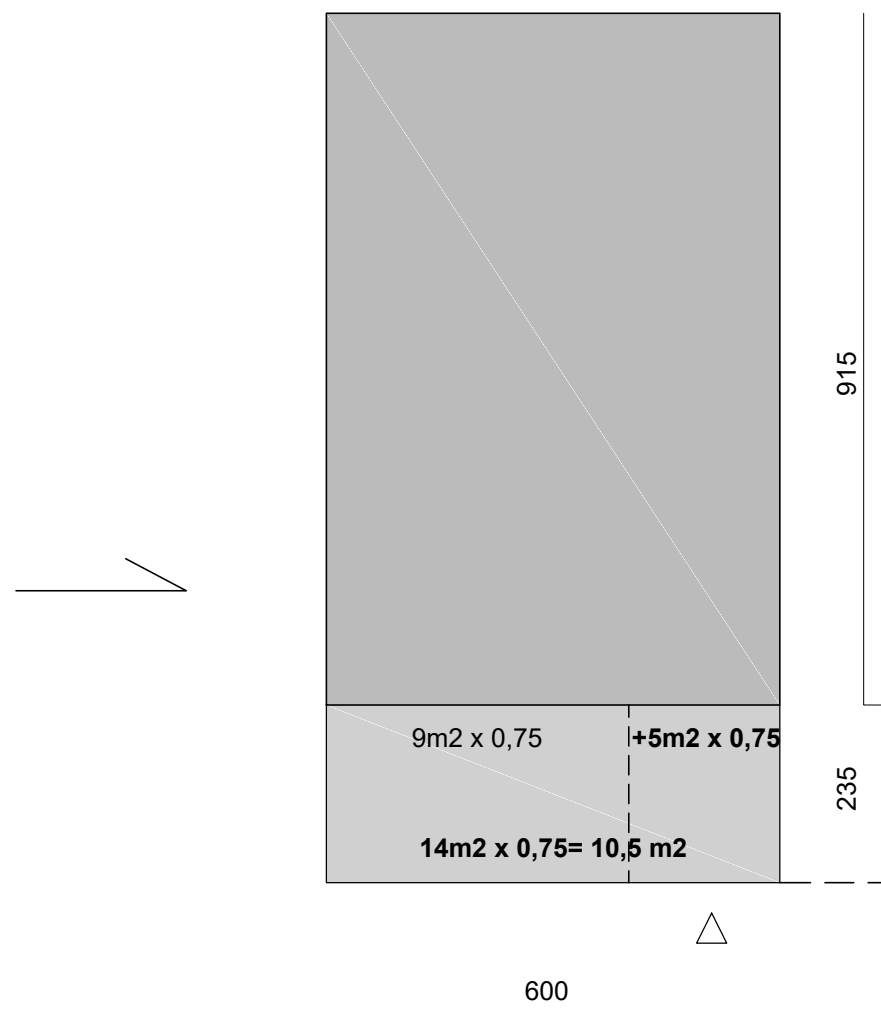
stan 60m² + 6,75m² = 66,75m²

_ od toga ulazni prostor = 5m²

_ vanjski prostor = samo lođa

9m² vanjskog prostora = 6,75m²

1) STANDARDNI PRIMJER

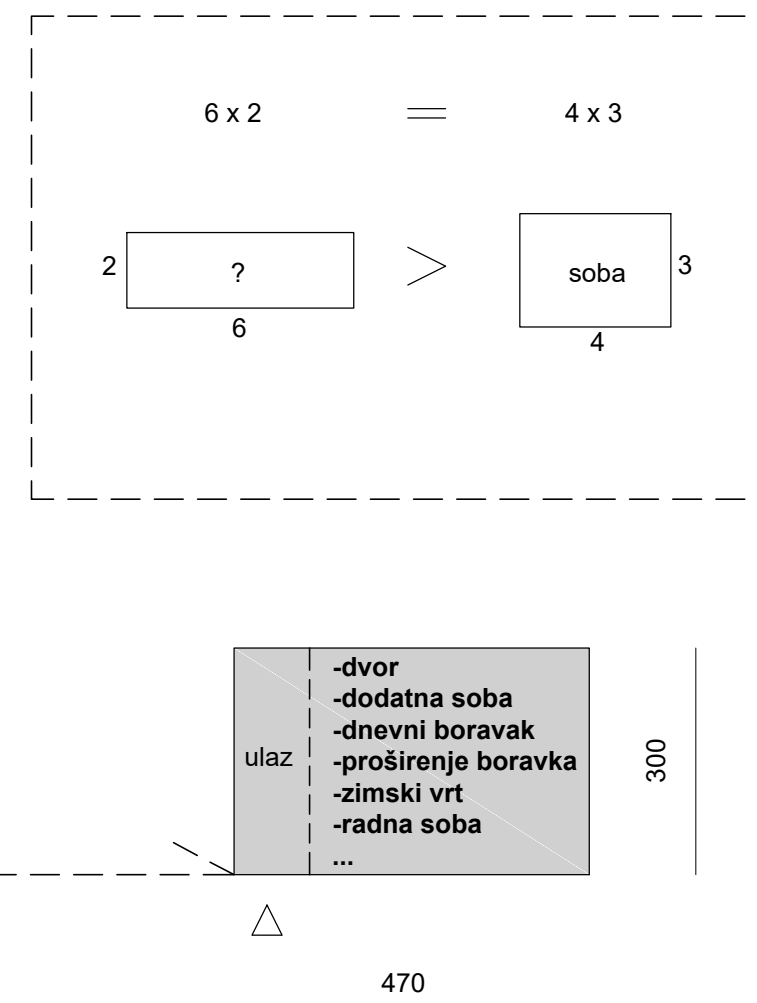
stan 55m² + 10,5m² = 65,5m² **_ušteta 1,25m²/lođi (stanu)**

_ od toga ulazni prostor = 5m² x 0,75 = 3,75m²

_ vanjski prostor = velika lođa
3,75m² + 6,75m² (= 5m² + 9m² => vanjski dnevni boravak)

14m² vanjskog prostora = 10,5m²

2) UŠTEDA KVADRATA, A POVEĆANJE VANJSKOG PROSTORA
"LESS IS MORE"

stan 55m² + lođa kao dodatna prostorija 14m² = 69m²

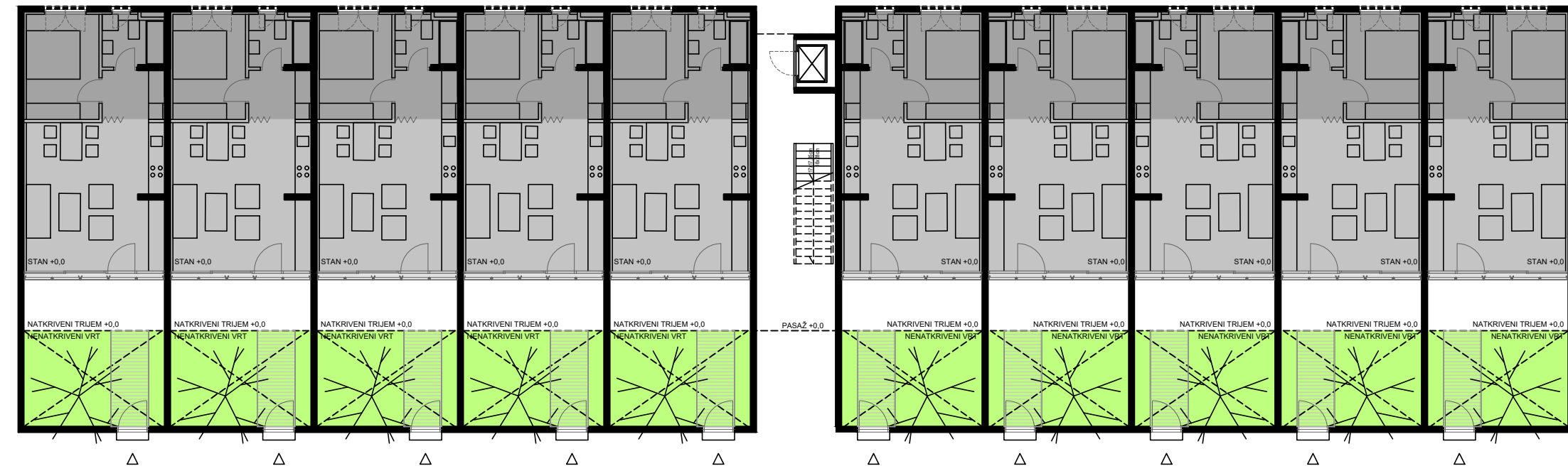
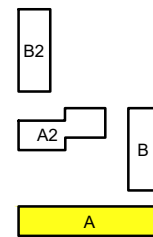
važnost proporcije vanjskog prostora

_ predviđanje fleksibilne participacije korisnika
omogućeno je smanjenjem širine, a povećanjem dubine lođe čime ta proporcija omogućuje iznošenje namještaja u lođu i tretiranje tog prostora kao ravnopravnog dijela stana

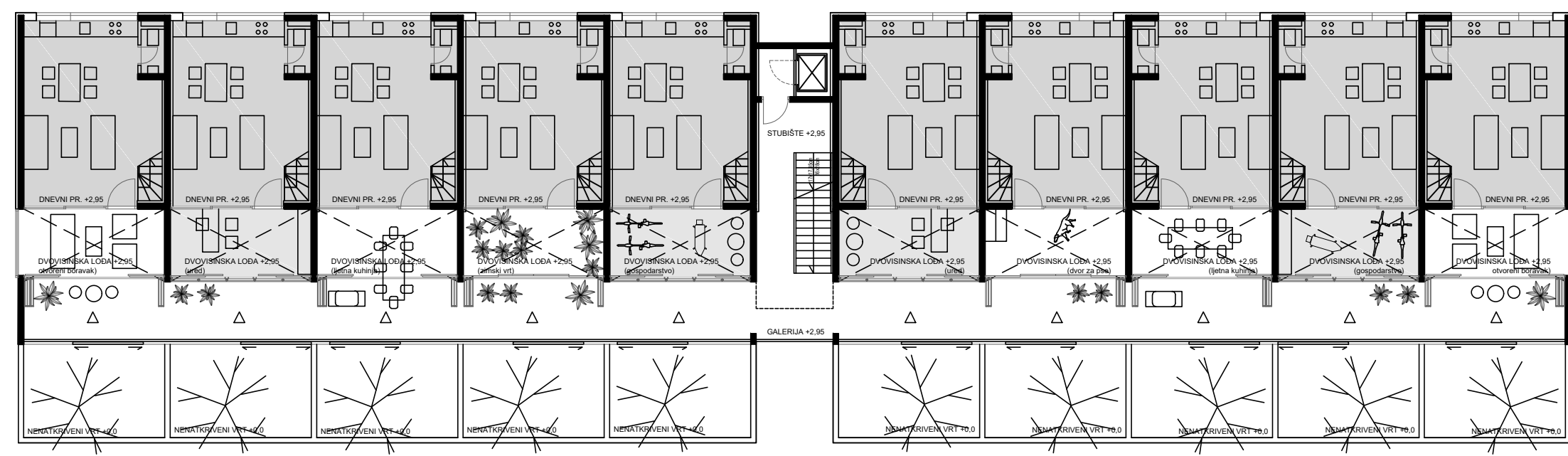
Zatvaranje lođe nije tema kojoj treba oponirati već je realna potreba korisnika za dodatnim kvadratima koju treba uključiti u procese promišljanja projekta. Omogućena raznovrsnost intervencija, individualnost, ulaz preko dvora ili vrta, odgovor su na snažnu lokalnu energiju i identitet Mejaša.

3) VEZA PROPORCIJE VANJSKOG PROSTORA
I PARTICIPACIJE KORISNIKA

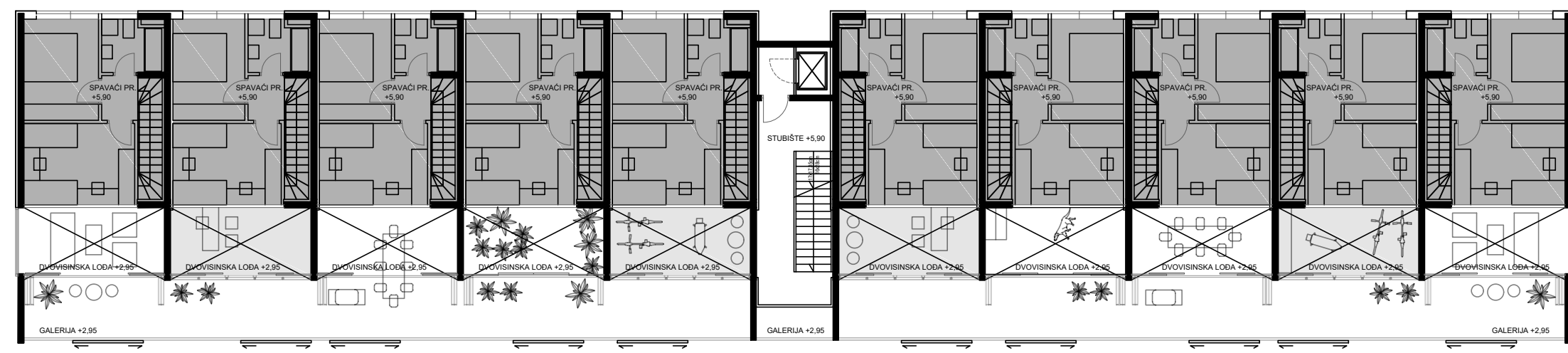

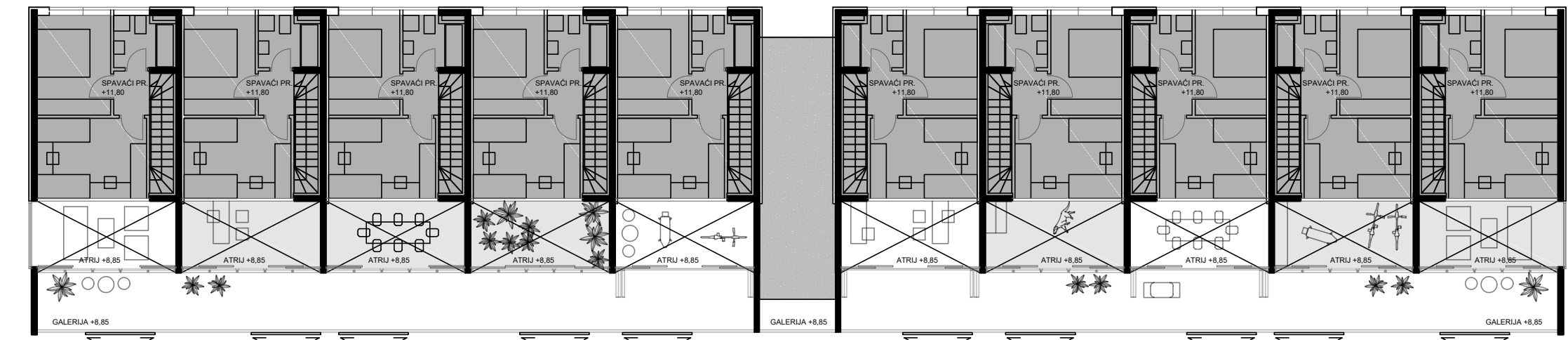
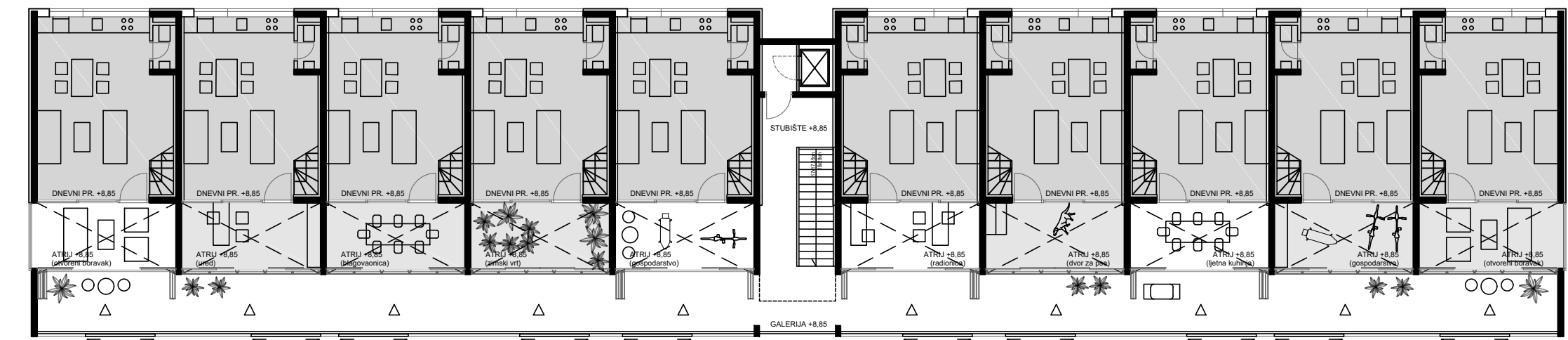
PRIZEMLJE
_stambeni niz-ulaz preko dvora +0,00
_jednoetažni stanovi

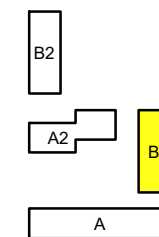

1. i 2. KAT
_galerija_ulaz preko lode +2,95
_dvoetažni stanovi

3. i 4. KAT
_galerija_ulaz preko atrija +8,85
_dvoetažni stanovi

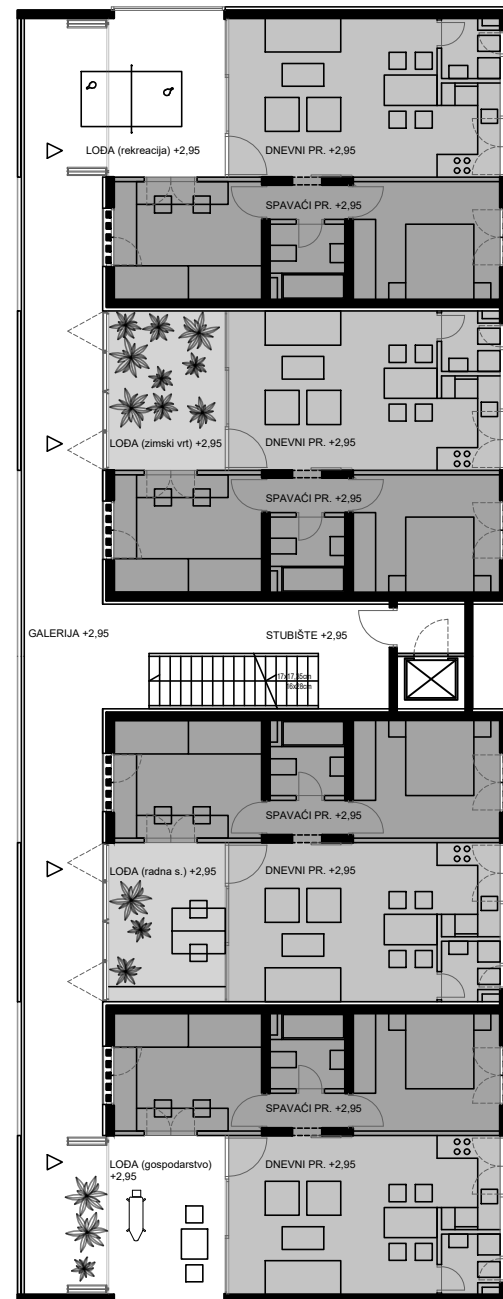
PRIZEMLJE

_stambeni niz-ulaz preko dvora +0,00
_jednoetažni stanovi

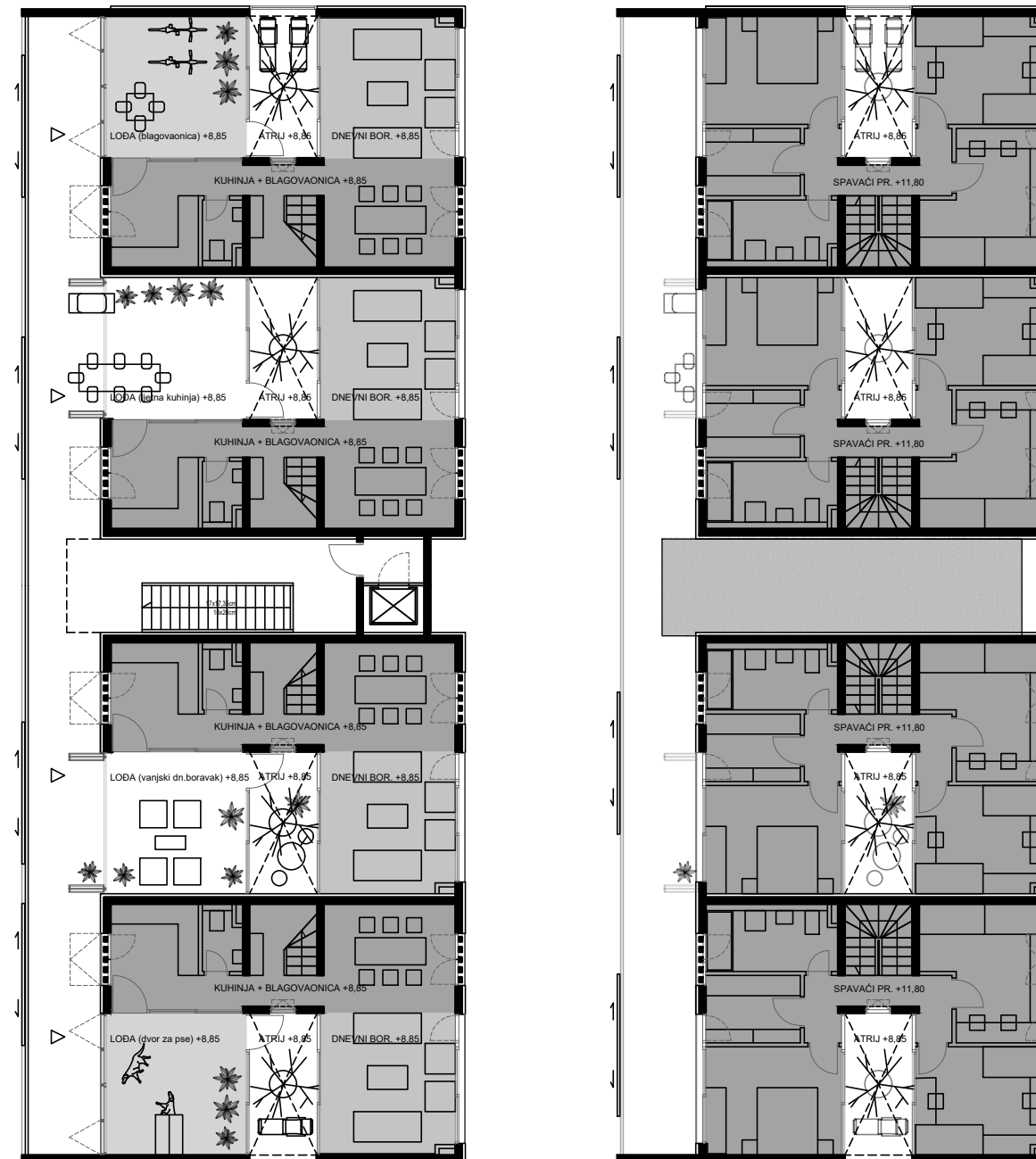
1. i 2. KAT

_galerija-ulaz preko lođe +2,95 / +5,90
_jednoetažni stanovi

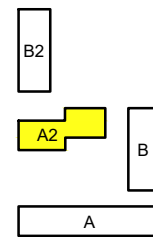

3. i 4 KAT

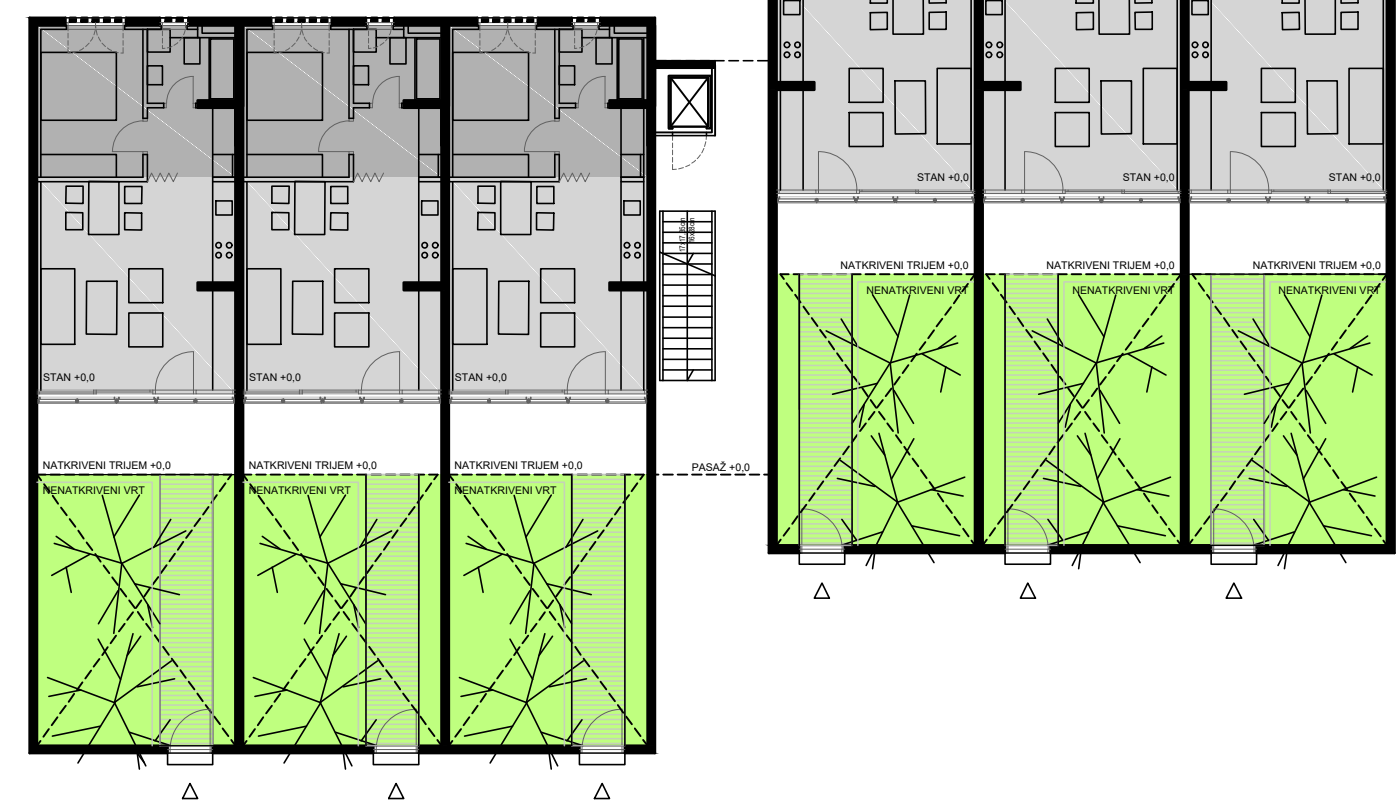
_galerija-ulaz preko lođe-atrijske kuće
_dvoetažni stanovi +8,85 dnevni pr./ +11,80 spavaći pr.

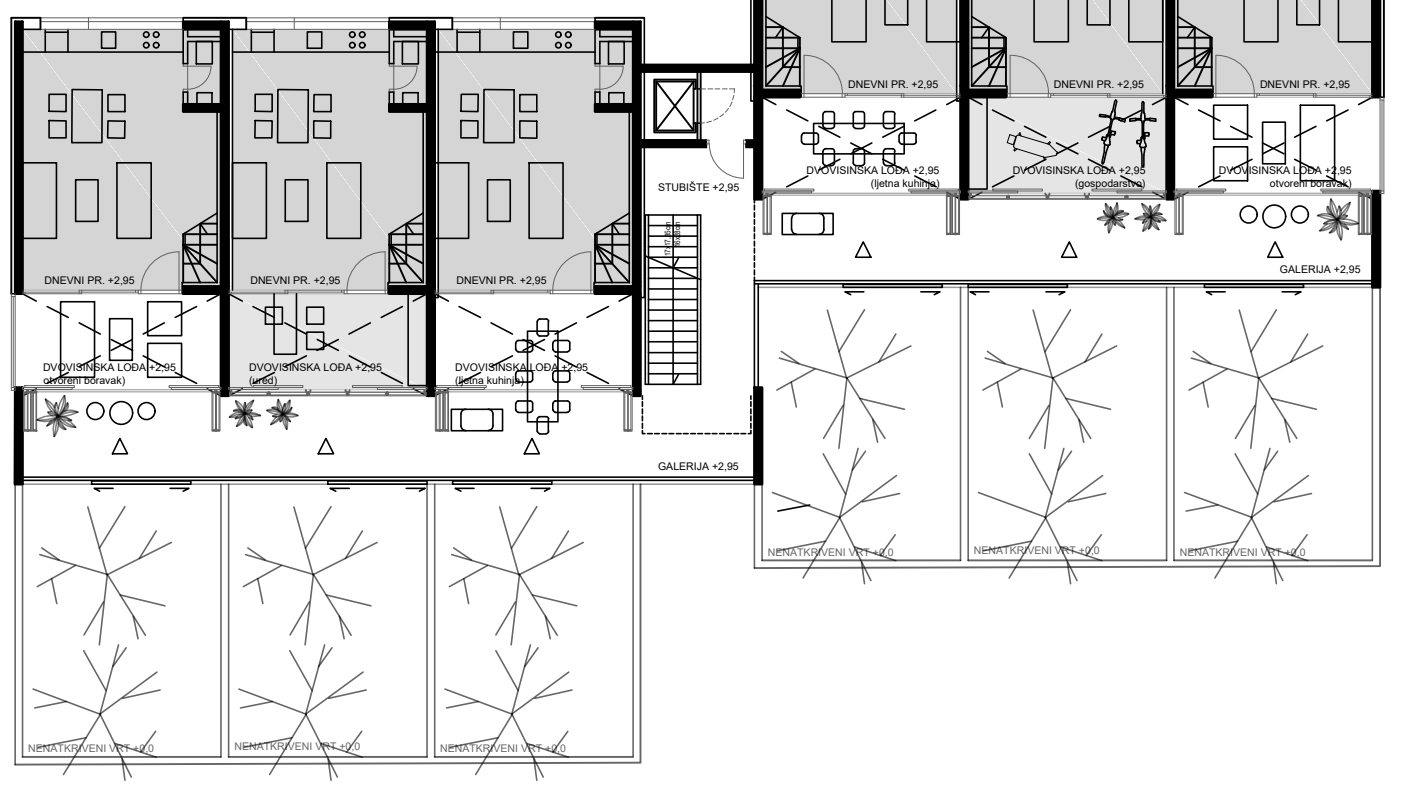

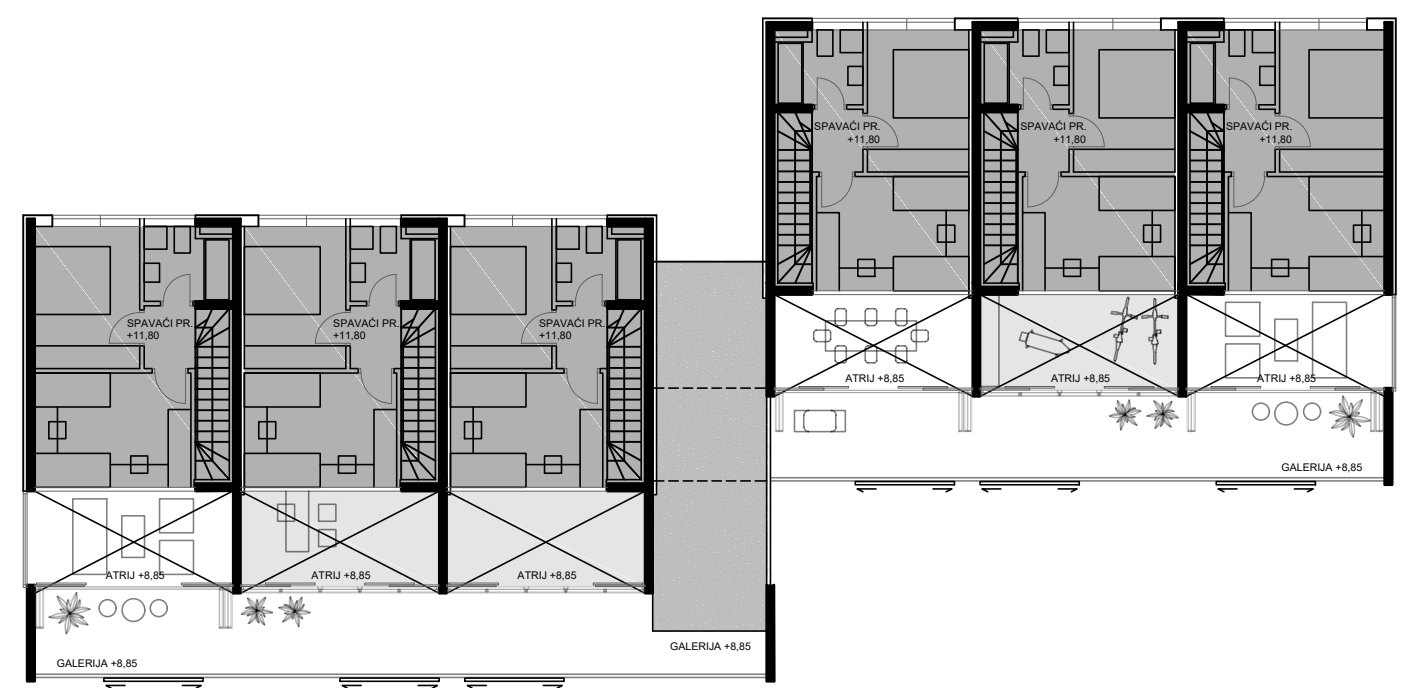
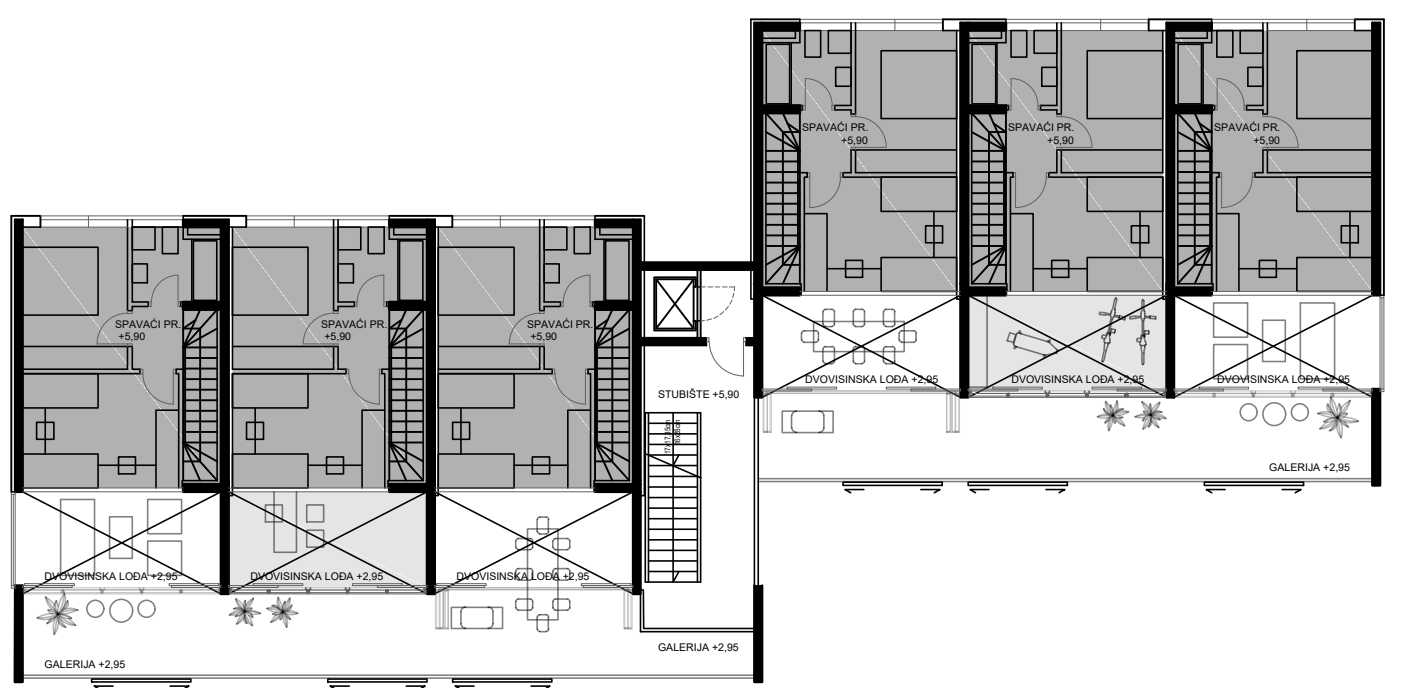
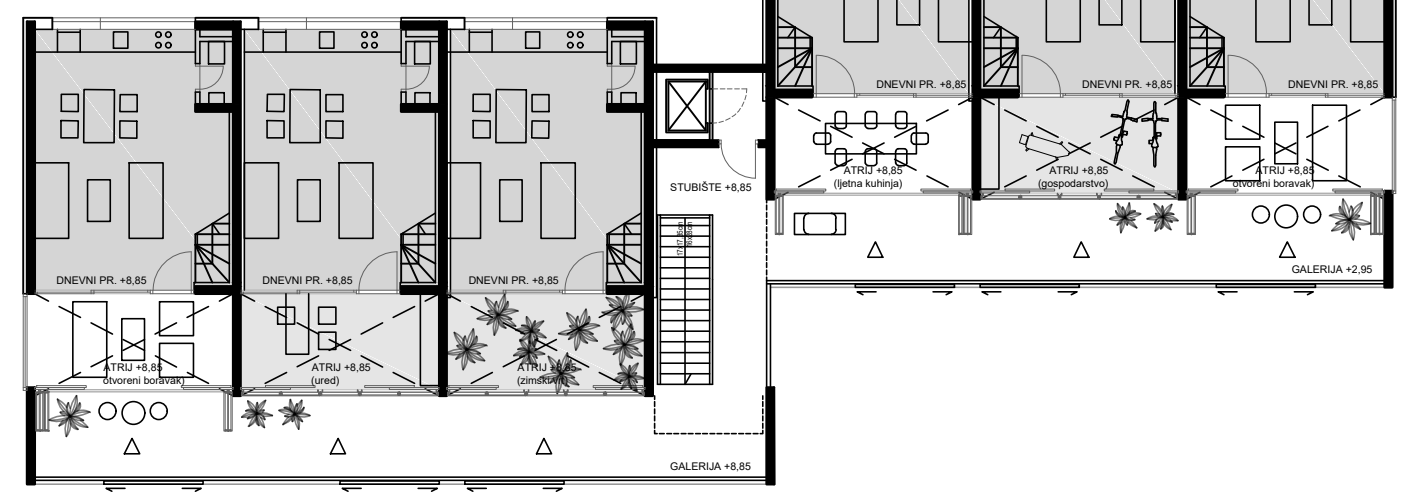
PRIZEMLJE
_stambeni niz-ulaz preko dvora +0,00
_jednoetažni stanovi

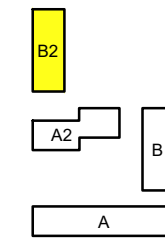

1. i 2. KAT
_galerija ulaz preko lode +2,95
_dvoetažni stanovi

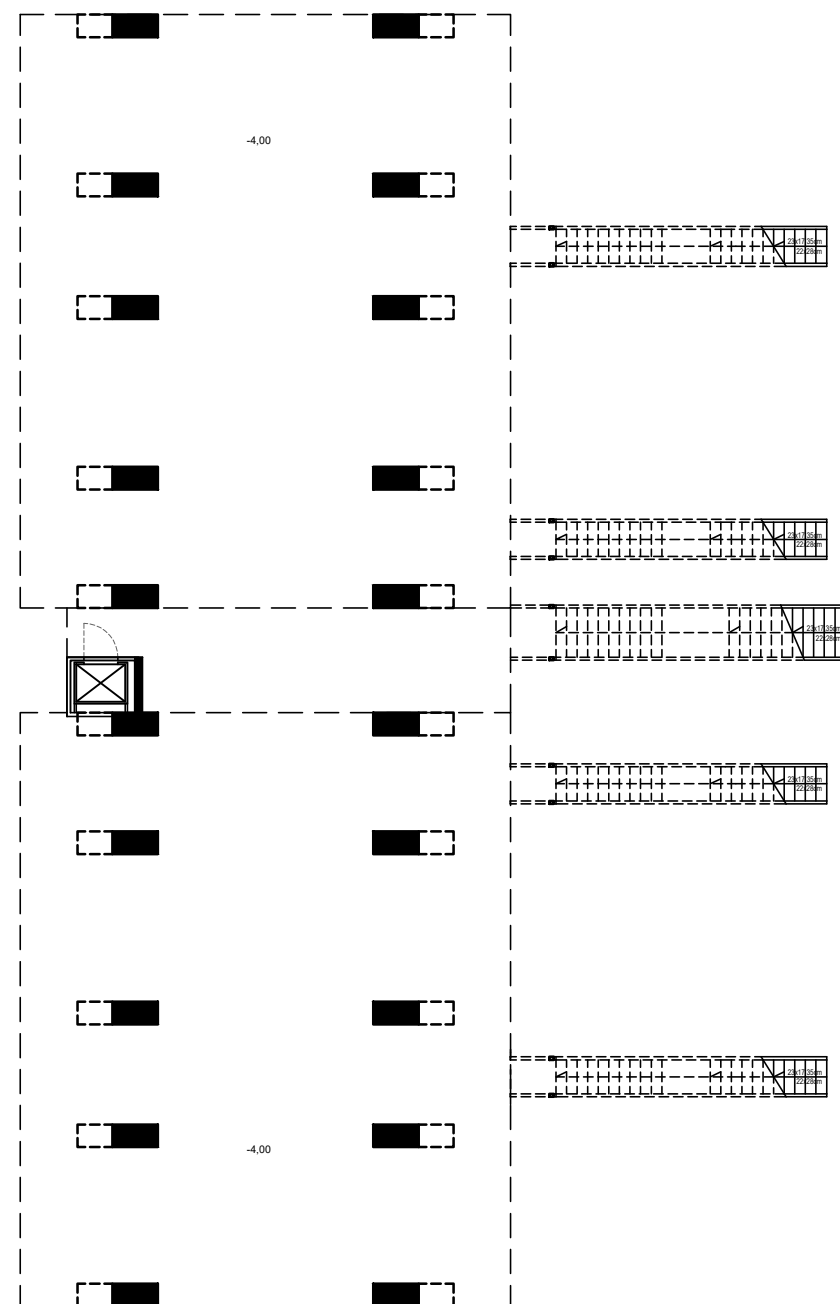

3. i 4. KAT
_galerija ulaz preko atrija +8,85
_dvoetažni stanovi

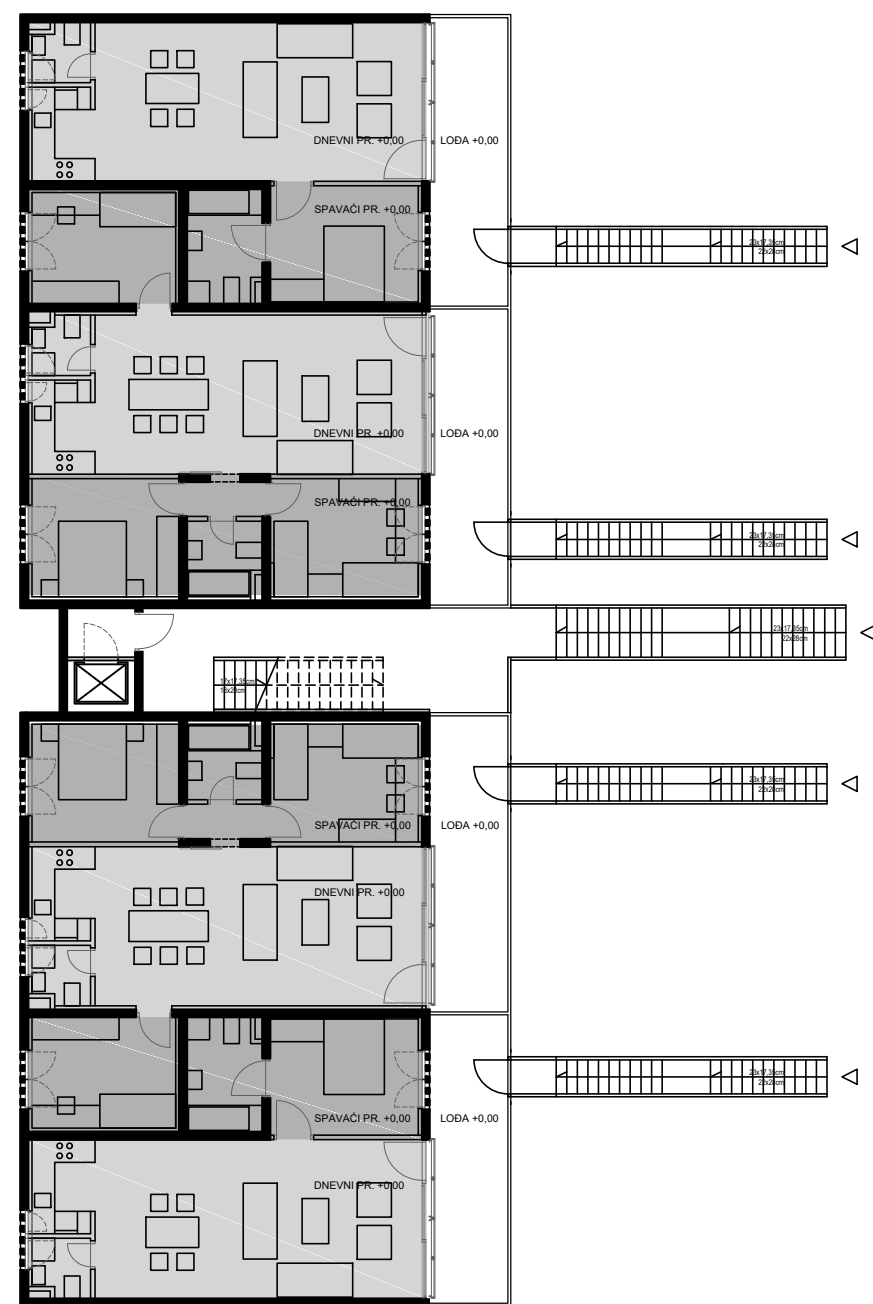

PASAŽ

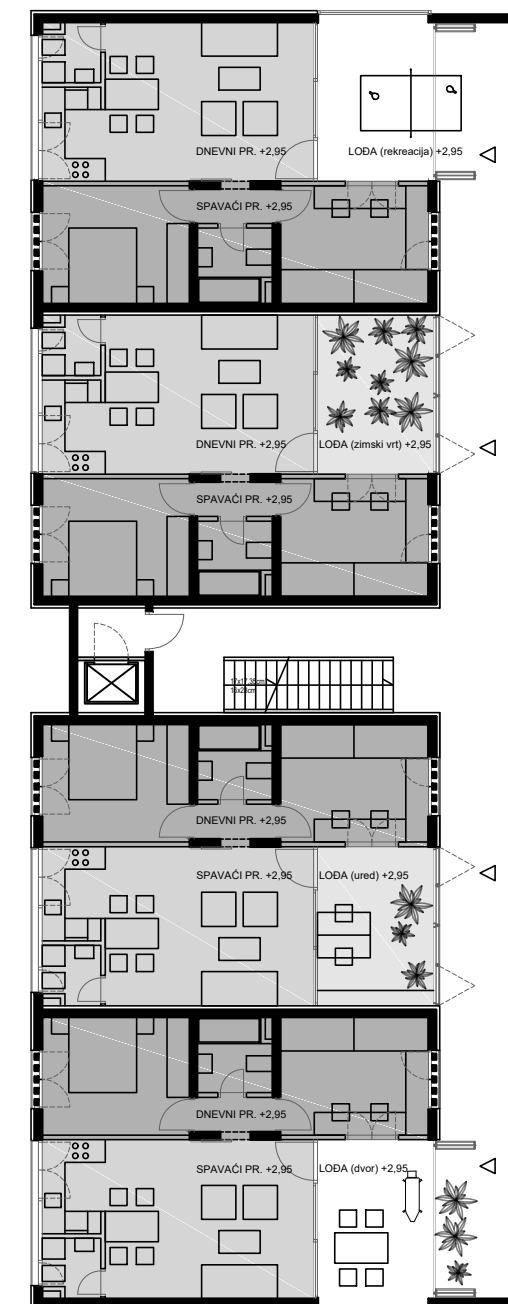
PRIZEMLJE

_stambeni niz-ulaz preko dvora
_jednoetažni stanovi

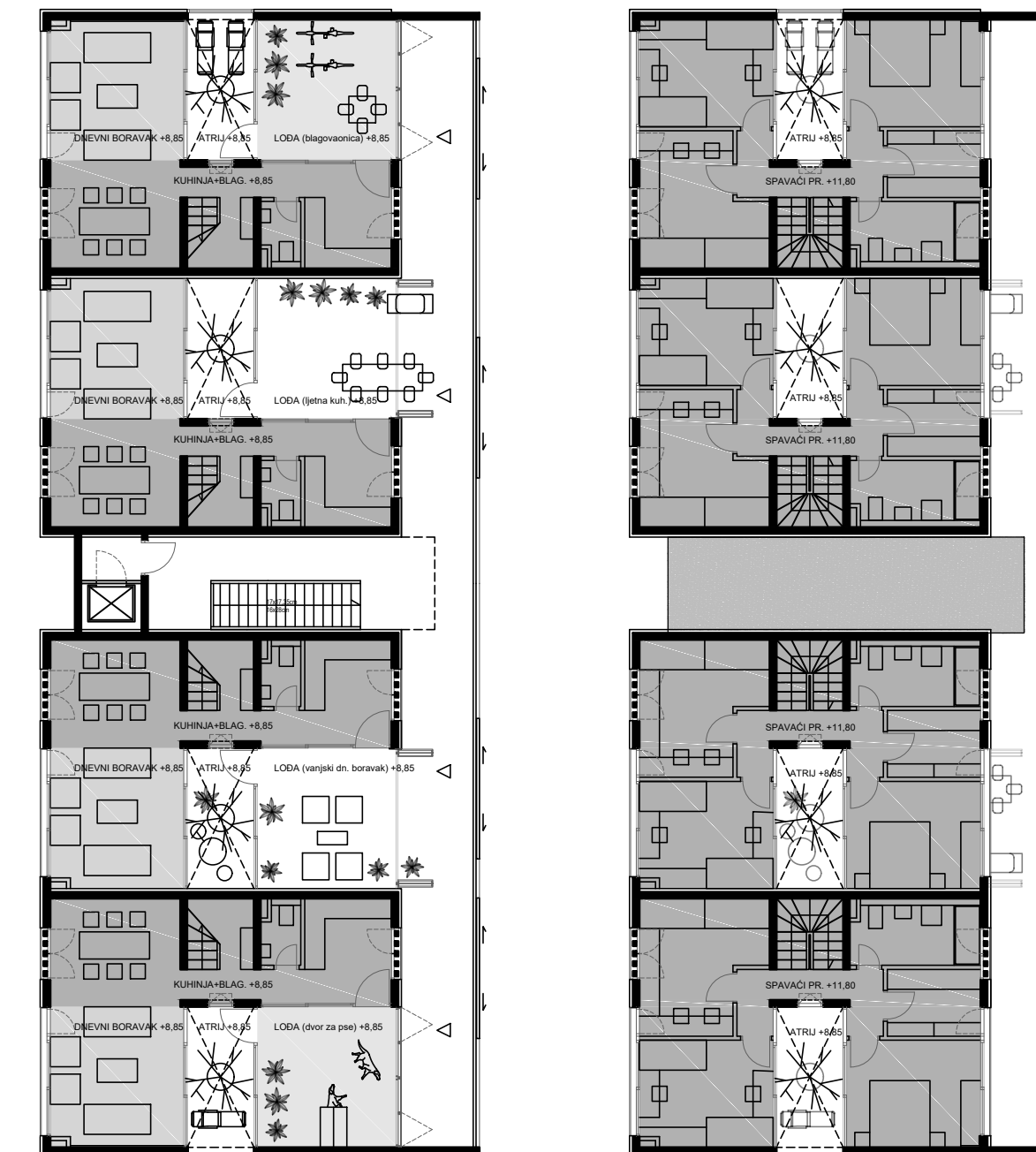
1. i 2. KAT

_galerija-ulaz preko lođe +2,95 / +5,90
_jednoetažni stanovi

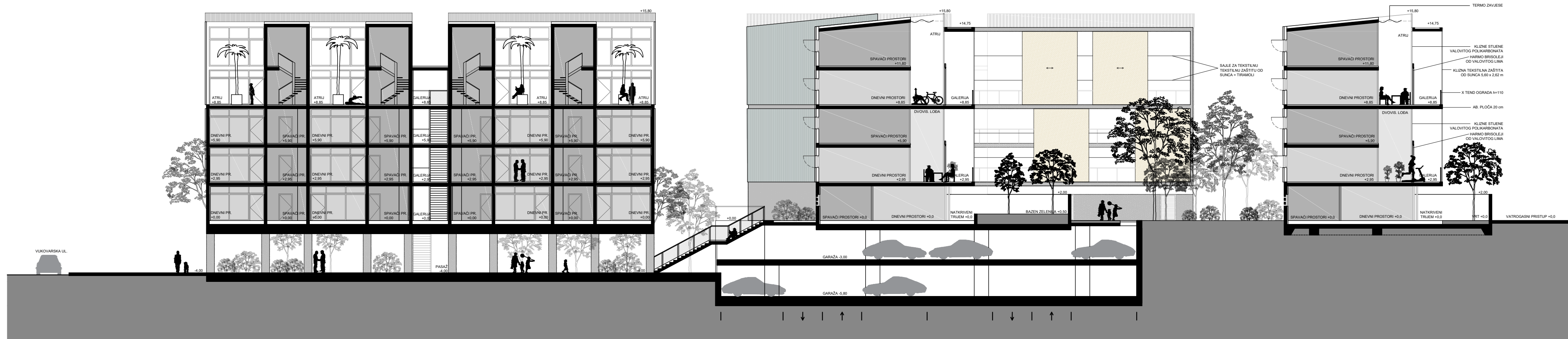
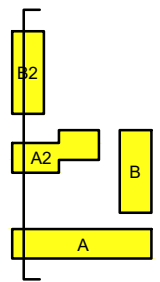

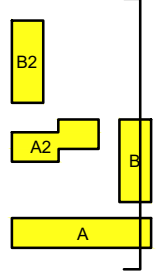
3. i 4 KAT

_galerija-ulaz preko lođe-atrijske kuće
_dvoetažni stanovi +8,85 dnevni pr./ +11,80 spavaći pr.

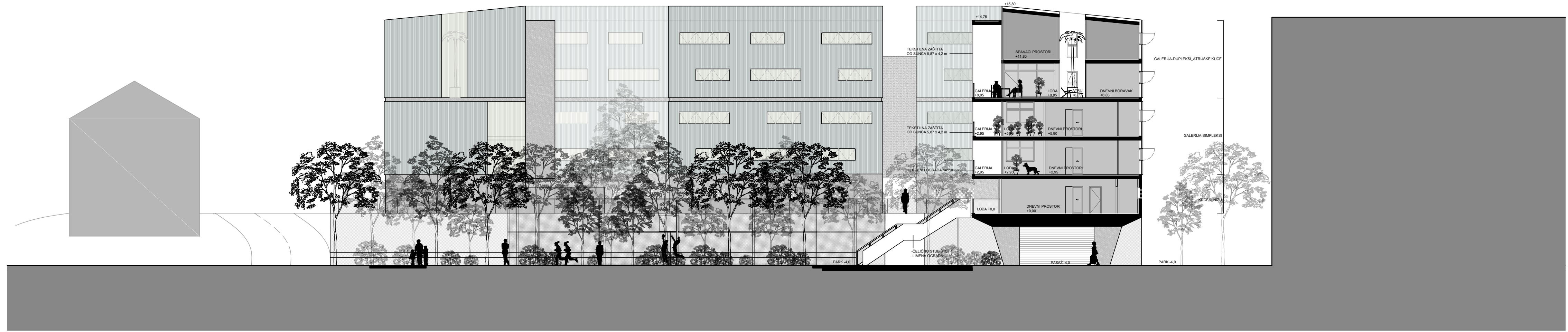
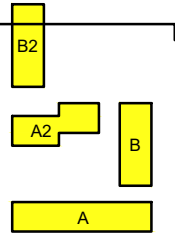

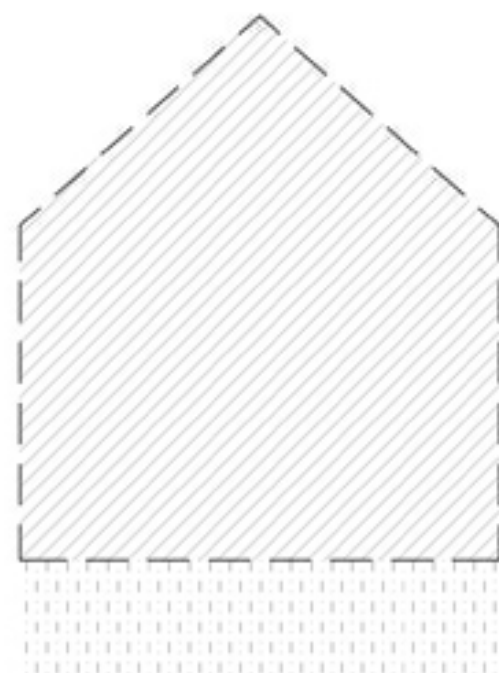
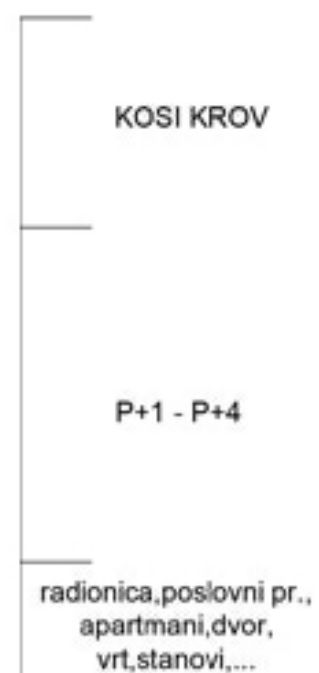

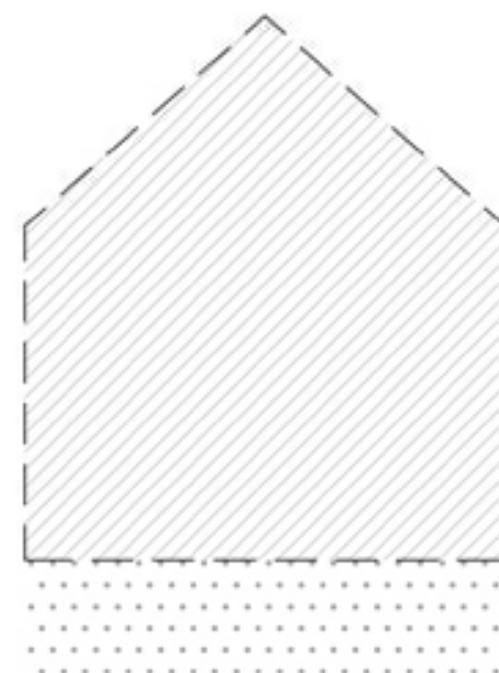

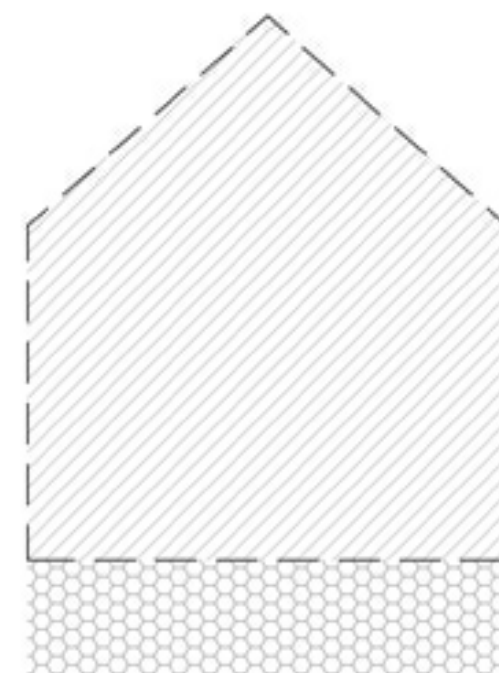

INDIVIDUALNO STANOVANJE
na sporednoj ulici Mejaša

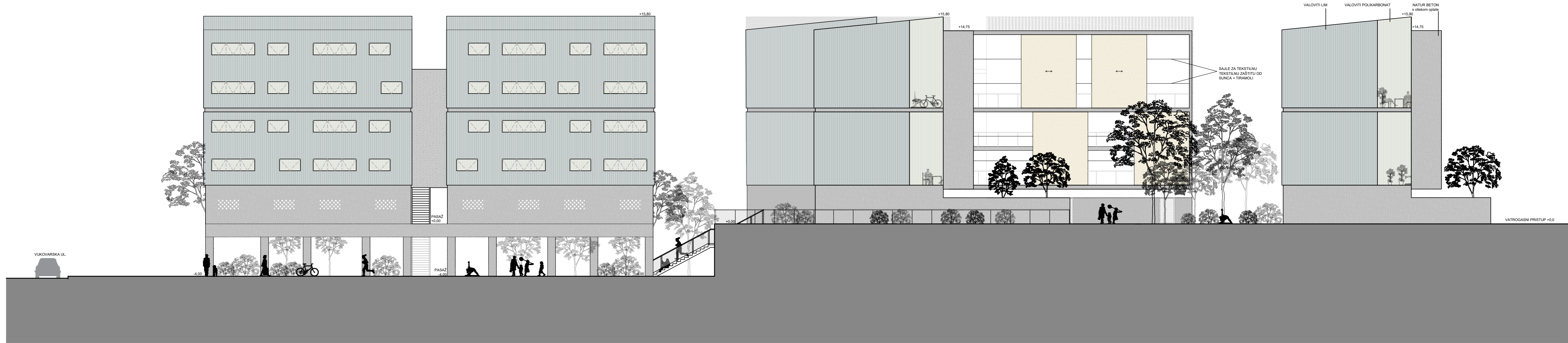
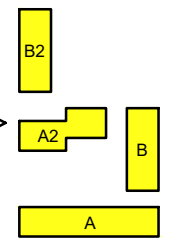
VIŠESTAMBENA ZGRADA
na Vukovarskoj ulici

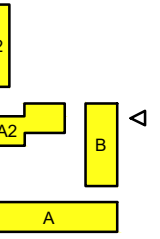

INDIVIDUALNO ? VIŠESTAMBENO?
na sporednoj ulici Mejaša

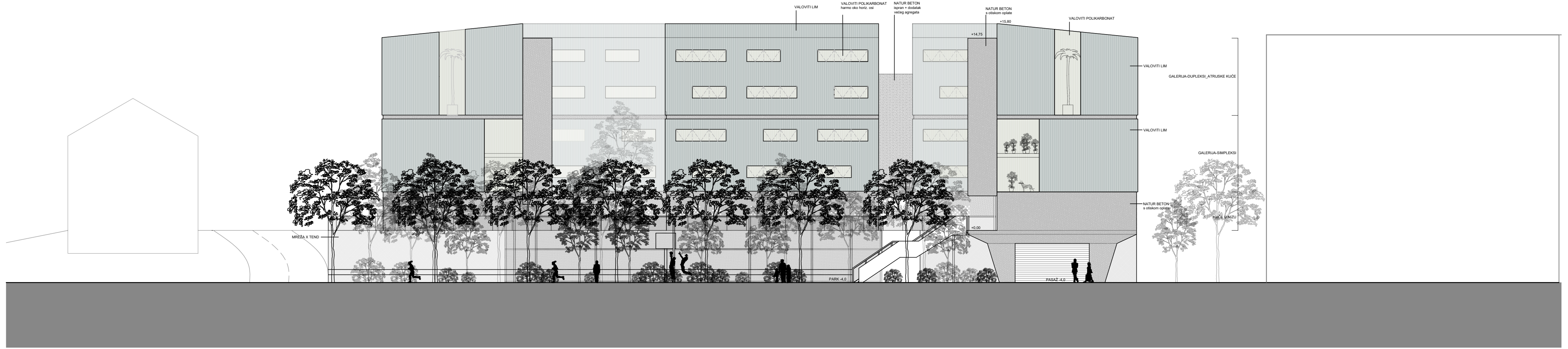
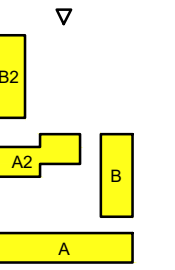

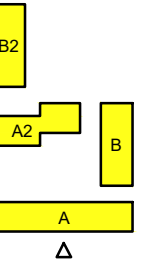

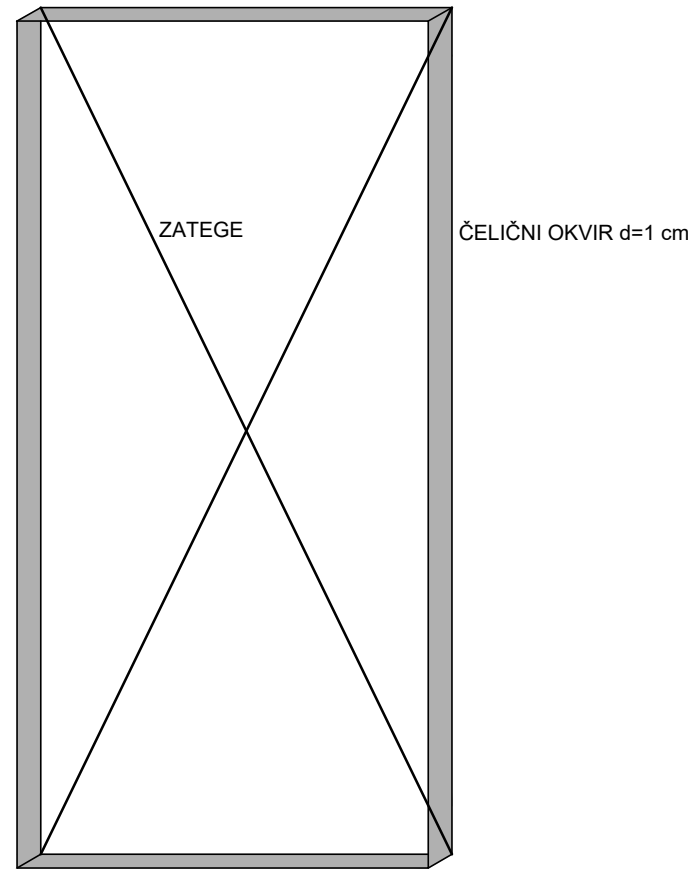

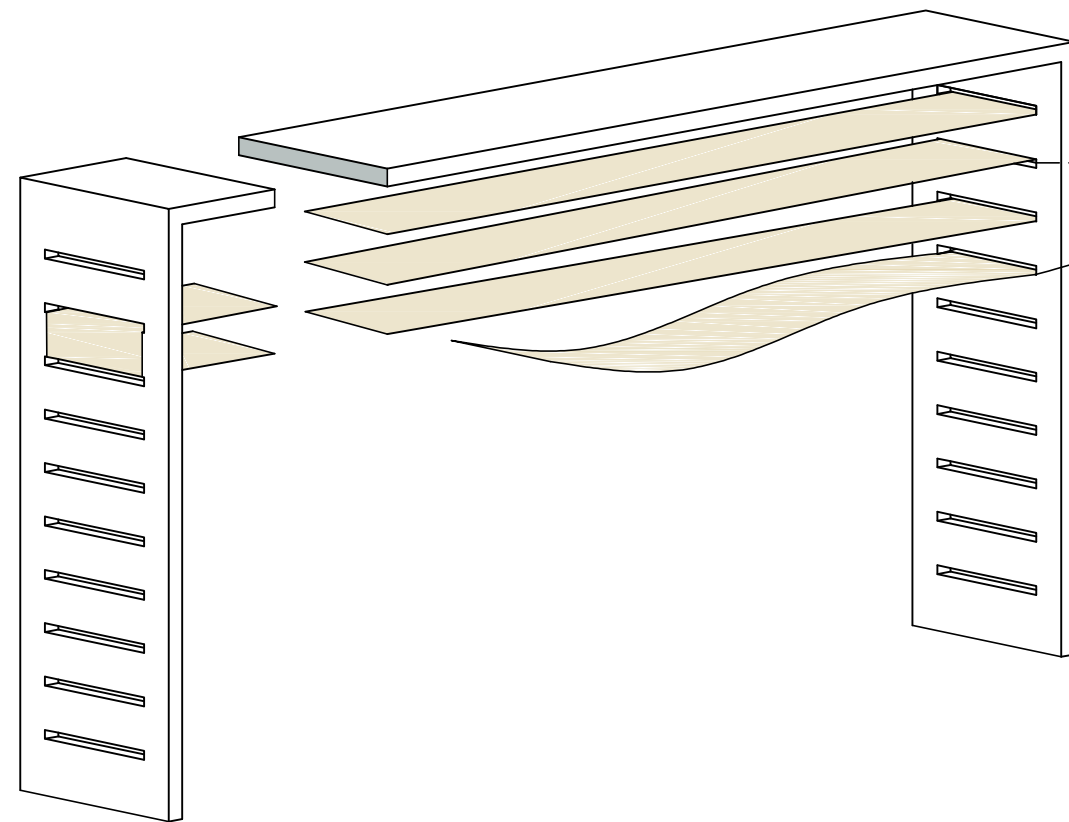

SEGMENT BRISOLEJA

PRAVOKUTNI IZREZ ZA PROVLAČENJE PLATNA
5x80mm/ svako 50mm

NATEGNUTO, IMPREGNIRANO
POLIESTERSKO PLATNO TENDE
(širina 7,5cm)

SAJLA 6mm
spoj u zid + vješanje za okomite
sajle spojene u pod i strop

SAJLA 6mm
spoj u zid + vješanje za okomite
sajle spojene u pod i strop

ČELIČNI OKVIR d=1 cm

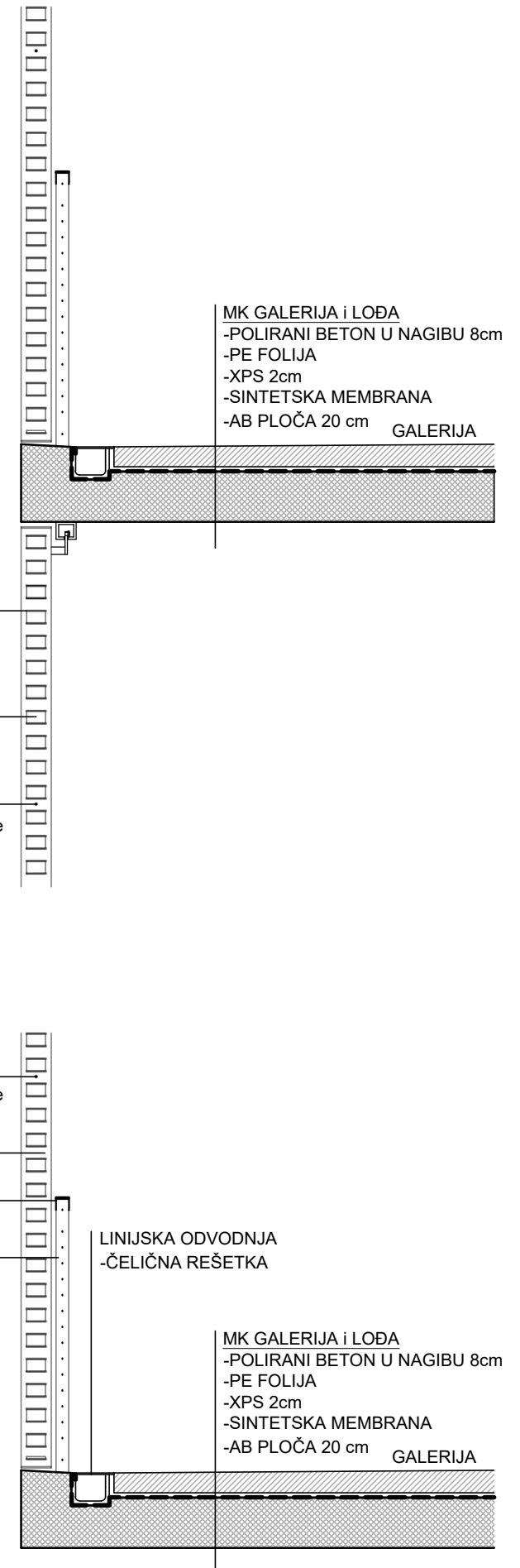
ALUMINIJSKI RUKOHVAT 2mm

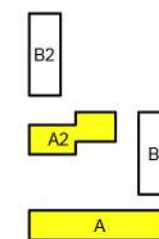
OGRADA h=110cm
-POCINČANI ČELIČNI PROFILI
50x10mm / svako 1,5m
-X TEND OGRADA

LINIJSKA ODVODNJA
-ČELIČNA REŠETKA

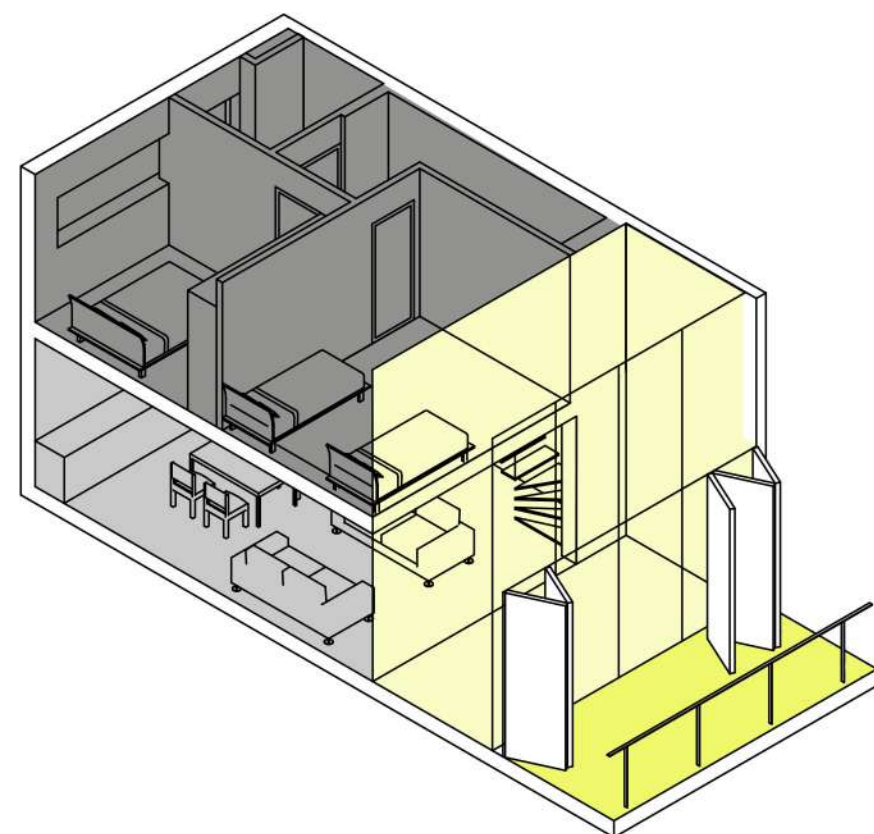
MK GALERIJA i LODA
-POLIRANI BETON U NAGIBU 8cm
-PE FOLIJA
-XPS 2cm
-SINTETSKA MEMBRANA
-AB PLOČA 20 cm GALERIJA

MK GALERIJA i LODA
-POLIRANI BETON U NAGIBU 8cm
-PE FOLIJA
-XPS 2cm
-SINTETSKA MEMBRANA
-AB PLOČA 20 cm GALERIJA

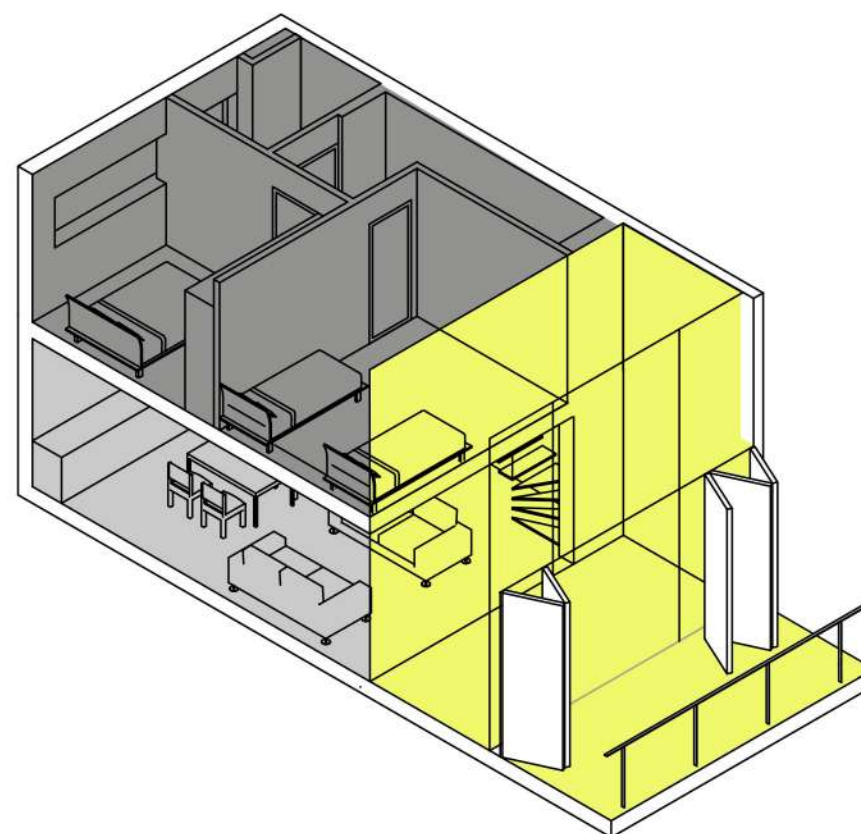

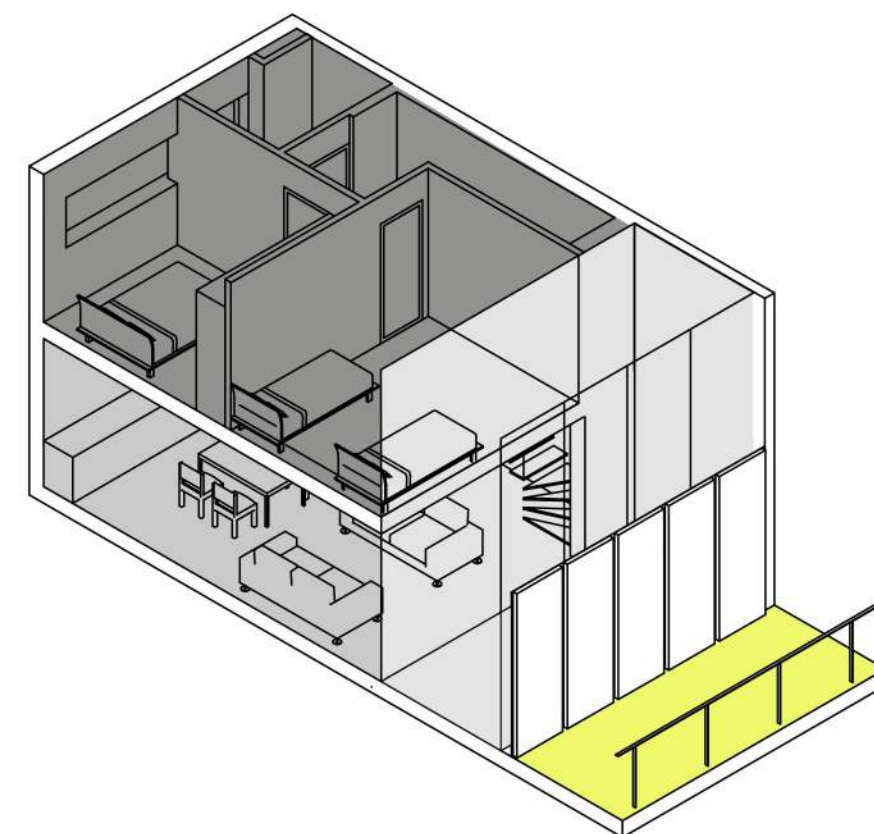
“DOBAR DAN”

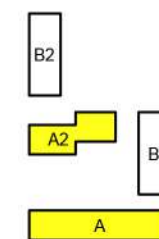
“SLOBODNO UĐI”

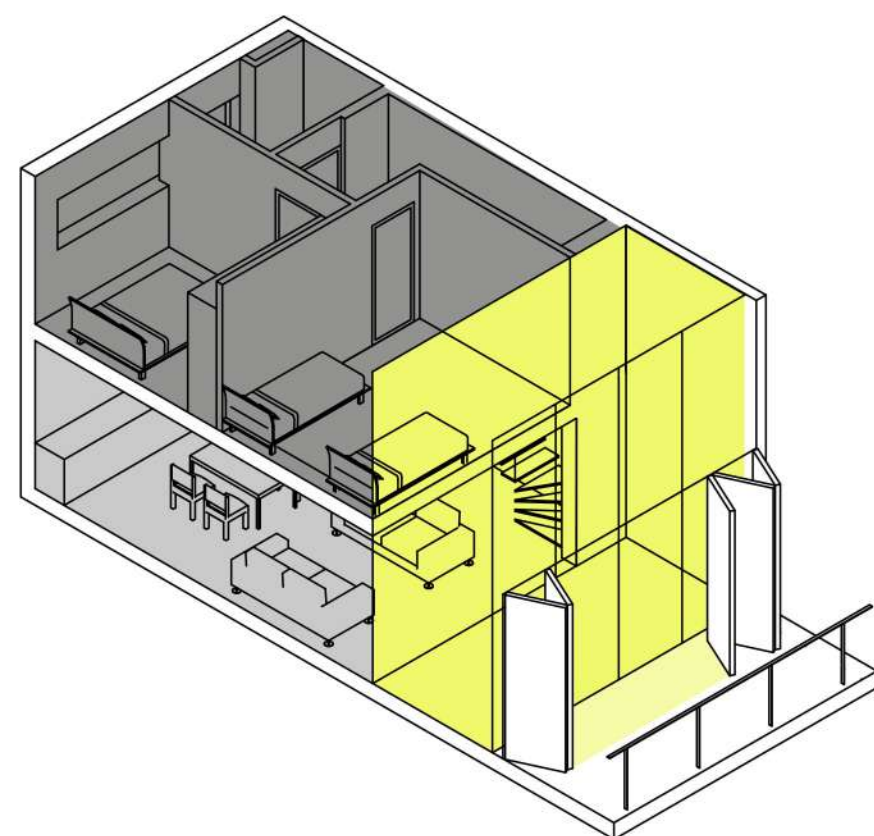
“OSTAVI ME NA MIRU”

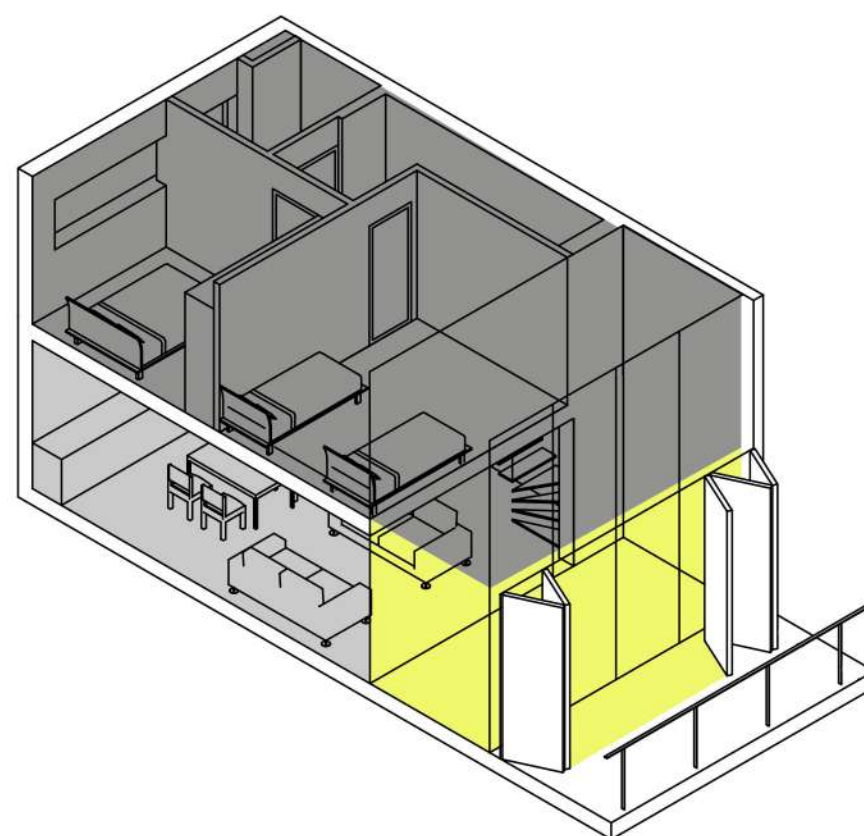

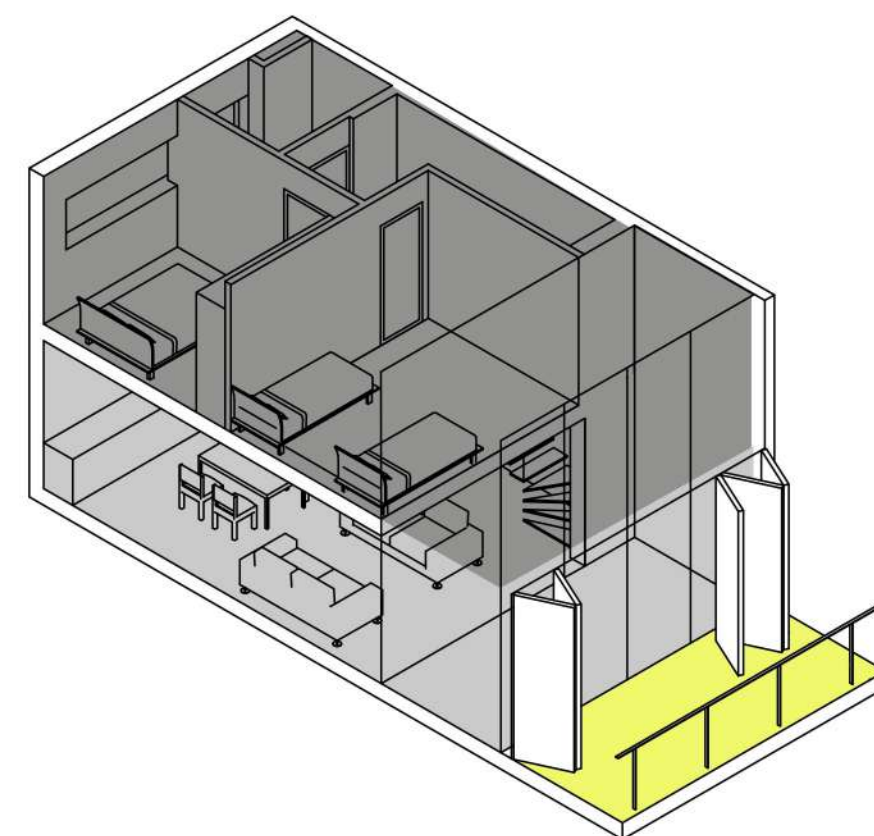
DVOVISINSKA LOĐA

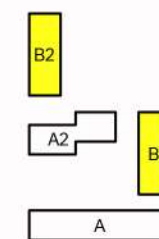

LOĐA SAMO JEDAN KAT

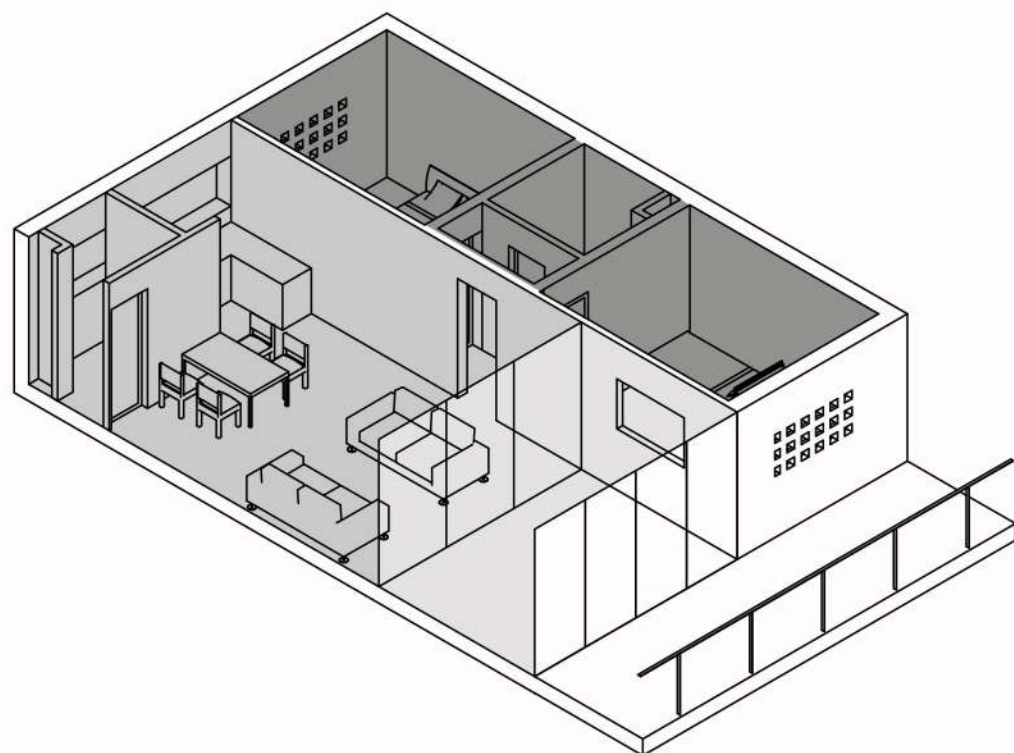

BEZ LOĐE

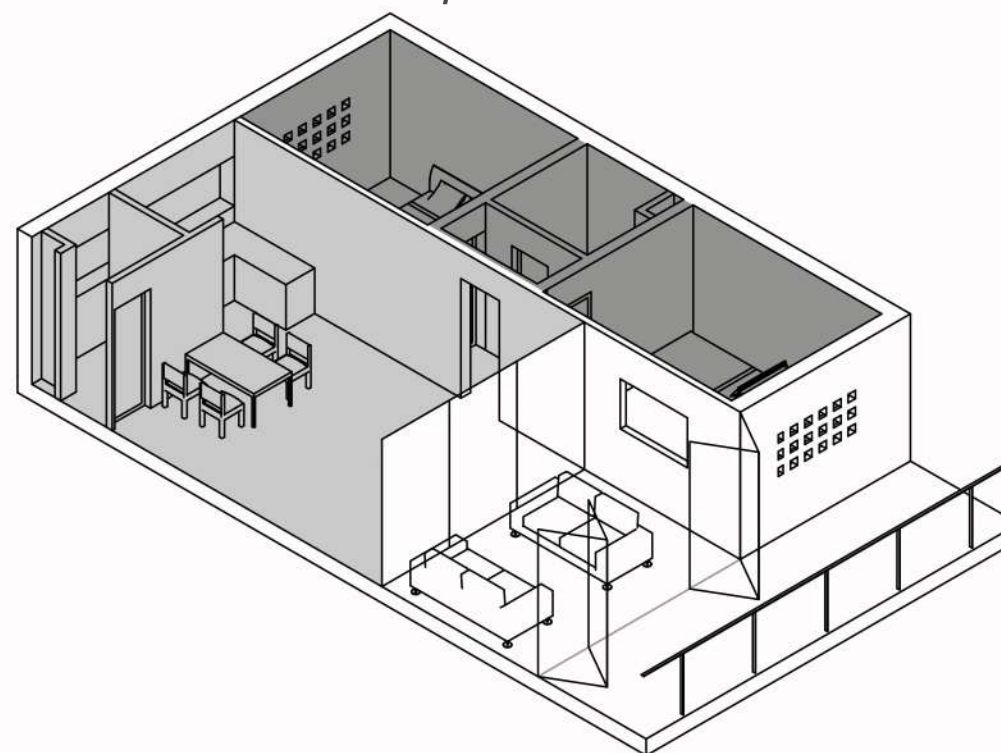

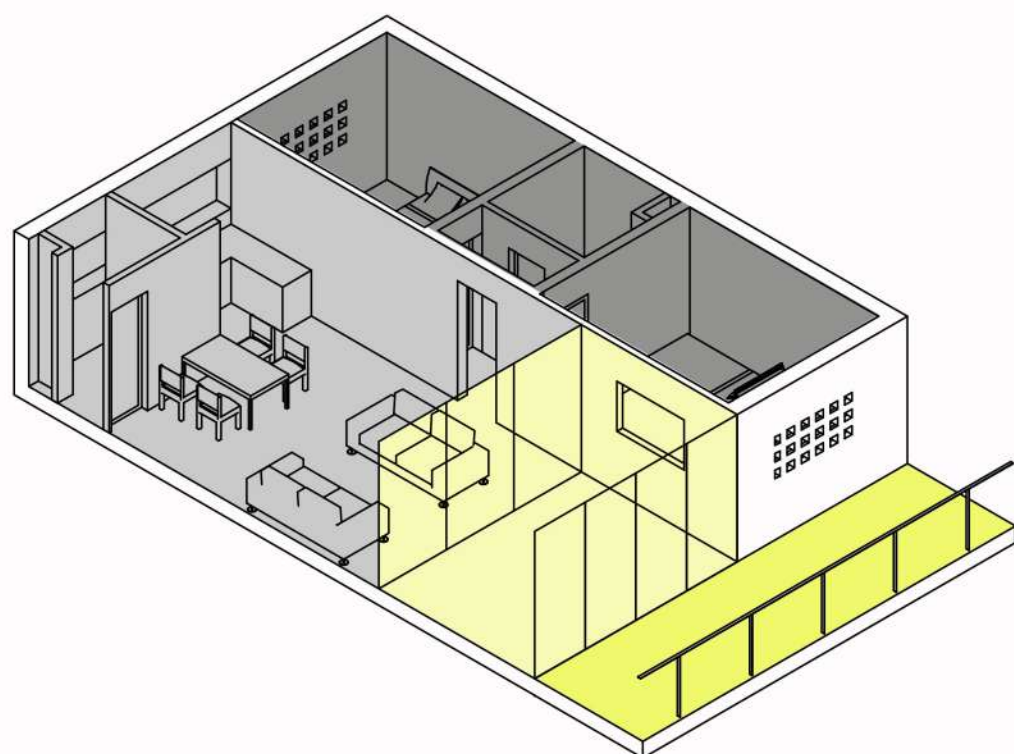
*DNEVNI PR. - DVOSTRANA ORIJENTACIJA
SPAVAĆI PR.-DISKRETNO*

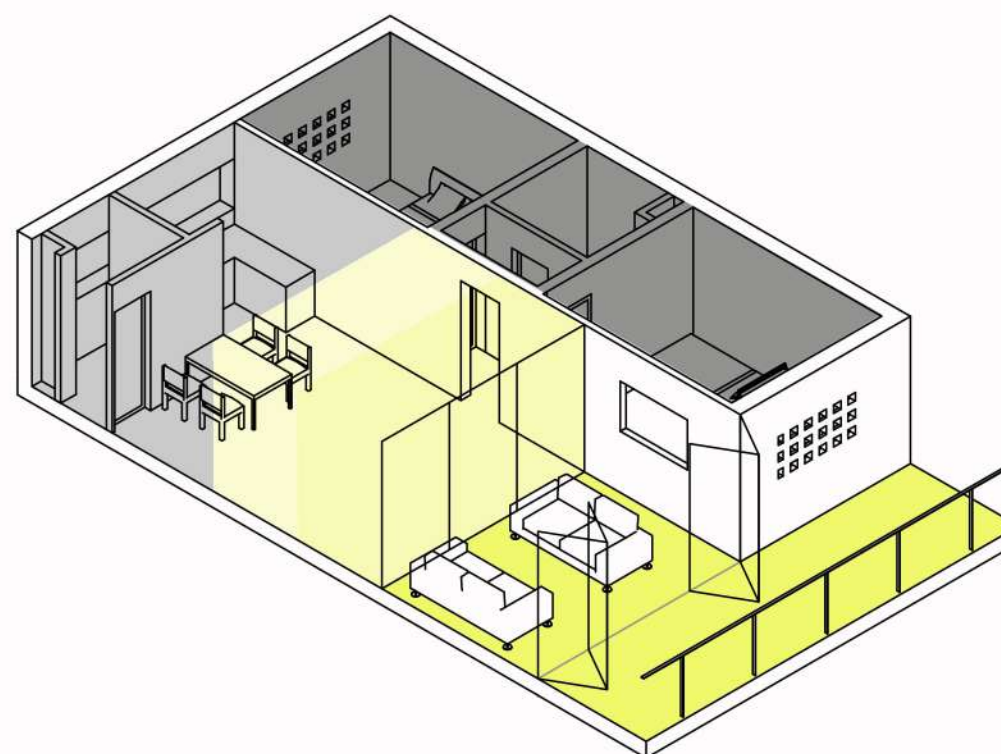
*FLEKSIBILNOST ZONE FILTERA=
nema prisilne socijalizacije, korisnik bira što
iznosi prema van*

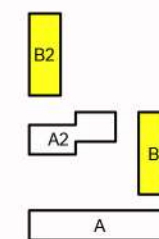
ZIMA - ZIMSKI VRT

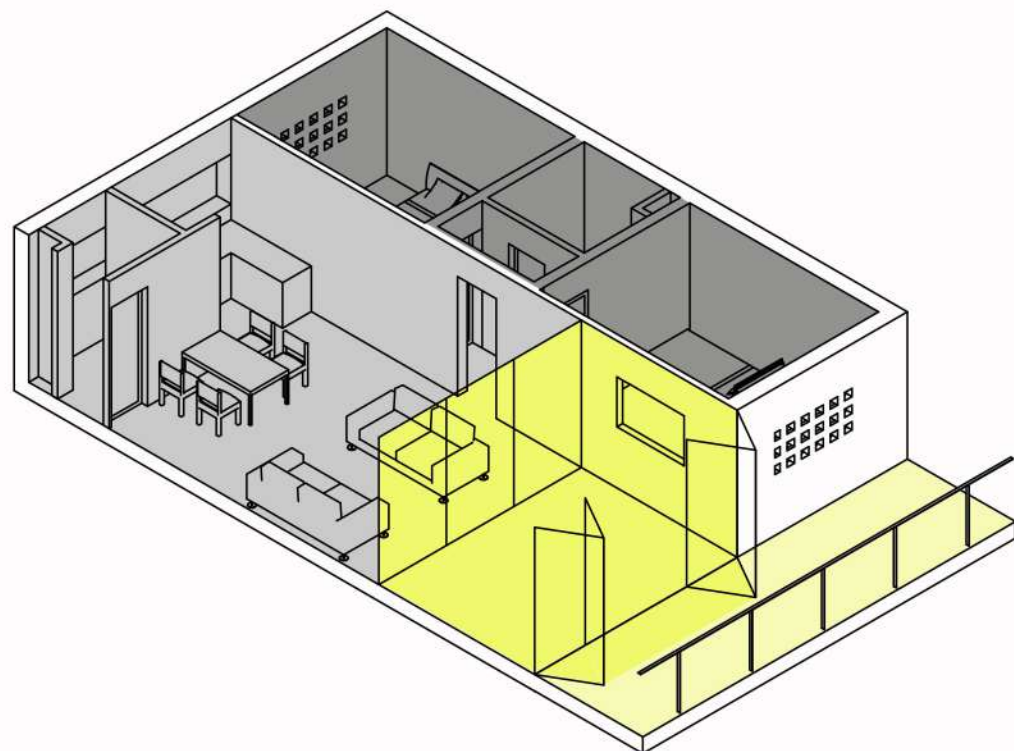
LJETO - LOĐA

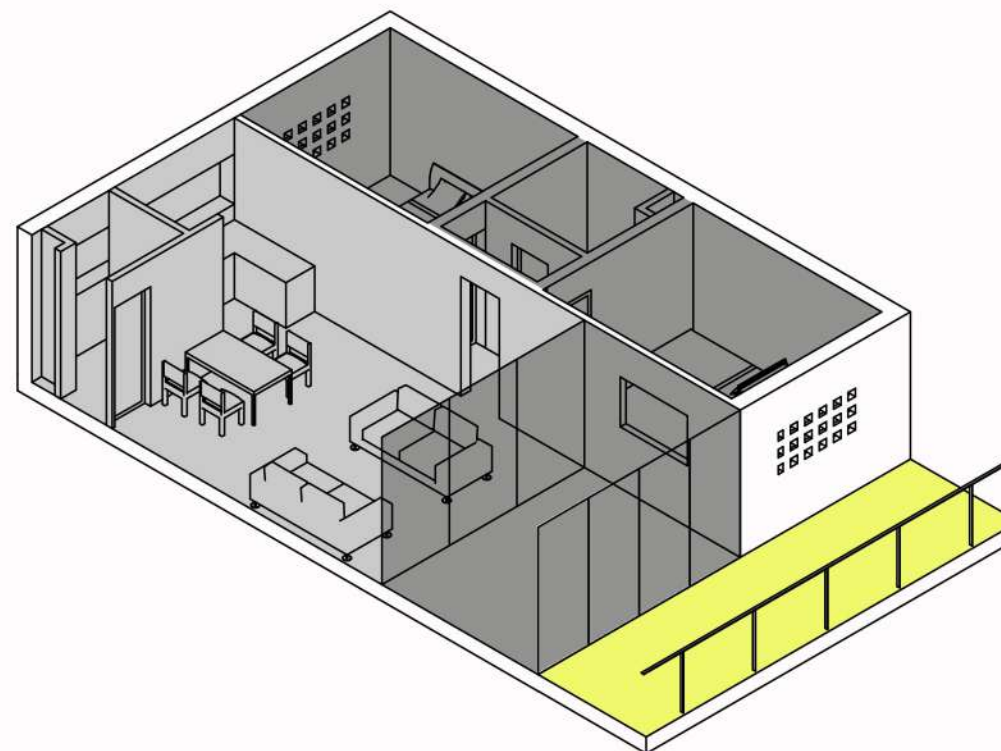

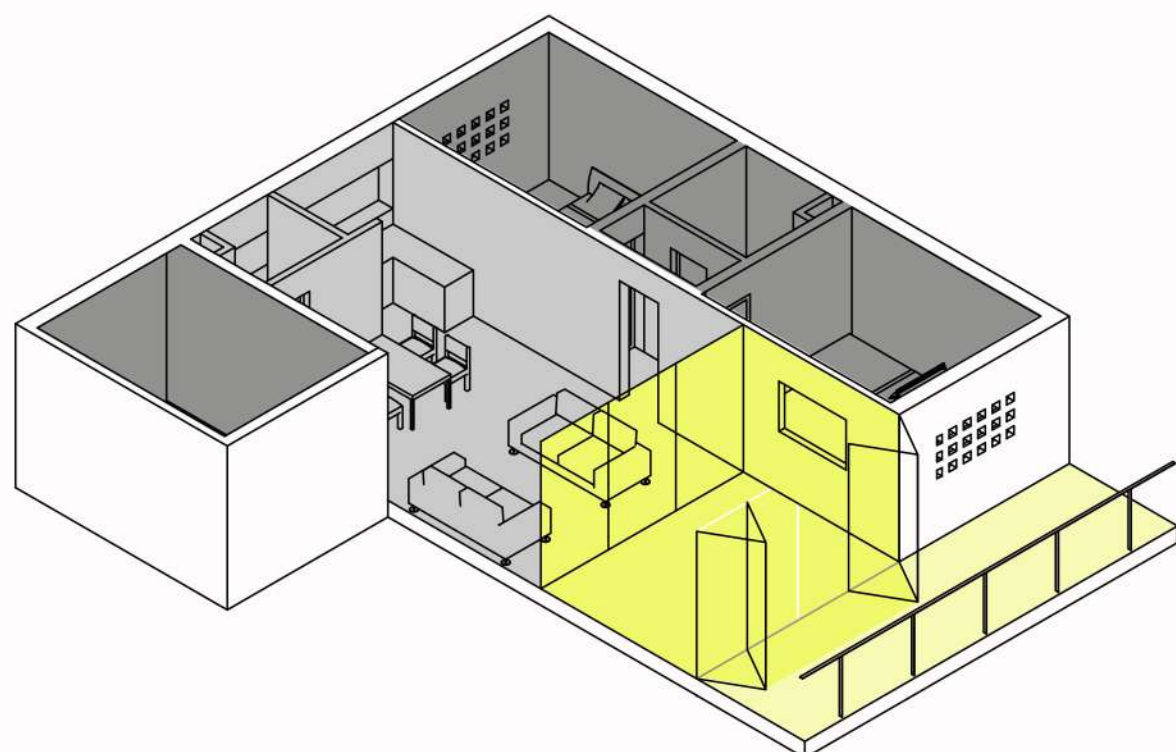
LOĐA PREMA GALERIJU

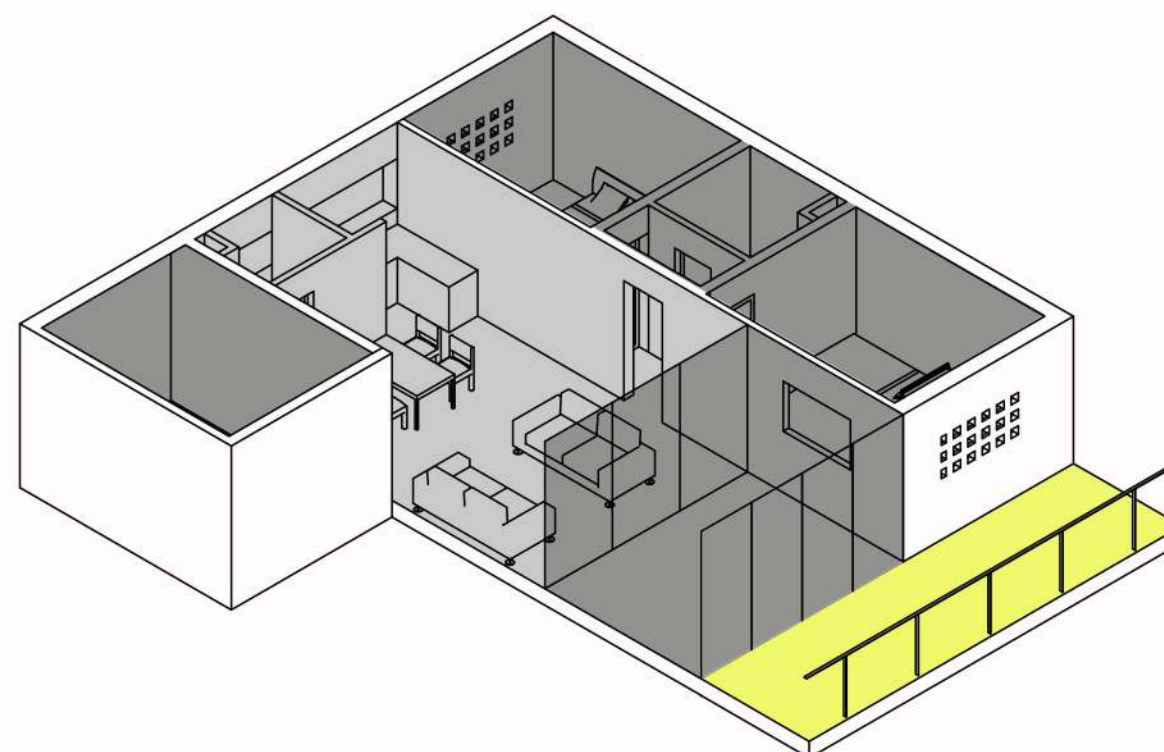
DODATNA PROSTORIJA U LOĐI

DODATNA SOBA SUSJEDNOG STANA

2 DODATNE PROSTORIJE

LITERATURA:

Arhitektura 215

Arhitektura 216

El Croquis br. 114.

2G (n.57.)

Jurica Pavičić: Knjiga o jugu

A+T research group: 10 stories of collective housing

Herman Hertzberger: Space and the Architect (2)

Grozdan Knežević: Višestambene zgrade

Zahvale mentoru Nikoli Popiću, komentoru Hrvoju Njiriću,
konzultantu za konstrukciju Borisu Trogrliću i profesorici Ivani Ergić
na ugodnim razgovorima o arhitekturi.